

YENİ ÇAĞ

- **P. Palme Dutt:** Kapitalizmin genel bunalımında 50 yıllık dönem
- **F. F rnberg:** Demokratik ve barışçı akım birleşmelidir
- **İb. Nörlund:** Gelişmiş kapitalist ülkeler ve sosyalizm

SERMAYE DÜNYASINDA

Yunanistan – cunta diktatörlüğü ve ona karşı savaş

YAKIN DOĞUDA

İsrail'in durumu

KOMÜNİZM SAVAŞI KAHRAMANLARI

Hep zafere doğru

ÖZEL SAYFALARIMIZ

TKP-nin Bildirisi

 ld r lmelerinin 47-inci yıldı n m  münasebetiyle
MUSTAFA SUPHI'leri anıyoruz

1 (43)

Ocak

1968

B A R I ő V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

B u s a y ı d a :

P. Palme Dutt

Avusturya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri

F. Fűrnberg

İngiltereli gazeteci

İb. Nörlund

Danimarka Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Politbüro Üyesi

TÜSTAN

Kapitalizmin genel bunalımında son elli yıllık dönem

P. Palme Dutt

Dünyanın her tarafında çok tehlikeli bir durumun meydana geldiğini yürüttüğü kanlı savaş öyle ölçüler aldı ki, İkinci Dünya Harbinden bu yana, hiç bir savaş bu kadar asker bu kadar silâh, bu kadar para yutmamıştı.

Orta Doğu'da, emperyalistlerin ve petrol tekellerinin – bazan dolaysız askeri harekâta girişerek (bundan onbir yıl önce Süveyşte, bugün ise Aden'de olduğu gibi), bazan askeri kuvvetlerini ortaya dökerek tehdit edici gösterilerde bulunarak (Amerikanın VI. filosunu Doğu Akdenize göndermesi gibi), bazan ise İsrailli yönetici çevreleri kullanarak, yıllardan beri Arap ülkelerine ve kurtuluş hareketine karşı yönelttikleri saldırılar, Arap-İsrail savaşı ile son karteye vardı.

Federal Almanyada, Batılı emperyalistler, militaristleri, tekalcileri, Hitlerin ve Nazilerin haleflerini iktidara getirterek, yeniden ordu kurmalarına müsaade ettiler. Bu ordu bugün, kapitalist Avrupanın en güçlü askeri gücü haline geldi. Bu militarist ve neo-nazi unsurlar, komşu devletlere karşı besledikleri saldırgan plânları niç gizlemiyor, bu plânlarını gerçekleştirmek için hazırlıklarını tamamlamak, nükleer silâhlara da sahip olmak istiyorlar.

Dünyanın her tarafında, nükleer silâh stokları gittikçe yığılıyor, bu silâhların etki alanı ve yıkıcı gücü gittikçe artıyor. Emperyalist Devletler, sosyalist ülkelerin, bütün nükleer silâhları yasaklama ve yoketme tekliflerini

sistemli şekilde reddediyor. Sosyalist ülkeler, bundan çok önce, nükleer silâhlara ilk olarak başvurmayacaklarını taahhüt ettikleri halde, emperyalist Devletler böyle bir taahhüde yanaşmak istemiyor. Nükleer silâhların yayılmasını yasaklayacak bir anlaşmanın aktedilmesi için harcanan bütün çabalar şimdiye kadar baltalandı. Nükleer silâha sahip ülke sayısının artması, dünya için, büyük bir tehlike teşkil ediyor. Hükleer silâhın Batı Almanyanın saldırgan militaristlerine verilmesi ihtimalı, gerçek ve büyük bir tehdit haline aldı.

Son zamanlarda, hem Birleşmiş Milletlerin Genel Sekreteri, hem Amerika Cumhurbaşkanı, üçüncü bir dünya savaşı ihtimalının çok yakın olduğunu söylediler.

11 Mayıs 1967 günü U Thant şöyle konuştu: «Aldanıyorum belki, ama Üçüncü Danya savaşının ilk dönemine şahit olacağımızı sanıyorum.» Genel Sekreterin bu beyanatı gazetelerde çıktığı gün, Amerikan basını Başkan Johnson'un kızına söylediği sözleri yayınlıyordu. «Kızım, belki de baban, Üçüncü Dünya Harbini açmış insan olarak karihe geçecektir.»

Öte yandan, Birleşmiş Milletlerin yayınladığı «Avrupa ile ilgili iktisadi rapor»unda belirtildiğine göre, üç yıldır, yani 1965–1967 yıllarında, Batı Avrupa ülkelerinde üretimin artış tempoları, İkinci Dünya Harbinden bu yana ilk defa düşmüştür. Aynı belgede belirtildiği gibi, bu düşüşe karşılık, Avrupa sosyalist ülkelerinin iktisadındaki yüksek gelişim oranı yükselmiştir: Bu ülkelerde 1966 yılında sanayi üretimi, yaklaşık olarak, % 8 artmıştır. Tekeller arasındaki rekabet git gide keskinleşiyor. Çatışma konuları, dünya parası meselesi, doların, İngiliz lirasının ve altının oynayacağı rol meselesi, gümrük blokları ve Ortak Pazar meseleleridir. Gümrük tarifelerinde yapılacak indirimlerle ilgili anlaşma nihayet GATT (gümrük tarifeleri ve ticaretle ilgili anlaşma) çerçevesi içinde imzalandı. Ekonomist Dergisi, çok doğru olarak, bu anlaşmayı fakir ülkelerin zararına aktedilmiş «zenginler anlaşması» diye tarif etmiştir. Oysa, «az gelişmiş» adı verilen, ülkelerde – yani siyasi bağımsızlığa kavuştukları halde, sömürgeci iktisadın ve emperyalist tekellerin iktisadi üstünlüğünün boyunduruğundan bir türlü kurtulamamış eski sömürgelerde, milyonlarca insan yoksulluk ve açlık gibi en temel sorunlarla karşı karşıyadır. Batılı iktisatçılar, zengin ve sömürgeci emperyalist ülkelerle, sömürülen fakir ülkeler arasındaki uçurumun günden güne derinleştiğini resmen kabul ediyorlar.

İşte kapitalizmdeki genel bunalımın elli yıllık gelişme bilançosu budur.

Yine bu son elli yıl içinde, sosyalizm ve milli kurtuluş güçleri, dünyanın en büyük kesiminde saldırıya geçmiştir. Çok kesin sonuçlar doğuracak bir dönem başladı: insanlık tarihinin en büyük dönemecini teşkil eden bir dönem: sömürü temeline dayanan eski sınıflı toplumun, komünizm yoluna giren yeni, sınıfsız, sosyalist toplum haline geldiği dönem.

Hiç şüphesiz, sosyalizm ile milli kurtuluş hareketi, büyük sorunlara yol açarak, büyük tehlikeler, büyük zorluklar içinde gelişti. Bugün de çetin

sorunlar, büyük tehlikeler, pek çoktur. Ama sosyalist dünyanın, milli kuruluş hareketinin karşılaştığı sorunlar ve güçlükler, bu gelişmeden doğan sorunlar ve güçlüklerdir. Gelişmenin çeşitli aşamalarında, zaman zaman ortaya çıkan, ama tashih edilebilen; genel başarının, genel ilerleyişin olumlu bilançosuna sıfıra indirmeyen, teferruattan öteye gitmeyen, en doğru yol aranırken, işlinmiş hatalardan ileri gelen bu sorunlar, can çekişen bir toplumsal rejimin bünyesine musallat olmuş bir hastalığın sonucu değildir.

Bu son elli yıllık dönemin en belli özelliği, başkalaşmaların hızlı temposudur.

Bundan 120 yıl önce, Haziran 1847'de, Komünist Birliğinin ilk kongresi Londra'da toplanıyordu. Bundan 100 yıl önce, Marks'ın «Kapital»ı yayımlanıyordu. Bu temel eser, kapitalist toplumun gelişme kanunlarını tespit ediyor, işçi sınıfının devrimini zafere ulaştıracağını ve böylelikle sosyalizmin kapitalizmin yerine geçeceğini söylüyordu. «Kapital»ın yayınlandığı tarihle Marks'ın öngördüğü devrimcin olayların gerçekleştiği tarih arasında, ancak elli yıl geçti. Ondan sonraki elli yıllık dönem içinde, daha da müthiş başkalaşmalar gerçekleşti: Herkesin kabul ettiği gibi, o zaman kurulan ilk sosyalist devlet, güç bakımından, dünya ikincisi oldu, ve en kudretli kapitalist devletin elinden birinciliği almaya çalışıyor. Yine bu son elli yıl içinde, sosyalist sistem dünyanın üçte birini kapladı. Dünya ölçüsünde, emperyalizm üstünlüğünü kaybetti. Önümüzdeki elli yıl bize acaba daha neler gösterecektir?

Oktobr Devrimi, ilerici dünya güçlerinin, kapitalizmde 1914 harbinden önce başlayan genel bunalıma verdiği tarihsel karşılıktır. XX.yüzyıl başlarında bile, emperyalizm, yerini sosyalizme bırakmaya mahkûm, can çekişen bir kapitalizm haline gelmişti. Ama 1914 yılında, kapitalizmin içindeki çelişmeler en son kertesini buldu. Emperyalistler, dünyayı bölüşmüşlerdi; ama yayılma eğilimlerinin sonucu olarak, dünyayı yeniden aralarında taksime kalkışmaları, çatışmalara yol açtı. 1914 savaşı bu yüzden patlak verdi. O zamana kadar eşi görülmemiş, milli ve veya bölgesel kalmayan, topyekûn bir dünya savaşı niteliğini taşıyan, emperyalist devletlerin muazzam maddi servetler harcadığı, milyonlarca insanın hayatına mal olan bir harpti bu. Emperyalist çelişmelerin bu derece şiddetlenmesi, insanlığı mahvına götürebilirdi. Çünkü o dönemin şartları içinde, emperyalist mantığının, çapları gittikçe artan, birbirini izleyen, sonu gelmeyen dünya savaşlarına yol açması ihtimali vardı. Dünya çapında bir sosyalist devrim ancak, bu fasit daireye son verebilir, bu meseleye insanlığın geleceğini garanti altına alacak bir çözüm yolu bulabilirdi.

Ama 1914 savaşı kapitalizmi sarsan genel bunalımı ortaya çıkarttığı dönemde, işçi sınıfı bu büyük ödevi yerine getirecek kadar güçlü ve hazır değildi. Marksizm, Lenin'in ve diğer bolşeviklerin eserleriyle olduğu gibi, Stuttgart, Kopenhag ve Bal'da, ikinci Enternasyonalin Kongrelerinde kabul

edilen kararlarlada, durumun ne hale geleceğini önceden haber vermişti. İkinci Enternasyonalın kararlarında, temel iddia, yaklaşmakta olan emperyalist dünya savaşı patlak verdiği takdirde, sosyalistlere ve işçi sınıfına düşecek ödevleri tespit etmek üzere, Lenin'in ve Roza Lüksemburg'un Stuttgart Kongresine verdiği teklifte dile getirilmişti. Ama 1914'te harp patladığı zaman, kapitalizmin genel bunalımı tamamiyle olumsuz ve meşum sonuçlara yol açtı. Nice yıllık Enternasyonal çöktü, Batı Avrupa'da, Orta Avrupa'da, sosyal-demokrat liderlerin büyük çoğunluğu bütün taahhütlerine ihanet etti ve emperyalist devletlerin safına geçti. Milyonlarca işçi cephelerde dövüldü, emperyalist çıkarlar uğruna birbirini öldürdü. Dünya çetin ve umutsuz günler yaşadı. Aramızda, o devreyi yaşamış olup ta azınlıkta kalmış ufak gruplarla dünya sosyalizmini savunmuş olanlar ancak, 1917 yılının bizim için taşıdığı, ve Sovyetler Birliğini hayatları boyunca bir gerçek olarak karşılarında görenlerin kolay kolay tasavvur edemeyeceği anlamı hakkıyla dile getirebilirler. Enternasyonalın öldüğünü, bizim daima örnek diye baktığımız Alman Sosyaldemokrat Partisinin utanç verici bir şekilde ödevlerine ve prensiplerine ihanet ettiğini, milliyetçiliğin sosyalizme baskın çıktığını söyleyen düşmanlarımızın alaylarına maruz kalmıştık. Cevap olarak ise, Enternasyonalın, azınlıkta kalmış ve mücadeleye devam eden bu ufak gruplarda yaşadığını, zaferin belki geç, ama muhakkak geleceğini, zaferden başka yol olmadığını tekrarlayıp duruyorduk.

Bizler (en genç ve henüz tecrübesiz sosyalistleri kastediyorum) Enternasyonalın aldığı kararın son şeklindeki iddiaya bağlı kalmıştık. Ama karara bu son şeklini veren Lenin olduğundan, neticede bütün enternasyonal hareketinin başında daha o zamandan Lenin'in yer almış bulduğundan haberimiz yoktu. 1916 yılında İrlanda'da kahramanca yürütülen ayaklanmayı, alkışlamış, daha sonraları, içinde sosyalist Henderson'un da bulunduğu bir hükümetin idama mahkûm ettiği James Connolly'nin sosyalist hareketinde oynadığı öncü rolünü tanımıştık. Ama Lenin'den farkımız şu idi: Biz, Avrupada yakında patlak verecek bir ihtilâli müjdeleyen ilk işaretleri göremedik. Şubat 1917 de başlayan Rus ihtilâli, bizim için yeni bir durum yarattı, Çarpışan güçlerin hareketini büyük bir dikkatle izliyorduk. Hatırladığıma göre, bir süre sonra, Ekim Devriminden onbeş gün önce, üç defa (bir seferinde askeri ceza evinde olmak üzere) hapse girmiş sosyalist bir talebo olduğum ve Marksist propagandası yaptığım için, Oksford Üniversitesinden atıldım. Ama Üniversiteden çıkarılmazdan önce, Temmuz ayında, ileri sürdüğüm bir teklifi grupumuza kabul ettirebilmişim: Teklifime göre çıkan bildiride, karşı-devrimi yenebilmek için, Rusyada ikinci, sosyalist bir ihtilânın zorunlu olduğunu belirtiyor, ve böyle bir ihtilâli destekleyeceğimizi bildirilirdük. Bu bildiri, İngiltere'de, Bolşevik ihtilâlını destekleyen ilk kararlardan biridir her halde.

İşte, bu şartlar içinde, Ekim Devriminin zaferini, insanlık tarihinin en önemli olayı, geleceğe doğru açılan yeni bir yolun başlangıcı, kapitalizmi

sarsan genel bunalım ve emperyalist dünya savaşına verilmiş bir karşılık, tarihin Marksizmi doğrulaması diye selâmladık.

O günden bu yana, tarihsel gelişim iki yol izledi: Biri, işçi sınıfının dâvası ve sosyalizm yolu (ki emperyalist aleyhtarı millî kurtuluş hareketi bu yola sıkı sıkıya bağlıdır); diğeri ise, emperyalist devletlerin hâkimiyeti altında ve kapitalist düzende kalmış dünya kesiminin izlediği yoldur.

Elli yıldan bu yana, Oktobr Devrimi büyük olaylara yol açtı: Bugün sosyalist dünyada dahil ülkelerde, dünya nüfusunun üçte biri yaşamaktadır. 1919 da yüz milyonlarca insan, sömürgeci veya yarı-sömürgeci hâkimiyetin altında bulunuyordu. Bugün ise, dolaysız sömürgecilik boyunduruğu altında yaşayan insan sayısı otuz milyondur. Görüldüğü gibi, dünya güçleri dengesinde, emperyalizmin zararına büyük bir değişiklik meydana gelmiştir.

Ama kapitalizm, eski gücünü kaybetmiş olmakla beraber, hâlâ yaşıyor. Batı Avrupada ve Kuzey Amerikadaki eski emperyalist devletler, iktisadi ve siyasi karışıklıklar ve çöküntüler geçirmiş oldukları halde, hâlâ büyük hâkimiyet merkezleridir. Emperyalizm yeni-sömürgeci stratejisini kullanarak, bağımsızlığa yeni kavuşmuş genç devletler üzerindeki sömürsünü ve siyasi etkilerini devam ettirebiliyor, bu ülkelere sokulabiliyor. Dünya iktisadının en geniş kesimi, hâlâ kapitalist ilişkilerin hâkimiyeti altında bulunuyor.

Başlangıçta, kapitalist ülkeler, meydana gelen büyük değişikliğin önemini kavrayamadılar. Yeni Bolşevik rejimine hor bakıyor, bunu geçici, kısa sürecek bir olay sanıyor, askeri müdahale yoluyla bu rejime hemen son verebileceklerini umuyorlardı. Askeri müdahaleleri başarısızlığa uğrayınca da kâhinliğe başladılar: Kapitalist iktisadın en kutsal kanunlarına karşı gelen bir rejimin mutlaka çökeceğini iddia ettiler. Bundan aşağı yukarı elli yıl önce, 1920 Ekiminde, Winston Churchill, «*Sunday Express*» gazetesinde şu kâhinlikte bulunuyordu: «Bolşevikler, artık komünistliği terk etsinler, insan çabalarını felce uğratan, teşabbüsün, refahın kaynaklarını kurutan, insan tabiatına karşı olan bu sistemi kabul ettirmek sevdesından vazgeçsinler. Buna yanaşmadıkları takdirde, Rus şehirlerini, Rusyanın iktisadi ve bilimsel mekanizmasını felâketten hiçbir şey kurtaramaz. Pek yakında, Rusyada her çeşit hayatın günden güne söndüğünü göreceğiz. Bay Wells'in öngördüğüne gare, bu ülkede sadece köylerde hayat kalacaktır.»

Ama bugün, Sovyet sanayi üretimi, tek başına, İngilterenin, Fransanın ve Batı Almanyanın üretim toplamını geçmektedir.

Churchill'in yukarıda anlattığımız kâhanetinden elli yıl sonra, *Sunday Express* gazetesi, insan taşıyan feza gemilerini fırlatan Sovyet füzelerinin «insanlığın ileri gidişindeki başlıca dönüm noktaları arasında, ilk ateşi yakan kıvılcımın yanında yer alacak bir eser» diye bahsediyordu.

Gerçekler karşısında, eski hayaller birer birer sönüp gitti. Dünya kapitalizmi, tarihin gördüğü en büyük iktisadi bunalıma battığı sıralarda,

Sovyetler Birliği, sosyalizmi kurmak üzere ilk beş yıllık plânına girişiyordu. Bir ülkenin iktisadını plânlaştırma düşüncesi de, çocukca bir hayal diye, alay konusu olmuştu. Ama alay edenler eskisi kadar kesin konuşmuyorlardı. Bugün Sovyetler Birliği, Avrupanın en güçlü sanayi devleti haline geldiği gibi, dünyanın en güçlü sanayi devleti haline gelebilecek durumdadır. Bir zamanlar Sovyetler Birliğini hor görenler onunla rekabet etmeye çalışıyor, filân veya falân alanda kapitalizmin hâlâ üstün olduğunu ispatlayacak mukayeselerde bulunuyorlar.

Gerçekte ise, elli yıllık bir dönemden sonra, kapitalist sistem, dünyanın üçte ikisini kaplayan bölgelerde hâlâ hâkim ise de, 1914'te billorlaşan çelişmeleri, aynı dönem içinde, gitgide çeşitlenen, gitgide keskinleşen şekiller alarak, etkilerini devam ettirmiştir. Son elli yıla bakalım: bu dönem içinde, klasik kapitalizmde o zamana kadar eşi görülmemiş iktisadi bunalım patlak verdi; zorbalığın ve dehşetin bütün eski şekillerine rahmet okutan faşist diktatoryalar kuruldu; dünya, ölçüleri ve yıkıcılığı ile birincini gölgede bırakan ikinci bir harp geçirdi. Bütün bu olaylar kapitalist dünyanın, kapitalizmdeki genel bunalım döneminde, günden güne artan dengesizliğini belirtmektedir.

Öte yandan, Oktobr Devriminden bu yana, kapitalizmin içindeki çelişmeler yeni bir uyumsuzluk çerçevesi içinde derinleşmekte devam etti. Bu uyumsuzluk, Devlet düzeyinde, kapitalizmle sosyalizm arasındaki tezattır. Böylelikle, Oktobr Devrimi, kapitalizmin, içindeki çelişmelerin gelişmesine büyük etkiler yapmış oldu. Emperyalizmin bütün iktisadi kanunları, bütün çelişmeleri hâlâ geçerlidir; ama bunlar artık, sosyalizmle milli kurtuluş hareketinin, tarihi yönelten etkenler halinde geldiği bir dünyada gelişmekte ve rol oynamaktadır. Günümüzde bütün emperyalist politika çelişmelerle, aralarında hiç uyumayan eğilimlerle dolmuştur. Bu durumun ilk aşamasını inceleyen Lenin, her ikisi de sağlam bir temele oturamamış iki eğilimin varlığını belirtiyordu: bu eğilimlerden biri, emperyalistler arasında ittifakı zorunlu kılıyor, ikincisi ise, çeşitli emperyalist çevreler arasındaki karşıtlıkları keskinleştiriyor.

İki dünya savaşının tarihçesi, çağdaş emperyalist politikanın saçmalığını defalarca belirtmiştir. Evvelâ İngilterenin liderliği altında bulunan, sonradan ise Amerikan hâkimiyetine giren Batılı emperyalist devletleri, Birinci Dünya Harbinde Alman emperyalizmini yıkmak üzere savaştilar. Ama hemen arkasından bu emperyalizmi Sovyetler Birliğine karşı bir önkarakol olarak kullanabilmek için, onu tekrar dirilttiler. İkinci Dünya Harbinde tekrar Alman emperyalizmine karşı savaşan ve onu mahveden Batılı emperyalistler, bu emperyalizmi bugün Sovyetler Birliğine karşı tekrar hortlattılar. Bu sefer, bu işi, Almanyayı bu maksatla böldükten sonra, Almanyanın Batı kesiminde yaptılar. O arada da, Amerika, İngiltere, Fransa, Batı Almanya ve Japonya arasındaki emperyalist çelişmeler, güçler dengesinde meyrana gelen ve neticede bu devletler arasındaki ilişkilerde de değişiklik yapan değişmeler ortamı içinde gelişmektedir.

İkinci Dünya Harbinden sonra, suni şekilde yaratılan soğuk harple, Dulles'in «komünizmi püskürtme» stratejisi, kapitalist dünyanın siyasetini tayin eden temel etkenlerdi. Bugün artık gerçekler bu stratejiyi çöktürdü. Dulles dostrininden vazgeçildi, NATO ciddi bir bunalım geçiriyor. İkinci Dünya Harbinden sonra, Amerika Birleşik Devletleri kapitalist dünyanın üzerine hâkimiyetini kurdu, Batı Avrupa ülkelerini ücreti «uydu»lar haline soktu. Amerika bugün hâlâ en kuvvetli emperyalist devlettir. Ama üstünlüğü eskisi kadar mutlak değildir. Batı Avuranın sözcülüğünü üzerine alan Fransa, Amerikaya açıktan açığa meydan okuyor. Batı Almanya, ile Fransa, Ortak Pazar çerçevesi içinde müttefik sayılır. Ama Batı Alman tekelleri, gerek sanayide, gerek ticarette, üretim gücü bakımından Fransız tekellerinden kat kat üstün oldukları; Batı Almanyanın askeri gücünde tehlikeli ilerlemeler belirdiği ve menfaat yakınlığı rekabete engel olmadığı için, Başkan De Gaulle yakın müttefiğinin hâkimiyetine set çekmek üzere çeşitli tedbirlere başvurmaya tereddüt etmedi. Bu işe, Oder-Neisse sınırını tanıdığını açıklayarak ve Sovyetler Birliği ile sıkı işbirliği yürüterek başladı. Bugün Amerikanın başlıca müttefiği Batı Almanyadır. Fransa, Amerikanın Batı Avrupaya nüfuz etmesine engel olmak için, «Altı'lar Birliği» den faydalanmaya çalışıyor. NATO'ya candan bağlı kalan Batı Almanya, NATO askerlerinin Alman topraklarından çekilmesi lâfı edildikçe telâşa düşüyor. Fransa ise NATO'nun işgal kuvvetlerini ve kurmayını topraklarından attı. Alman emperyalizmi ile Fransız emperyalizmi arasındaki ilişkiler işte bu hale gelmiştir.

İngilterenin ve Amerikanın oynadığı rol da daha başka çelişmelere yol açıyor. İngiltere evvelâ Ortak Pazara girmeyi kabul etmemiş, «Altı'lar Birliği» karşısına, kendi teşebbüsü ile kurulacak «Yedi'ler Birliği»ni çıkartmak istedi. Ama bu Yedi'ler Birliğini tutturamadığını görünce, İngiltere Ortak Pazara girmeye çalıştı. İlk müracaatı reddedildi. Son zamanlarda tekrar müracaat etti. İngiltere Amerikaya bağlı ikinci derecede bir müttefik rolünde olmakla beraber, bu iki Devlet arasındaki menfaat çatışmaları dünyanın her yerinde kendini belli ediyor. Bu çatışma özellikle Süveyş meselesinde büyük bir şeddetle belirdi.

Görüldüğü gibi, kapitalist dünya, kapitalizmi sarsan genel bunulımı dile getiren devamlı bir dengesizlik ve devamlı çelişmeler içindedir.

Elli yıllık bir tecrübeden sonra, iki sistemin gelişme bilançosundaki bütün tezadı, sosyalist sistemin üstünlüğünü ve kapitalizmde beliren gerilemeyi, kaçınılmaz şekilde çöküşe doğru gidişini görmemek için insan kör olmalıdır. Ama can çekişen bir toplumsal rejimin temsilcileri, tarihin hükmüne hiçbir zaman boyun eğmezler. Hayallerine dört elle sarılırlar. Tıpkı Bourbon hanedanının vaktiyle yaptığı gibi. Çağımızın Bourbon'ları da her şeyi unutuyor. Hiçbir şey öğrenemiyor. Bugün kapitalizmi, eski deliller ileri sürerek savunmaya kalkışan ideologlar, «hü» denilen teşebbüs sisteminin, kapitalizmin üstünlüğünü ispat etmeye çabalıyorlar. Oysa bu siste-

min en önemli kesimleri bugün tekellerin hâkimiyeti altına girmiş bulunuyor. En kudretli ülkelerde, bu sistem, tekelci Devlet kapitalizmi şeklini almıştır. Daha kurnaz, daha «modern» kapitalist ideologlar ise, eski yetersizliklerinden arınmış, çevrimsel bunalım meselesini halletmiş, üretimde artış, iş bulma, genel refah, fakirliği yakında son verecek «bolluk toplumu» dönemine girmiş, yeni bir kapitalizmin var olduğunu iddia ediyorlar.

Oysa bu masalları çok dinledik! Bundan otuz beş kırk yıl evvel, Encyclopaedia Britannica'nın 14. baskısında çıkan bir makale, kapitalizmin çevrimsel bunalımlar sorununa çözüm yolları bulduğunu iddia ediyordu. Makalenin yazarı şöyle dilordu: «Ticari faaliyet alanında oluşan çevrimsel yükseliş ve düşüşlerden, birbirini izleyen gerilemelerden doğan işsizliğin sorumluluğunu kapitalizme yükleyenler var. Oysa bu «gel-git»ler kaçınılmaz olduğu halde, çalkantının şiddeti, uzun tecrübeler ve daha eksiksiz bilgiler sayesinde, artık bugün, barış dönemlerinde, çok azalmıştır.»

Bu makale, 1929'da, yani insanlık tarihinde meydana gelmiş en muazzam iktisadi bunalım arifesinde yazılmıştır. Bu bunalım dünyada otuz kırk milyon işsiz insanı bıraktı!

Bugün de Times dergisi 31 Mayıs 1963 tarihli sayısında aynı martavallı okuyordu: «İktisadi gerilemeler seyrekleşmekte, kısalmakta, daha yüzeyde kalmaktadır; bolluk dönemleri ise git gide uzamaktadır.» Ama Amerikada, resmi istatistiklere göre, işsiz sayısının 3 milyonu geçmesi, İngilterede ve Batı Avrupada işsizliğin günden güne artması, «stop-go» iktisadi tecrübelerle başvurulması, bu iddiaları tamamiyle yalanlıyor.

1928 yılında Başkan Hoover şöyle diyordu: «Bizler, Amerikada yoksulluğu karşı yürütülen savaşı kazanmak üzereyiz. Ülkemizin tarihi boyunca hiç bir zaman zafere bu kadar yaklaşmamıştık.» Bugün yani 40 yıl geçtikten sonra, Başkan Johnson da yoksulluğa karşı yürütülecek muazzam kampanyanın müjdesini veriyor. Ama bu kampanyaya tahsis edilen krediler, Viyetnam savaşının masrafları yüzünden, kısalmıştır.

Hiç şüphesiz, kapitalist dünyada teknik muazzam ölçüde gelişti. Sosyalist dünyadaki artış tompolarını bulmamakla beraber, sanayi üretimi de arttı. Ama bu sonuçları, çağdaş kapitalizmin banlılığını belirten işaretler sanmak, Lenin'in «Emperyalizm, can çekişen kapitalizmdir» tarifini unutmak demektir. Lenin'in belirttiği gibi, emperyalist dönemde, üretimde ve üretici güçlerde artış mümkündür. Ama bu artış, çelişmeleri keskinleştirir. Bugünkü dönemde, kapitalist dünyada kaynakların ve bilimsel güçlerin daha çok askeri alanlara ayrılması ve yaratıcı gelişmede kullanılmaması, bilimsel ve teknik ilerlemeyi köstekliyor. Öte yandan, etkileri yeni yeni duyulmaya başlayan otomatizasyondan doğan sorunlar, üretim araçlarında özel mülkiyetin dar çerçevesi ile üretici güçlerin artışı arasındaki çelişmeyi dile getirmektedir.

Hiç şüphesiz, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve demokratik güçlerin yürüttüğü, günden güne genişleyen ve güçlenen mücadele sayesinde,

sosyal alanda, özellikle sağlık, öğretim işsizlere, hastalara ve yaşlılara yardım alanlarında, yetersiz kalmakla beraber, muazzam başarılar elde edilebilmiştir.

Ama bu başarıların, «halktan yana» yeni kapitalizmin başarıları olduğunu iddia edenlere, şunu hatırlatalım: Sosyalist Sovyetler Birliğinin teşkil ettiği günden güne bütün dünya halklarının takdirini kazoman örnek, gerçekleştirdiğı eserlerle, çok önemli bir rol oynamış, kapitalist dünyada do çeşitli sosyal tedbirlerin kabul edilmesine yol açmıştır.

Lenin, reformları, devrimci mücadelenin dolaylı sonucu diye tarif etmişti. Bugün, sosyalizm ile kapitalizm, dünyada yon yana yaşadığı için, bu sonuçların çapı büyüyor. Kapitalist dünyanın, sosyalizmin getirdiğı yeniliklerle evvelâ nasıl olay ettiğini, sonradan bu yenilikleri nasıl taklit ettiğini, nihayet bunların «yeni kapitalizmin» buluşları diye nasıl iddia ettiğini gösterecek sayısız misaller vardır.

Örneğin plânlomayı ele olalım. 1928'de Sovyetler Birliği birinci beş yıllık planı gerçekleştirmeye girişince, kapitalizmin sözcüleri bir ülkenin bütün iktisodını planlaştırmaya kalkışması düşüncesine horgörüyod, saçmalık diye niteliyorlardı. Dahası var: 1966 yılında yayınlanan otobiyografisinde, eski başbakanlardan Horold Nelson kendi kavrayışını ve uzak görüşünü methediyor:

1932 yılında yayınladığı «Devlet ve Sanayi» isimli kitabında, «o devirde yepyeni, adeta intilâlcı sayılan... plânlama fikri»nden bahsetmiş. Eski başbakan bu fikrin, o zaman «utanç verici» adeta «küfür» sayıldığını, ama bugün dünyaca kabul edildiğini de söylüyor.

«Artış» ve «artış oranı» kavramını ele olalım: 1917'den, hatta İkinci Dünya Horbinden önce çıkmış, kapitalist iktisat nazariyesini inceleyen bütün geleneksel eserlerde, bu kavram «zenginliğin artışı» kavramı, yani genel ve soyut bir kavram olarak kullanılıyordu. Milli ekonominin gerek bütününde, gerekse alanlarının her birinde, üretimin yıllık artışını sistemli bir şekilde ölçme metodunun önemi, ilk defa, sosyalist beş yıllık plânlarında belirtildi. Bugün ise, «artış» ve «artış oranı» kavramı, çağdaş burjuva iktisadi düşüncesinin başlıca okullarından birinin kullandığı moda bir formül haline geldi.

Refah devleti kavramı için de aynı şey söylenebilir. 1931 de Sovyetler Birliğinde gerçekleşen «işsizliği yok etme» ilkesi İkinci Dünya Horbinden sonra kapitalist dünyanın bir parolası haline geldi. Bununla beraber bu parola biraz havada kaldı.

Herkes için parasız sağlık hizmetleri, ilk defa Sovyetler Birliğinde uygulandı. Bugün ise bu yeniliğin, İngilterede, İkinci Dünya Horbinden sonra, Başbakan Aneurin Bevan'ın bir buluşu olduğunu iddia ediyorlar. Zaten bizde de ücretlerin önemli bir kesimi bu maksatla kesildiğı için, sağlık hizmetleri büsbütün parasız sayılamaz.

Sovyetler Birliğinin gerçekleştirdiği sosyalist başarılarla, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının ileri sürdüğü istekler, çağdaş kapitalistleri, bugüne kadar eşi görülmemiş bir takım tavizlere zorladığı halde bu tavizler, kapitalist sınıf sistemine özgü yoksunluklara ve işsizlik korkusuna son vermemiştir. Amerikan ve İngiliz ilerici iktisatçıların en yeni incelemeleri, «Refah devleti»nde kitleler arasında yoksulluğun hâlâ hüküm sürdüğünü kesin delillerle ispat etmektedir. Kapitalizmin eski kanunları hâlâ hüküm sürüyor, işsizlik devam ediyor. Ücretlere ve çalışma saatlarına yapılan saldırıların arkası hiç kesilmiyor. İngilterede İşçi Wilson hükümetinin izlediği politika bu gerçeği açıklıkla belirtiyor.

Ama kapitalizmin genel bunalımının bugünkü döneminde, eskiden beri süregelen çelişmelere, klasik kapitalist çağında ortaya çıkmayan, şimdi ancak beliren ve sistemin bütününde gittikçe artan bir dengesizliğe işaret eden birçok yeni çelişme katıldı.

Bugün kapitalist dünyanın her tarafından hüküm süren enflasyon, bu dengesizliği kesinlikle dile getiriyor. 19'uncu yüzyılda üretimde ve teknolojide sağlanan gelişme, fiatların genellikle düşmesine yol açıyordu. Ama bugün üretimi gücü muazzam ölçüde arttığı için, tersine işleyen bir süreçle karşılaşyoruz. Bugün, bir İngiliz lirasının satın alma yeteneği 1.900 deki 3 şiling 4 pens'in yeteneğidir. Bu gerçek resmen kabul edilmektedir. Şiddetli enflasyonlar ve çöküşler, bu dönem içinde birçok kapitalist ülkede rastlanan bir olaydır. Çağdaş kapitalist nazariyelerine göre, (bu iddialar hükümet çevrelerinde de savunulmaktadır), enflasyon, mucize yaratan «yeni kapitalizm»in devamlı bir özelliğini teşkil etmektedir. Klâsik burjuva iktisat nazariyelerinde «ihtilâl» yaptığı söylenen evvelâ sapık bir tez sayılan, ama bugün artık haklı ve gerçek diye resmen kabul edilen Keynes doktrini, – yatırımları ve üretimi zararına finansmanlarla isteklendirme zorunluluğunu savunan tezi de dahil – sistemli enflasyon sistemine dayanmaktadır. Esesında büyük tekellerin ve muhtekirlerin küçük tasarrufları ve küçük gelirleri talân etmesi demek olan enflasyon, bugün artık çağdaş kapitalizmin mihverlerinden biri diye kabul ediliyor. Bu da, eskiden kapitalist dengenin zorunlu temeli diye kabul edilen iktisat ve tasarruf kavramlarının tam zıttı demektir.

Bu yeni çelişmeleri daha da şiddetle dile getiren bir örnek de, sömürücü zengin emperyalist ülkelerle, eskiden sömürge olan, yoksul ülkeler katabalığı arasında günden güne artan farktır. Kapitalist ülkelerin resmi gözlemcileri bile, «gelişmiş» ülkelerle «gelişme yoluna girmiş» milletler arasında gittikçe derinleşen uçurumun varlığını kabul ediyorlar. Eskiden sömürge olmuş veya hâlâ sömürge olan ülkelerde, halkların sömürülmesi, ticaret şartlarındaki hareketlerle dile geliyor: emperyalist ülkelerin ihraç ettiği sanayi mamullerinin fiyatı durmadan yükselmekte; aksine, sömürge iktisadının temin ettiği besin maddelerinin ve iptidai maddelerin fiatları ya düşmekte, yahut da, birincilere nispetle, çok yavaş artmaktadır. Birleş-

miş Milletlerin istatistiklerine göre, «gelişme yoluna girmiş ülkelerin (yani sömürgelerin veya bağımsızlığa yeni kavuşmuş eski sömürgelerin), «gelişmiş» yani emperyalist) ülkelere yaptığı ihracatın hacmi, 1950–1962 yılları arasında iki kat artmıştır. Oysa gelişmiş ülkelerden ithal ettikleri mal miktarı % 50 ancak artmıştır. Başka bir deyişle, sattıkları mal miktarı arttığı halde, sömürülen ülkeler bu mallara karşılık yabancı ülkelere daha az mal alabilmiştir.

Dünya Bankasının 1966 yılı için hazırladığı rapora göre, gelişme yoluna girmiş 97 ülkenin devlet borçları, 1965 sonlarında ve 1955'e oranla, 5,5 kat artmış bulunuyordu. Sadece ödenen faizler, ihracat tutarının % 9'una eşdeğerdi. Barclays Bankasının 1966 Ekim Belleteninin belirttiğine göre, 1965'de, istikrazla ilgili işlemler alanında «fakir ülkelerin varlıklı ülkelere ödediği para miktarı, bu ülkelere aynı yıl içinde almış oldukları para miktarını geçmektedir». Gelişmiş ülkelerle gelişmemiş ülkeler arasında gittikçe derinleşen uçurum kapitalist dünyada her an patlak verebilecek tehlikeli bir durum yaratmaktadır. Birleşmiş Milletlerin 1964 yılında düzenlediği Ticaret ve Gelişim ile ilgili konferansta, bunun bir belirtisi görüldü: emperyalist Devletler, bu konferansta, sömürülen ülkelerin istek ve itirazlarını bildiren 75 ülkeli bir blokla karşılaştılar.

Öte yandan, iktisadi sızmaya ve dolaylı siyasi etkiye dayanan bugünkü yeni-sömürgeci stratejilerini yetersiz bulan emperyalist Devletler, sık sık hükümet darbeleri düzenlemeye, askeri diktatoryalar yerleştirmeye başladılar. Bu işi Ghana, Ni ve Endonezya gibi birçok bağımsız alkede yaptılar. Son zamanlarda da bu metot Avrupa kıtasında da uygulandı: Yunanistanda eskeri bir hükümet darbesi tertiplendi.

Böylelikle, Ekim Devriminden elli yıl sonra, kapitalizmdeki bütün gelişmeler derinleşmekte, tehlikeli bir nitelik almaktadır. Meşhur nutuklarından birinde W. Churchill yüzyılımızdan «bu müthiş XX. yüzyıl» diye bahsetmişti. İşin tuhafı, Churchill bu nutkunda dinamidi icad eden, adamı Nobel'i anıyordu: «Sir Alfred Nobel'in ölümünden, yani 1896 dan bu yana, fırtınalarla, facıalarla dolu bir yüzyıla girdik... korkunç bir soruyla karşı karşıyayız: Sorunlarımızı kontrol edemez hale mi geliyoruz?» 1958'te istifa sebeplerini açıklayan Maliye Bakanı Thorneycroft şöyle diyordu: «Oniki yıldan beri, bir bunalımdan kurtulup başka bir bunalım giriyoruz, bu yol bizi perişanlığa götürür.» Bu karamsar görüşlerin Muhafazakâr Partinin yöneticilerine mahsus olduğu sanılabileceği için, 1949 Eylül'ünde İşçi Maliye Bakanı Sir Stafford Cripps'in buna benzer bir seyahatını da verelim: «Savaş bitince, işler, bizim umduğumuz gibi kolay olmadı. Durumu geçici çaralere başvurarak idare etmek istedik, ama bu çareler de tükenince, bunalımlara yol açıldı. «Bugün Wilson İşçi hükümeti İngilterede hüküm süren bunalımın ciddiyetini, Muhafazakâr hükümetlerin kötü idaresini, İngilterenin büyük bir emperyalist devlet olarak çökmesine engel olmak için, işçi sınıfına ve bütün İngiliz halkına şiddetli fedakârlıklar

yükleme zorunluluğunu anlatıp duruyor. Can çekişen bir toplumsal rejimin yöneticileri böyle konuşur. Bizler için XX. yüzyıl «korkunç» bir yüzyıl değildir; insanlığın çektiği, ve belki de, kapitalist gengsterlerin düzenine karşı yürütülecek son savaşta yine  eke eği büyük fel ketlere rağmen. Çağımız, sosyalizm ve milli kurtuluş güçlerinin ilerlediğini,  zg r insanlık dünyasına doğru atıldığını gören  ağdır. Yeni bir dönem açan Oktobr Devriminin ellinci yıldönümünü sevinçle kutluyoruz. Gelecek yıllarda gerçekleşmesini güvenle bekliyoruz.

TÜSTAV

Demokratik ve barışçı akım saldırıya karşı birleşmelidir

F. F rnberg

Son günlerde endişe uyandırıcı olaylar birbirini izlemektedir. Bir yandan Birleşik Amerika Devletleri Viyetnamdaki tırmanmayı devam ettirirken öte yandan Israil, Mısır ve Suriye hükümetlerini devirmek üzere saldırgan bir savaşa girmişti. Afrikanın bazı yeni devletlerinde, bu ülkelerde gelişen sömürgecilik aleyhtarı hareketi geriletmek amacını güden askeri darbeler yapıldı. Yunanistanda, halkın büyük  o unlu unca desteklenen demokratik örgütlere ve genellikle demokrasiye karşı, NATO'nun pl nlarına göre hazırlanmış bir askeri darbe yapıldı. Kıbrısta da Makarios h k metini devirmek amacını güden, Yunanistandaki darbeye benzer bir darbe hazırlanmaktadır.

Batı Almanyada, Italyada ve daha başka ülkelerde gerici ve militarist güçlerin düzenlediği plânları da hesaba katarsak, daha bir takım olumsuz olaylar sayabiliriz. Bu çeşit hareketlerin başlıca amacı, bu ülkelerdeki demokratik gelişimi durdurmaktır. Öte yandan, bu olaylar dünya barışı için de gittikçe artan bir tehlike teşkil etmektedir. Bütün bu hareketlerde, her yerde, bu metotlara başvurarak dünyadaki durumlarını sa lamla tırmaya  alı an Amerikan emperyalistlerinin parmağı vardır. İlk bakışta belirli sınırlar, belirli bölgeler içinde kalmış görülen bu hareketler arasındaki ba  işte bu Amerikan etkisidir. Hepsinde açıklıkla beliren ortak etkenleri kolaylıkla tespit edebiliriz.

Emperyalizm, İkinci Dünya Harbinden sonra dünya politikasında meydana gelen köklü değişimleri, başka bir deyimle, birçok ülkenin sosyalizm yoluna girdiğini, sömürgeci sistemin temelden sarsıldı ını, kapitalist ülkelerde i i hareketindeki gücün ve etkilerin muazzam  l de arttığını, bir türlü kabul etmek istemiyor. Bu son yirmi yıl içinde, emperyalistler sarsılan durumlarını tekrar güçlendirmek için çok çeşitli yollara ba vurdıkları halde, kesin sonuçlar elde edemediler. Şimdi de, askeri ve iktisadi g  lerine dayanarak, çok-yönlü ve karmaşık bir program uygulayabileceklerini umuyorlar. Bu programın başlıca unsurları şunlardır: İktisadi baskıya, yıkıcı faaliyetlere, komünist-aleyhtarı propagandaya başvurmak, yeni-faşist örgütleri, gerici askeri çevreleri kullanarak, ‐bölgesel savaşlar‐ açtırmak, askeri hükümet darbeleri tertiplemek, demokratik ve sömürge-aleyhtarı hareketi bo mak vb.

Nasıl oluyor da, halk kitlelerinde günden güne artan barış ve demokrasi isteğine; emperyalist aleyhtarı güçlerin artışına rağmen, emperyalistler, çeşitli bölgelerde karşı-saldırıya geçebildiler, bazı başarılar elde ettiler?

Emperyalist aleyhtarı ve sosyalist güçlerin artması, mutlaka kapitalizmin ve emperyalizmin zayıflaması ile sonuçlanır düşüncesi basit ve hatalıdır. Bu son yıllardaki toplumsal gelişim bu kadar basit değildir. Sosyalizmle emperyalizm aleyhtarlığı gibi, kapitalizm de kuvvetlendi – özellikle Avrupada. Bu güçlenmenin sonuçları çok çeşitlidir. Emperyalist ülkeler arasındaki savaş keskinleştikçe, emperyalizmin, sosyalizme, işçi sınıfına ve üçüncü dünya halklarına karşı saldırgan eğilimleri de artıyor. Çeşitli kesimlerde sınırlı kuvvet gösterilerine başvuran emperyalizm, sistemli şekilde, büyük bir harb hazırlıyor, bunu kaçınılmaz hale getirmeye çalışıyor. Bu olay çeşitli ülkelerde, ülke çapında ölçüler aldığı gibi, dünya ölçüsünde de, milletlerarası politikada belirtmektedir. Bu iki eğilimin biri birine sıkı sıkıya bağlı olduğu muhakkaktır. Emperyalist ve gerici güçler, büyük bir kurnazlıkla, her ülkenin özelliklerini hesaba katarak, hareket ediyor; halk kitlelerini kuşkulandırmamak, tertiplerini başarısızlığa uğrattacak tedbirlerin alınmasına engel olmak üzere demokratik ve barıştan yana bir maske takınıyorlar. Ama çeşitli ülkelerin gelişimindeki milli özellikler bir yana, bu faaliyetlerle görülen ortak özellikleri tespit edebiliriz.

6 Mart 1966'günü Avusturya Halkçı Partisi Parlâmentodaki mutlak çoğunluğu elde etmiştir. Burjuva sınıfının Parlâmentonun desteğinden faydalanarak hâkimiyetini sağlamlaştıracığı, müsait bir anda yeni bir gerici saldırıya geçeceği belli idi. Bununla beraber, iktidarı elinde tutan Avusturya Halkçı Partisinin karşısına çeşitli güçlükler çıktı: Çok haklı olarak büyük sermayenin partisi diye bilinen Halkçı Parti emekçi kitlelerinin de desteğine aramaktadır. Saflarında samimi olarak barıştan yana olan demokrat unsurlar pek çoktur. Bu da burjuvazinin ve emperyalizmin gerici plânlarını gerçekleşmesine engel olmaktadır. Öte yandan bu demokratik unsurlar bir nevi «sigorta» ödevini görüyor: Yani fazla muhafetle karşılaşmayacak, «tahammül edilir» tedbirlerin alınmasını sağlamaktadırlar. Sermayenin gerek bütün halkın, gerekse her emekçinin üzerindeki iktisadi baskısı artıyor. Bu artışı sağlayan yollar çeşitlidir.

Birinci yol; sermaye birikiminin hızlandırılması, Avusturyalı sermayenin yabancı, özellikle Batı Alman sermayesine bağlılığının arttırılması, Avusturya'yı Avrupa İktisadi Birliğine sokma çabaları bu yolu dile getiriyor. Bununla beraber büyük burjuvazinin, ülkemizin Ortak Pazara girmesinden başka bir şey istemediğini sanmak hata olur. Burjuvazimiz millileştirilmiş endüstriyi Batı Alman sermayesinin dolaysız hâkimiyeti altına sokmaya çalışıyor. (Elektrik sanayiinde görüldüğü gibi.) Yahut da yabancı yatırım-

ları teşvik etmek üzere kendi gelişme olanaklarını kısıyor (Batılı petrol tekelleriyle aktedilen anlaşmalar.)

İkinci yol: Milli gelirin, büyük sermayenin lehine dağıtımını sağlama yoludur. Fiatlar durmadan yükseldiği, hiç değilse belirli bir süre için emekçilerin gerçek gelirini düşüren enflasyon günden güne arttığı gibi, sermayenin lehine işleyen mali tedbirlere, devletin sermaye yararına, halk kitleleri zararına aldığı kararlara da başvurulmaktadır. Öte yandan, sosyal sigortalara ayrılan kredilerde kısıtlamalar yapılmıştır. (diğer bazı kapitalist ülkelerde olduğu gibi).

Üçüncü yol: Büyük sermayenin gazetesi «Die Presse»de resmen açıklandığı gibi «işletme idaresinin hâkimiyetini tekrar kurmak» yoludur. Bu hâkimiyet, işletme idaresinin plân, üretim süreci, mallara pazar bulma, alış veriş alanlarında gereken kararları alabilmesi mi demektir? Hayır-çünkü idarenin bu çeşit imtiyazları hiçbir zaman kısılmamıştı. Ve daima halk menfaatlerinin zararına işlemiştir. Burada söz konusu olan, işçi sınıfının, yıllarca savaşıarak, ücret, iş şartları ve sosyal sigorta alanlarında elde ettiği hakların kısılmasıdır. Maksat, işçi sınıfının kolektif haklarını idari kararlar yolu ile sınırlandırarak, her emekçinin işletme idaresine bağlılığını arttırmaktır. Şartlara göre, ya genellikle kapitalist iktisadın, yahut da her işletmenin karşılaştığı zorluklar bir baskı vasıtası oluyor.

Sermayenin emekçiler üzerindeki iktisadi baskısını arttırmak üzere yürütülen bu devamlı savaşı küçümsemek yanlış olur. Avusturyada – diğer kapitalist ülkelerde olduğu gibi – bu mücadele ile işe başlayan sermaye ile gerici güçler, diğer alanlarda da saldırıya geçti.

Kapitalistler, hâkimiyetlerini devam ettirmek ve kuvvetlendirmek için, devlet mekanizmasının, bu mekanizma üzerindeki kontrolün önemini eskiden beri anlamışlardır. Devlet mekanizması üzerindeki kontrolü elde tutabilmek, iktisadi ve siyasi alanlardaki kayıplarını telâfi edebilmek için, çeşitli tavizlerde – hattâ çok önemli tavizlerde – bulunmaya razıdılar. 1945'de Avuranın başka ülkelerinde olduğu gibi, Avusturyada da burjuva devlet mekanizması bozulmuş, hattâ dağılmıştı. Bu mekanizma işgal kuvvetlerinin himayesi altında tekrar kuruldu. Batılı işgal bölgelerinde, yeni kadroların işbaşına getirildiği yerlerde bile, burjuva hâkimiyetinin eski mekanizması tekrar meydana getirildi. Sovyet işgal bölgesinde ve Viyana'da, işçi militanları içine alan yeni devlet mekanizması daha demokratik bir nitelik kazandı. Bu unsurların durumu – memur oldukları için – Memurlar kanunu ile garanti edilmişti. Burjuvazinin temsilcileri ile yüksek memurlar, Sosyalist Partisinin bazı yöneticilerinin desteğinden faydalanarak bu kanunun kabulünü engellemek için başarısız kalan çabalar sarfetmişlerdi. Ama sermaye ile burjuva devleti kuvvetlendikçe, bu yeni unsurlar ya hâkim sınıfa dahil edildiler, yahut da önemsiz yerlere atanarak, o kadar kötü şartlar içinde çalışmak zorunda bırakıldılar ki, çoğu devlet hizmetinden ayrıldı.

Devlet mekanizması içindeki demokratik güçlere karşı yürütülen savaş, *komünizm düşmanlığı ve demokrasi parolalarıyla yürütüldü. Ama bu saldırılar yalnız komünistlere değil, bütün solları, işçi sınıfından çıkmış veya işçi sınıfına bağlı bütün unsurlara yönetildi. Kimisine karşı idari tedbirlere başvuruldu, kimisine de ideolojik ve politik baskı yapıldı.*

Daha önce söylediğimiz gibi hükümet, bu ideolojik ve politik savaş komünizm aleyhtarlığı ve demokrasi parolalarıyla yürüttü. Birçok memur – eskilerden ve yenilerden – bu savaşa, demokrasi uğruna yürütülen bir savaş diye bakıyorlardı. Oysa bu savaş, gerek şekil gerekse öz bakımından, anti-demokratikti; devlet mekanizmasını, sermaye hâkimiyetini sağlayacak bir araç haline getirmeye çalışan yeni tedbirlere yol açıyordu. Bugün komünizmin en büyük düşmanları olan ama demokrasiyi savınduklarını iddia eden gerici güçler arasında yeni yeni unsurlar beliriyor. Bunlar yavaş yavaş ama sistemli bir şekilde komünist aleyhtar kampanyalar yürüterek, demokrat memurların elenmesini sağlıyorlar, «idare devleti» ideolojisini yayıyorlar, halkın ve ülkenin yönetiminde devlet mekanizmasına tanılacak «özel fonksiyonlar» kavramı üzerinde duruyorlar. Bu unsurlar, burjuvaziye – gerektiğine kanaat getirdiği anda ve şartları elverişli bulduğu takdirde – halkın elde ettiği demokratik kazançları yok etme imkânını sağlayacak şartları yaratmakla meşguldür.

Şu noktayı belirtelim: Yüksek öğretim müesseselerinde, profesörlerin büyük çoğunluğu daima gerici güçleri desteklemiştir. Hiç şüphesiz, gerici profesörler bütün talebeleri istedikleri gibi yetiştiremediler: çünkü toplumsal gelişim, düşünceleri etkilemektedir. Ama çocuklarını yüksek okullarda okutan Avusturyalı aydınların, çoğunlukla gericilerin dümen suyuna takılmış olmaları, gerici profesörlerin işini kolaylaştırmıştır. Başka bir deyimle gerici profesörler, politik bakımdan zaten gerici bir ortam içinde yetişmiş gençlerle karşılaşılıyorlar.

Burjuvazi ve sermaye hâkimiyetinin kurulması bakımından, devlet mekanizmasının bütün kesimleri elbet aynı önemi taşımaz.

Avusturya burjuvazisi, eskiden beri, mali işlerinin yönetimini, Maliye Bakanlığını elinde tutmaya çalışmıştır. 1945 den sonraki bütün hükümetlerde, Maliye Bakanları büyük sermayenin güvenini kazanmış insanlardı. Bu bakanlar sermayenin iktisadi hâkimiyetinin kuvvetlenmesinde çok büyük rol oynamışlardır.

Gerek ordu ve polis, gerekse adliye mekanizması her yerde ve her zaman fevkalâde büyük önem taşımaktadır. Adliye mekanizmasında, ordu içinde, poliste yer almış gerici güçler, kuvvetlendikten sonra, sistemli şekilde durumlarını güçlendirmeye çalıştı. Yıllarca önce kabul edilmiş kanunlarda işçi sınıfının ve emekçi halkın aleyhine kullanılabilecek bütün maddeler arandı tarandı (örneğin sendikaların toplu sözleşmeleri imzalamaya hakkı, kooperatiflerle kapitalist işletmelerin hak eşitliği meselelerinde). Ama buna karşılık, adliye mekanizması, Güney Tyrol (Yukarı –

Adij'da) bölgesinde faaliyet gören tedhişçilere, yeni nazi örgütlere, Habsburg hanedanının son prensi Ottoya, Yahudi düşmanlığı yayanlara karşı uygulanabilecek bir tek kanun maddesi bulamıyor.

Gerek ordu içinde, gerekse polis ve jandarma kuvvetleri içindeki gerici unsurlar açıktan açığa teşvik görüyor. Disiplini arttırmak, askerlerin, polislerin siyasete karışmasına engel olmak, bütün askerleri ve polisleri, yüksek subay ve memurların elinde basit bir alet haline getirmek için, yeni yeni tedbirler alınıyor.

Hiç şüphesiz, bu amaca henüz varamadılar. Bununla beraber geçirdiğimiz tecrübeler, atılan ilk adımların önemini göstermiştir. Gericilerin bu teşebbüslerine engel olmak henüz kolay olur, ama geç kalınırsa, bu gelişme hızlanır ve direniş zorlaşır.

Çok tabii olarak, çeşitli eğilimler taşıyan yeni-faşist örgütler, büyük sermayenin ve gerici güçlerin demokrasiye karşı yürüttüğü mücadelede önemli bir rol oynamaktadır. Bu yeni örgütler, iki dünya savaşı arasındaki dönemde kurulan faşist ve nazi hareketinden bambaşka bir nitelik taşımaktadır. Büyük sermayenin bütün çabalarına, çeşitli alanlarda sağladığı büyük para yardımlarına rağmen, geniş halk kitleleri bu yeni-faşist örgütleri tutmadı. Bunun nedenleri çeşitlidir. Başlıca neden de şudur: genç kuşaklar Avrupa halklarının, iki dünya savaşı arasındaki dönemde ve İkinci Dünya Harbinde geçirmiş olduğu acı tecrübeleri unutmamıştır. Faşist diktatoryalara karşı duyulan nefret, demokrasiye karşı duyulan içten istek, halk kitlelerinde derinlemesine kök salmıştır.

Bugün yeni faşist örgütler demokratik güçlere karşı kullanılan devamlı bir siyasi baskı vasıtası haline getirildi. Bu teşkilâtlar bir bakımdan da, eksikleri durmaksızın tamamlanan, bir bunalım anında fikirlerini kolayca yayabilecek yedek güçlerdir. Bu örgütlerin teşkil ettiği tehlikeyi halk kitleleri anlayamadı. Yeni-faşist örgütlerin güçsüz, üye sayılarının önemsiz olduğunu, bugün halkı hiçbir şekilde etkileyemediği iddiaları halkı aldatıyor. Bu teşkilâtlara karşı savaşacaklarına, siyaset ve teşkilât alanlarında onları ezeceklerine, Avusturya Sosyalist Partisinde ve katolikler arasında bulunan demokratik güçler, çoğu zaman, komünizm aleyhtarlığı desteklemekle meşguldür. Yeni faşist teşkilât ve gruplar böylece durumlarını kuvvetlendirebiliyorlar (özellikle devlet mekanizması içinde).

Gerici plânlardaki başlıca amaç, işçi sınıfının ve demokratik güçlerin parçalanmasıdır. Komünistlere karşı kullanılan kıyım ve iftira kampanyaları ise, başlıca savaş yoludur. Bu usul yeni olmamakla beraber hâlâ işe yarıyor. Çünkü Sosyalist Partisinde ve katolik çevrelerde yer alan demokratik güçler, demokrat aleyhtarı gerici güçlerin, Batı Alman ve Amerikan yabancı emperyalizminin, Avusturyalı büyük sermayenin teşkil ettiği tehlikeyi küçümsemektedir. Öte yandan demokratik güçler arasında komünizm, demokratik gelişimi tehlikeye düşürdüğü kanısı hâlâ hâkimdir. Komünizm

aleyhtarı propagandaların etkisi altında bulunan bu güçler komünistlerle işbirliği yapmaktan çekiniyor, sınıflararası mücadeleden korkuyorlar.

Burjuva sınıfı ile gerici güçler, işçi sınıfını ve diğer demokratik güçleri bölmek için en eski metotlara başvuruyorlar: Milliyetçi duyguların istismarı, ırk çatışmalarının, emekçi halkın çeşitli tabakaları arasındaki anlaşmazlıkların körüklenmesi, çeşitli unsurların satın alınması vb. Bu politikayı izleyenler hiç utanmadan en namussuz yollara başvurmakta, en namussuz insanları kullanmaktadır.

Halk kitlelerine karşı ardsız arasız uygulanan politik ve ideolojik etki sisteminin kontrolü fevkalâde önemlidir. Heyecan uyandırıcı havadisler yayan yüksek tirajlı gazeteler, reklamlarla ve daha başka yollarla besleniyor, Haberleri kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde veren, utanç verici demagojilere başvuran bu basın, objektif, tarafsız görünmeye çalıştığı için milyonlarca okuyucuya tesir edebiliyor. Böylelikle kamu oyuna ve siyasi partilere de tesir ederek, gerici partilerin yöneticilerince alınan anti-demokratik tedbirleri destekliyor, sosyal-demokrat partilerin yöneticilerine ise fırsatçı (oportünist) «birlik ve boyun eğme» politikalarına devam imkânlarını sağlıyor.

Ama bugünkü şartlar içinde, radyo ve televizyonun oynadığı rol, basınınkinden de önemlidir. Özellikle televizyonun, politik hayat üzerindeki tesirleri çok derindir; kamu oyunun yönelmesini sağlar. Milyonlarca seyirci hergün televizyon yayınlarını izlemektedir. Eskiden siyasi partiler kitlelere ancak toplantılarda, mitinglerde seslenebilirlerdi; yahut da onlarla özel temaslar kurmaya çalışırlardı. Bugün toplantıların, mitinglerin yerini tutan televizyondur. Televizyonda konuşan siyasi yöneticiler fevkalâde geniş – üstelik herhangi bir karşılık veremeyen – bir dinleyici kitlesine hitap edebiliyorlar. Ancak işletmelerde ve evlerde «karşılıklı görüşmeler» devam edebiliyor. Ama bu konuşmalar da radyonun ve televizyonun etkisi altında kalıyor.

Kapitalist ülkelerde, komünist partilerle diğer demokratik güçler siyasi propagandalarını yaymak için radyodan ve televizyondan pek az yararlanabiliyor. Ama radyoda, televizyonda, sistemli şekilde gerici, anti-demokratik fikirler yayılmakta, tahrif edilmiş haberler verilmekte, sosyalizmin, Sovyetler Birliğinin, bütün sosyalist ülkelerin, bütün demokratik ve toplumsal müesseselerin aleyhine kampanyalar kolayca yürütülmektedir. Bu propaganda kamu oyuna derin etkiler yapıyor. Bu şartlar içinde komünist ve demokratik güçler çoğu zaman kendilerini savunmak zorunda kalıyor.

Avrupanın bütün kapitalist ülkelerinde olduğu gibi, Avusturya'da da, büyük sermaye ile gerici güçler, iktisadi ve siyasi teşkilâtlarda, devlet mekanizmasında kendi adamlarını yerleştiriyor; gerektiği anda, demokratik kuruluşlara ve genellikle burjuva demokrasisine öldürücü bir darbenin indirilmesini kolaylaştıracak şartları hazırlıyor. Bu davranış en çok

Batı Almanya'da görülüyor. İran Şahının bu ülkeyi ziyareti sırasında, polis baş vurduğu sert metotlar, «düzeni korumakla görevli» güçlerin gerçek yüzünü göstermiştir. Son günlerde alınan bilgiye göre, Federal Almanya'da polis ve ordu kuvvetlerinden başka, fabrikalarda «müfrezeler, kollar ve gruplar» halinde örgütlenmiş yarı-askeri bir nitelik taşıyan teşkilâtlar kurulmuştur. Bunlara «fabrikayı koruma grubu» adı verilmektedir. Bu teşkilâtlar «gece vakti ve savaş şartlarına yakın şartlar» içinde iman görmektedir. Bugün Batı Almanya'da çetin bir mücadele konusu olan Olağanüstü Tedbirler Kanununun asıl amacı, demokratik hakların kaldırılmasını sağlayacak, sözde «kanuni» şartlar yaratmaktır. Bütün bu eğilimler, polis ve orduyu gerici güçlerin emrine vermek, bu örgütleri hazırol vaziyetinde tutmak isteğini dile getirmektedir.

Buna muvazi olarak, «sınırlı», «bölgesel» savaşlar için gereken ideolojik hazırlıklar da yapılmaktadır. Orta Doğu'da bir yıldırım harbi şeklini alan İsrail saldırıcı başarı ile sonuçlanınca, Avrupa kapitalist ülkelerinde «bölgesel» savaşlara taraftar olanlar bu amaçlarını artık gizlemez oldular. Avusturyada, ülkenin «tarafsızlığı»nı savunmak için, başka ülkelerde, örneğin Batı Almanya'da, kuvvete başvurma tehdidini kullanarak, veya doğrudan doğruya silâh yolu ile Alman emperyalizminin beslediği yayılma isteklerini gerçekleştirmek üzere, «bölgesel» bir kuvvet denemesi tertipleyebilmek için, silâhlanmayı tavsiye ediyorlar. Görüldüğü gibi, kapitalist ve gerici güçlerin kuvvetlenmesi, içte demokrasiyi tehdit eden tehlikeyi arttırdığı gibi, dünya savaşı olanaklarını da arttırıyor.

Bu şartlar içinde, şöyle bir soru akla gelebilir: Ayrı ayrı sosyal düzendeki devletlerin barış içinde yan yana yaşaması politikasının bugün bir anlamı kalmış mıdır acaba?

Ayrı ayrı sosyal düzendeki devletlerin yan yana barış içinde yaşama politikası, dünya barışının korunması uğruna yürütülen savaşın bugün aldığı siyasi şekildir. İşçi sınıfı öteden beri halklar arasında barışı sağlamak için mücadele etmiştir. İşçi sınıfı barıştan yana bir güçtür. Emperyalizm ise harp ister. İşçi sınıfı henüz hiçbir ülkede iktidara geçmediği, hatta tek bir ülkede, yani Sovyetler Birliği de, iktidarı aldığı dönemlerde, proletarya emperyalist politikasının temel unsurunu teşkil eden harbe engel olamadı. Harbin patlamasını geciktirebilmiştir ancak. Ama bugün durum bambaşkadır. Eskiden de tek sosyalist ülke – Sovyetler Birliği – ayrı ayrı sosyal düzendeki devletlerin barış içinde yaşayabileceklerini söylüyordu. Çünkü ihtilâl silâh gücü ile başka ülkelere ihraç edilemez (bu ülkelerdeki ihtilâlcı gelişim gecikse bile). O dönemde, halkların isteğine rağmen, karşı tarafın barışı ihlâl etmesine engel olmak gerçekten imkânsızdı. Bu karşı taraf – yani fevkalâde saldırgan bir emperyalizm – sosyalizmi mahvetmek için harb çıkarmaya çalışıyordu. Hattâ bu maksatla bir dünya savaşına yol açtı.

Oysa bugün halkların barış isteği yepyeni bir kuvvete dayanmaktadır.

Yirmi yıllık bir aralıkla ancak birbirini izleyen iki dünya savaşından çıkarılan dersler, halkların barışı korumak üzere mücadele isteğini bir kat daha arttırmıştır. Eskiden, harbin «ahlâkı düzeltme aracı», halkları esaret altına sokma çaresi, devletler arasındaki çatışmalara tek çözüm yolu, tarih boyunca halklar arasında kaçınılmaz mücadele şekli olduğunu ve olacağını iddia eden görüşler kapitalist ülkelerde çok yaygındı. Bugün ise halk kitleleri barıştan yana oldukları, Sovyetler Birliği barıştan yana bir siyaset izlediği için, bu gibi fikirleri savunanlar pek ufak bir azınlık teşkil eder. Hattâ bazı ülkelerde, bu görüşleri açıktan açığa savunmak imkânsızlaşmıştır. Çünkü harp taraftarı emperyalist politikacılar, halk kitlelerinden ayrı düşmekten korkuyorlar.

Bu şartlar içinde emperyalist politikacılar barış havarisi kılığına girmek zorunda kalıyor. Bu zorunluluk bir yandan barışın korunması ve sağlanması için geniş kampanyaların açılmasına imkân veriyor. Ama öte yandan emperyalist ülkelerin-başta Amerika – giriştiği askeri maceraların geçek amaçlarını, çoğu zaman, gizlemiş oluyor. Emperyalist devletler, kurtuluşları uğruna savaşan sömürge halklarını, ve çağdaş tekniğin gereklerine uyarak askeri güçlerini arttıran Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist halkları kışkırtıcılıkla suçluyorlar. Oysa gerçekte barış uğruna yürütülen mücadelede meydana gelen köklü değişmelere, asıl Sovyetler Birliği ile sosyalist ülkelerin askeri gücüdür. İşçi sınıfının ve sosyalizmin kuvvetini dile getirdiği için, bu askeri güç temelde bir barış gücüdür. Aynı ayrı sosyal düzendeki devletlerin barış içinde yan yana yaşamalarını temin eden yine bu güçtür. Saldırgan emperyalistlerin çevirdiği entrikalara rağmen, dünya barışını koruyacak olan en emin yol, en çağdaş, çok-güçlü silâhlara sahip bulunan Sovyetler Birliğinin iktisadi ve askeri kudretidir.

Bununla beraber, saldırgan emperyalistlerin er geç silâha sarılabilmek üzere bugünkü kuvvet dengesini kendi leihlerine değiştirmekten vazgeçtiklerini sanmak çok yanlış olur. Sovyetler Birliğinin dünya barışını tehdit ettiğini, üçüncü bir dünya savaşının kaçınılmaz hale geldiğini iddia edenlerin çabalarını sonuçsuz bırakan Sovyetlerin barış politikasıdır. Ama son zamanlarda emperyalistler yeni bir metoda, dünyanın çeşitli bölgelerinde patlak veren «bölgesel savaşlar» metoduna başvuruyorlar.

Emperyalistlerin kanaatine göre, sosyalist ülkelerle dünya barış güçleri bu sınırlı savaşlara henüz engel olamazlar. Burada emperyalistlerin faydalandığı bir önemli nokta da şudur: Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin bu bölgesel savaşlara herhangi bir şekilde müdahale etmesi, halk kitlelerine dünya savaşına doğru atılmış bir adım diye gösterilecektir. Böylelikle, dünya şartlarında kötüye doğru bir değişiklik olduğu anda, emperyalistler hem bunun sorumluluğunu sosyalist ülkelere yükleyebilecekler, hem de kendi siyasi ve askeri durumlarını sistemli şekilde kuvvetlendirebileceklerdir.

Buna engel olacak tek yol, her alanda, barış uğruna yürütülen savaş

hızlandırmak ve şiddetlendirmektir. Sosyalist ülkelerin kuvveti barışı garanti altına almaktadır. Barıştan yana olan bütün güçlerin sıkı birliği ve ortak mücadelesi bu garantileri desteklemelidir. Oysa emperyalizm, bu alanda beliren yetersizliklerden, güçsüzlüklerden, gerek bölgesel savaş taktiğinde, gerekse kurtuluş uğruna savaşılan halklara karşı yürüttüğü saldırılarda yararlanıyor. Demek oluyor ki, dün olduğu gibi bugün de barış uğruna yürütülen mücadelenin temeli, ayrı ayrı sosyal düzenli devletlerin barış içinde yan yana yaşaması için yürütülen savaştır. Bu da bütün barışsever güçlere düşen bir ödevdir. Ortak hareketler yürüttükleri takdirde ancak, halkların kurtuluş hareketlerini ezmek için yapılan savaşlar ve bölgesel savaşlar taktiğine engel olabilirler, üçüncü dünya savaşı ihtimalini geriletebilirler. Sosyalistler, katolikler, her türlü eğilimli barışseverler sorumluluklarını idrak etmek, dünya barışının, gösterecekleri azme bağlı olduğunu bilmek zorundadırlar. Komünizm aleyhtarlığının etkisinde kalarak, sistemli harp hazırlıklarına, «bölgesel savaşlar»a, Amerikan emperyalizminin askeri maceralarına, Viyetnam saldırısına, nükleer silâhların Batı Almanya intikamı politikacılarına verilmesine göz yumarlarsa, bu tutumları ile bu gidişata yardım ederlerse şayet, çok tehlikeli bir durum meydana gelebilir. Zaten emperyalistlerin istediği budur. Ayrı ayrı sosyal düzendeki devletlerin barış içinde yan yana yaşaması prensibi temelinde, bütün çabaları birleştirerek, dünya savaşına olduğu gibi, emperyalistlerin saldırıya geçme teşebbüslerine de engel olmak şarttır. Şurası da muhakkak ki Sovyetler Birliğinin en nihayet barışı koruyacağı kanaatı, geniş halk kitleleri, demokratik parti yöneticilere, hatta komünistler arasında, çok yaygındır. Barışın başlıca savunucusu, Sovyetler Birliğinin oynadığı rolün idrakinden doğan bu kanaat, emperyalizmin gücünü ve sayısız imkânlarını küçümsemediği için tehlikelidir. Bu görüş insanı pasifliğe götürür. Oysa bu anda emperyalist saldırılara karşı en kesin şekilde savunmak zorundayız. Sovyetler Birliği, hattâ sosyalist dünya, tek başına emperyalistleri daima durdurtamaz. Emperyalist saldırılara engel olabilmek için, bütün barışsever güçler çabalarını birleştirmelidir. Bütün insanlık bu mücadeleden ve sonuçlarından sorumludur.

Son olaylardan sonra Avrupanın birçok kapitalist ülkelerinde sosyalizme barışçı yollarla varmak üzere mücadele yürütmek çeşitli siyasi cephelerde dahil, çeşitli eğilimli demokratik teşkilâtlarla tartışmayı ve görüşmeyi istemek acaba doğru mudur? Sorusu akla gelmektedir. Komünistler, sosyalistler, katolik ve burjuva demokratlar bugünün ve yarının olanaklarını, demokrasi anlayışlarını tartışmakla meşgulken, demokrasi düşmanlarının iyice kuvvetlenip hazırlıklarını tamamlayıp, bütün demokratik güçleri arkadan vurmaları ve mahvetmeleri tehlikesi yok mudur?

Avrupanın bazı kapitalist ülkelerinde sosyalizme barışçı yollarla geçme imkânı, gerek bütün dünyada, gerekse bu ülkelerde, güçler dengesinde meydana gelen değişikliklerin neticesidir. Sosyalizme barışçı yollarla git-

mek mümkünse, bunun nedeni, kapitalizmin birden bire reforma taraftar kesilmesi, veya teslim e hazır olması değil; işçi sınıfının ve demokratik güçlerin kuvvetlendiği; vatandaş savaşına, karşı-devrimci yabancı müdahalelere engel olabildikleri içindir.

Bununla beraber, sosyalizme barışçı yollarla geçebilmek için başlıca şart, demokratik güçler arasındaki birliktir. Tek başlarına komünistler, tek başına işçi sınıfı, toplumu bu yolda ilerletemez. Tekelci sermayeye karşı yürüttüğü mücadelede, işçi sınıfı, sınıf şartları yüzünden, bütün emekçi halk tabakaları ile, köylü kitleleri ile, şehir küçük-burjuvazisi ile, aydınlarla ittifak kurmak zorunda olduğu gibi, komünist partileri de gerici ve yeni-faşist güçlere karşı yürüttükleri savaşta bütün demokratik güçlerle ittifak kurmak zorundadır. Hiç şüphesiz, bu ittifak zorunluluğunu idrak etmek yetersizdir, bunu gerçekleştirmek şarttır. Ama bu ittifak, işçi sınıfı ile birlik kurarak ancak, haklı isteklerini gerçekleştirebilecek, barışı, demokrasiyi ve refahı sağlayabilecek olan diğer emekçi tabakalarının menfaatlerine de hizmet eder. Tekelci sermaye, gerici güçler, saldırgan emperyalizm, bu ittifakı engellemeye, imkânsızlaştırmaya çaballıyor.

Bütün bu noktalardan çıkaracağımız sonuç şudur: Komünistlerle diğer demokratik güçler sosyalizme barışçı yollarla varabilmek için mücadeleden vazgeçmemelidir; tersine, bu mücadeleyi kuvvetlendirmelidirler.

Konkre konuşalım: Yapılacak işler nedir? demokratik güçlerin birliğini hızlandırmaya, tekelci sermayenin ve gerici güçlerin bütün bölücü entrikalarına karşı daha da şiddetle savaşmaya mecburuz. Bu amaca varmak için de temel şart, müttefikler arasında karşılıklı ve sonsuz güvendir. Tartışmalar, görüş değiş tokuşları çok sık tertiplenmelidir. Ama bu cabalar, demokratik güçler arasında kurulacak birlik uğruna yürütülen mücadelenin bir yönüdür ancak. Bu tartışmalarla yetinilirse, demokratik cephenin birliğini kurmayı; saldırgan emperyalizmin barışa ve demokrasiye darbeler indirme teşebbüslerine karşı yürütülecek mücadeleyi tek elden idare etmeyi amaç edinen siyasi eylemler gerçekleştirilmezse, neticede, demokratik güçler hâlâ birlik imkânlarını tartışırken, ortak düşman faaliyetlerini devam ettirir. Böyle bir durumda da demokratik cepheyi meydana getiren bütün unsurlar neticeden sorumlu sayılır.

Komünistler, demokrasiden ve barıştan yana olan bütün güçlerle beraber savaşma isteklerini açıkladılar. Bu savaşta başrolü oynamak iddiasında olmadıklarını, bütün demokratik ve barışsever güçlerin menfaatlerine saygı göstereceklerini belirttiler. Komünistlerin bu tutumu, bir taktik değildir. İlerleme uğruna yürüttükleri savaşta benimsedikleri tutumun sonucudur.

Çeşitli ülkelerdeki sosyalist partilerin gelişme yolları çok çeşitli olmuştur. Her ülkede, sosyalist partilerde tarihten ders çıkarmasını bilen, bütün demokratik güçlerle ittifak kurmak isteyen çevreler ve güçler bulunmakta-

dır. Ama bu unsurların tesirleri her yerde bir değildir. Çoğu zaman tesirleri yetersiz kalır. Son zamanlarda Batı Alman ve Avusturya sosyalist partileri gibi büyük sosyalist partiler sağa doğru kaymakta; komünist-aleyhtarları siyaseti şiddetle desteklemektedir. İktidarda bulunan İngiliz İşçi Partisi, koalisyonlara katılan Batı-Alman Sosyal-Demokrat partisi ve İtalyan Sosyalist Partisinin yöneticileri, burjuvazinin anti-sosyal tedbirler almasına yardım etmekte; Viyetnamdaki tırmanma harbine, dış ve iç politika alanlarında artan saldırganlığına rağmen, Amerikan emperyalizmini desteklemesine ses çıkarmamaktadır.

Avusturya Sosyalist Partisi bir muhalefet partisidir, ama yöneticileri Hakkı Parti iktidarının, 1945 elde edilmiş bütün sonuçları yoketmek üzere sarfettiği çabaları engellemiyor. Tarihin tekerrür etmesini istemeyen sosyalistlerin sorumluluğu bu bakımdan çok büyüktür. Daha bilinçli ve mantıklı bir tutum takınmaları şarttır. Sosyalistler, saldırgan emperyalizme karşı kararlı eylemlere girişerek, komünistlerin, gerici güçlere ve harb tehlikesine karşı cephe kurma çabalarını desteklemezlerse, komünist aleyhtarlığının baskısına boyun eğlerse, bu aleyhtarlığının gerçek amacını anlamazlarsa, tarihsel ödevlerini yerine getiremeyeceklerdir.

Avrupanın kapitalist ülkelerinde gerici güçlerin ve harb kundakçılarının teşkil ettiği ve günden güne artan tehlikeye karşı, sosyalist partiler içinde, ilerici katolikler, demokrasi ve barış taraftarları arasında endişe verici bir umursamazlık görülmektedir. Bu umursamazlık, bu unsurların, Batı Alman militarizmine ve intikam politikasına karşı takındıkları tutumu da dile getirmektedir. Çoğu zaman, bu umursamazlığı nedeni «her şey demokratik yollar içinde gelişmektedir» düşüncesi, hükümetlerin ve partilerin başında demokratik görüşlerini, barışa taraftarlıklarını sık sık açıklayan insanların bulunmasıdır. Ama bu politikacıların samimi olduklarını kabul etsek bile, bu samimiyet – tarihte görüldüğü gibi – gelecek için bir teminat teşkil etmez.

Birçok ülkede ve son zamanlarda Avusturyada, bazı politikacıların, kanaatlarını baştan aşağı değiştirdiklerini gördük. Franz Olah Avusturya Sendikalar Birliğinin ve Sosyalist Partisi Meclis Grubunun başkanı idi. Oldukça (radikal) köktenci görüşler savunuyordu. Oysa bugün eski parti arkadaşları bile Olah'ın yeni-faşist bir politika izlediğini söylüyorlar. Olah'ın bir istisna olduğunu söyleyebilir miyiz? Üstelik bu partilerde oldukça demokratik ve barışçı kanaatlar savunan politikacıların arkasında, yeni güçler teşekkül ediyor. Şartlar müsaade ettiği anda, bu güçler birinci plâna geçebilir, hazırlıksız olduğu için güçlü bir muhalefetle karşılaşmadan bu politikacıların yerini alabilir.

Birinci Dünya Harbinden sonra, sosyalistler, demokrat katolikler, burjuva anti-faşistleri, faşizmi seçim yolu ile, demokratik usullerle ezebileceklerini sandıkları için, iktidarı ancak ve ancak zorbalıkla eline geçire-

bileceğini bilen faşizm zafere ulaşır. Bütün bu demokratik unsurlar, Devlet mekanizmasına, demokratik kuruluşlara, hukuk nizamına güvenmişlerdi. Faşist zorbalığına karşı hukuk düzeni para etmeyince de, şaşırıp kaldılar. Komünistleri de içine alacak demokratik cephe fikri onları ürkütüyordu, komünist-aleyhtarları iftiralardan korkuyorlardı, oysa bu tutumları ile bu iftiraların zararlı sonuçlarını bir kat daha arttırdılar.

Birçok sosyalistler, birçok demokrat katolikler, bir çok burjuva anti-faşistleri, yeni-faşist harekete karşı olduklarını; «demokrasi ancak demokratlar içindir, faşistlere demokrasi yok» parolasını benimsediklerini, yeni-faşist şiddet metotlarına karşı demokratik şiddet metotları uygulamaya hazır olduklarını söylüyorlar. Ama tarih bütün ayrıntıları ile tekrerr etmez. Demokratik güçlerin muhalefetine engel olmak için, gerici güçlerle saldırgan emperyalizm bugün yeni-faşist örgütleri baskı aracı ve yedek güç olarak kullanmakta, Devlet mekanizmasını ve çeşitli kuruluşlarını anti-demokratik eylemlere-hükümet darbelerine, elde edilmiş demokratik hakların kaldırılma metotlarına – hazırlamaktadır. Barış ve demokrasi taraftarları işte buna engel olmak zorundadır.

Gericici güçlerin Devlet mekanizmasını, orduyu, polisi, Adliye mekanizmasını, okulları ve bütün eğitim sistemini ellerine geçirmesine müsaade etmemeliyiz. Gericici güçlerin, durumlarını kuvvetlendirmek üzere giriştiği her teşebbüsü açığa vurmaliyiz, başarısızlığa uğratmalıyiz. Devlet mekanizması içinde, gerici, karşı-devrimci ve yeni-faşist çevrelere karşı, demokrasi uğruna savaşa hazır demokratik teşkilâtlar kurulması ve kuvvetlendirilmelidir. Gericici güçlerin başvurduğu şiddete karşı demokratik güçlerin de metotlu, tek elden idare edilen şiddete başvuracakları açıkca anlatılmalıdır.

Komünistlerin de sorunu tek başlarına çözümleyemeyeceklerini de bilmeliyiz: Bu ölçüdeki bir mücadele bütün demokratik güçler tarafından yürütülürse ancak, gerçekleşebilir. Katoliklerle sosyalistlerin bu alandaki sorumluluğu çok büyüktür, çünkü Devlet mekanizmasındaki temsilcileri, komünist partilerini temsil edenlerden daha çoktur. Sosyalistlerle katoliklerin bu mücadeleyi komünistlerle beraber yürütmemeleri; faşizmin iktidara geçmesini, bütün demokratların yok edilmesini kolaylaştıracak feci hatalara yol açabilir.

Ama mesele, gerici güçlerin teşebbüslerini vaktinde durdurtmak, barışa ve demokrasiye karşı yürüttükleri entrikaları, hazırladıkları plânları başarısızlığa uğratmakla bitmiyor. Barışı ve demokrasiyi garanti altına alabilmek için, halkın demokratik haklarını genişletmek, tekeli sermayenin gücünü sınırlandırmak şarttır. Ya geriye gönerek, demokratik hakların yok edilmesine razı olacağız, yahut da bu hakların genişlemesini ve gelişmesini kabul ederek ileriye doğru adımlar atacağız. Bu bakımdan barıştan ve demokrasiden yana olan bütün unsurların şu gerçeği iyice anla-

maları fevkalâde önemlidir: komünistler bütün güçleriyle ayrı sosyal düzendeki devletlerin barış içinde yan yana yaşayabilmeleri, sosyalizme barışçı yollarla varılması için savaşıyorlar; bütün emekçilerle, barıştan ve demokrasiden yana olan bütün insanlarla beraber bu yolda ilerlemek istiyorlar. Demokrasi ve barış taraftarları arasında bugünkü ve gelecekteki sorunlarla ilgili tartışmalar lüzumludur, ama bu tartışmalar onları demokrasinin gelişmesi ve genişlemesi uğruna, gerici güçlere, saldırgan emperyalizme karşı yürütülen savaşa götürmelidir.

TÜSTAV

Gelişmiş kapitalist ülkeleri sosyalizme götürecektir yol ve Ekim Devrimi

İb Nörlund

Bugün artık bütün dünya, Ekim Devriminin tarihte yeni bir döneme yol açtığını kabul etmektedir. Bununla beraber bu ihtilâl hakkında verilen hükümler arasında büyük ayrımlar görülmektedir.

Eski düzeni göklere çıkarınların bütün isteği, «kaybolmuş cennet» diye baktıkları eski düzene dönmektir. Ekim Devrimini küçük düşürmeye çabalayanlardan biri aynen şöyle demiştir: «2.000 yılında Ekim Devriminin 83-üncü yıldönümünün kutlanmasına engel olmak üzere bütün gayretlerimizi zarfetmeliyiz.» Ama bütün bu umutlar boşa çıkacaktır! Bu insanlar, bilim ağacının meyvasını tadanların, bir daha geriye dönemeyeceğini unutmuşlardır her halde.

Dünya işçi hareketi içinde, herkes, Ekim Devriminin büyük bir zafer teşkil ettiğini kabul etmektedir. Bununla beraber bu tasdik, Ekim Devriminin teşkil ettiği tarihsel tecrübenin sokulduğu çerçeveye göre, bambaşka bir nitelik, bambaşka bir konu kazanabilir. Bu yazıda belirtilecek noktalar, bu çeşitli «tasdik» şekillerini inceleyecektir. Bu inceleme, daha çok, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının yürüttüğü savaşla ilgilidir.

Zaman zaman ileri sürülen bir iddiaya göre, Ekim Devrimi sosyalizme geçiş'e, başka bir deyişle sanayileşmiş kapitalist ülkelerde gerçekleşecek sosyalist devrime, bir «örnek» teşkil edemez. Bu iddiayı bütün ayrıntılarıyla incelememiz gerekir. Çünkü bugün «örnek» terimi çok çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır.

Örnek'ten maksat, hazır elbise sanayiinde, ölçüler alındıktan sonra, pantolonu tespit etmek ve kumaşı patoluna göre kesmek üzere kullanılan «örnek»e, «model»e yakın bir şeyse, yukarıki iddia fevkalâde doğrudur. Ama yaratıcı siyasi faaliyet, hazır elbise imal eden atelyedeki işlerden çok farklıdır. Komünist hareketinin «çocukluk» döneminde bu gerçeğin pek iyi anlaşılmamış olduğu da muhakkak. 1920 yıllarında, Danimarka'da krallık rejimine karşı düzenlenen genel grevde, komünistler, «Danimarka'da Sovyetler Cumhuriyetini kuralım!» parolasını ortaya atmışlardı. Tabii bu parola hiç tutmamış, komünistlerin itibarını bozmaktan başka bir keye yaramamıştı. Ama bugün artık, bütün komünist partilerinin hareket ettiği ilke şudur: Sosyalizme geçiş şekilleri, sosyalist amacın gerçekleştirilmesi

için kullanılacak kuruluşlar, her ülkeye özgü milli şartlara, geleneklere bağlıdır, onlara göre tespit edilmelidir.

Bugün «örnek» kavramının anlamı bambaşkadır. İktisadi ve matematik örneklerin tespiti, bilginin önemli bir şekli haline gelmektedir. Örneğin, Georg Klaus ile «Sibernetik Sözlüğü»nün diğer yazarları, örnek tarimini, «bazı ters orantıların saptanmasına imkân veren örneksemelerin» tespiti anlamında kullanıyorlar. Bu örneksemeler, «iş veya yapı bakımından şu veya bu bağımlılıkları» dile getirmektedir. Örneksemelerin en önemli temel kısmını teşkil ettiğini belirtiyorlar. Bilginin bu şeklini siyasal bilimlere de uygulamak mümkündür.

Ekim Devriminin gelecekteki ihtilâllere «örnek» olamayacağını, bu devrimde elde edilmiş tecrübelerin bugün artık önen taşımadığını iddia etmek, çok tehlikeli bir tutumdur. Ama bugün buna benzer nazariyeler savunulmaktadır? Danimarka'da meselâ, sosyalist olduğunu iddia eden Halk Partisinin politikasını haklı ve doğru göstermeye çalışan bir inceleme: «Komünizmin Batı Avrupa konusunda işlediği en büyük hata, işin başından bu yana, az gelişmiş bir ülkenin şartları (yani 1917'deki Rusya şartları) içinde meydana gelmiş bir ihtilâlden hareket etmesi, ve bu ihtilâlden çıkarttığı sonuçları Batı Avrupaya tatbik etmesidir» gibi iddiaları kabul ettirmek istiyor. Bu iddiaları ileri sürenler, 1920 yıllarında Zinoviyev'in savunduğu nazariyeye dayanıyorlar. Zinoviyev'e göre, Leninizm, teknik bakımından, en az gelişmiş tarım ülkelerindeki proletarya ihtilâlinin doktrininden başka bir şey değildi. Bu görüş, bugün, Leninizmin bazı temel nazariyelerinin evrensel anlamını ve etkilerini inkâr etmek için kullanılmaktadır.

Oysa Ekim Devrimi, geri kalmış ülkelerde meydana gelen devrim tipine bağlı değildir. Tersine: Ekim Devrimi proletaryanın zafere kavuşmuş ilk ihtilâldir. Taşındığı evrensel önem de bundandır. Lenin'in belirttiği gibi: «... devrimimizin bazı temel özellikleri sadece bölgesel, sadece milli, sadece Rus bir önem taşıyor. Bunların önemi gerçekten evrenseldir.»

Ekim Devrimi, işçi sınıfının elde ettiği ilk zaferdi. Bugüne kadar zafere kavuşan bütün ihtilâller, Ekim Devriminin tecrübelerinden faydalanmıştır. Öte yandan, defalarca görüldüğü gibi, Ekim Devriminde geçirilen tecrübelerin önemini inkâr etmek, devrimi çıkmaza götürür, sosyalizme yapılan bütün methiyelere rağmen kapitalizmin ortadan kaldırılmasını sağlayamaz.

Leninizmin ortaya çıkması ve gelişmesi ile, işçi sınıfının elde ettiği bu ilk ve kesin zaferi arasındaki bağlar fevkalâde sıkıdır. Demek oluyor ki, Leninizme, Marksizmin 1917 Rusyasına özgü şartlara göre uygulanışı diye bakmak yanlış olur. Üstelik, Leninizm Marksizmin yeni bir dönemi, bütün dünya sosyalizm yoluna girmeye başladığı dönem içinde gelişmesi demektir.

Oktobr Devriminin zoferi, işçi sınıfının yönetimi altında elde edilmiştir. 1917 yılında Rus işçi sınıfı – dünya ölçülerine göre çok gelişmiş bir işçi sınıfı idi. 1917 Rus işçi sınıfını «baldırı-çıplaklar proletaryası» sanmak, gereklerden uzaklaşmak olur.

Bu şartlar içinde, komünistlerin, Oktobr Devriminin etkisi altında «Marks'ın incelemelerine daha çok konu olan, çok gelişmiş bir toplum şartları içinde gelişen ihtilâlin belirtici özelliklerini» incelemekten vazgeçerek, büyük bir hataya düştüklerini söylemek, pek yanlış bir iddiada bulunmak demektir. İncelemenin yazarı, bu iddiayı daha da ileriye götürerek, «az gelişmiş ülkelerdeki 1917'de Rusya, 1949-da Çin böyle ülkelerdi – Sosyalist gelişmenin aldığı özgül şeklin en belirtici özelliği, güçlü bir devletin meydana gelmesini zorunluluk haline getiren, ve aynı zamanda sosyalizmden ayrı tutulamayacak demokrasi eğilimini köstekleyen özel şartlardan doğan iç çelişmelerdi». İncelemenin yazarına göre, «sosyalist üretim ilişkilerinin yaratılmasını engelleyecek» güçlü bir devleti şart haline getiren eğilim, hızlı sanayileşmenin kaçınılmaz sonucudur.

Bu konu ile ilgili bazı noktaları belirtmek isteriz:

1. Marks'ın 19. yüzyıl ortalarında incelediği işçi sınıfı 1917 Rusyasındaki işçi sınıfı kadar gelişmiş değildi. Öte yandan, aynı dönem içinde, Batı Avrupa ülkelerinde hissedilen sanayileşme zarureti Batı Avrupa ülkelerinde de aynı şiddetle duyuluyordu.

2. Zaferi elde eden işçi sınıfı, sosyalist üretim ilişkilerinin, daha önceki kapitalist üretim ilişkilerinden daha faydalı olduğunu ispatlamak zorundadır. Bilimsel ve teknik devrimin etkisiyle bugün üretici güçlerde beliren gelişme için de aynı şeyi söyleyebiliriz.

Hiç şüphesiz, bugünkü şartlar işçi sınıfının karşısına bambaşka ödevler ve sorunlar çıkarmaktadır. Ama bu ödev ve sorunların temel niteliği değişmemiştir. Üretici güçlerin hızlı gelişimi «özel sosyalist üretim ilişkilerinin» ve bu ilişkilere özgü demokratik zihniyetin aynen korunmasına değil, gelişmesine bağlıdır. Bununla beraber, şiddetli mücadele dönemlerinde – özellikle dış düşmanlara karşı yürütülen savaş devrelerinde – demokrasinin, geçici bir süre için ancak, sınırlandırılması, objektif bir zorunluluk haline gelebilir. Bu şartlar içinde işlenebilecek hatalar kaçınılmaz değildir. Elde ettiğimiz tecrübeler bu hatalara düşmemize engel olabilir.

3. İhtilâlin niteliği, «tipi», her şeyden önce çatışan sınıfların niteliği ile belirir. İşçi sınıfının etkilerini tâyin eden sadece güttüğü amaçlar değil – her şeyden önce kurduğu ittifaklarla gerçekleşen ideolojik ve politik yönelişidir. Rus işçi sınıfı bu alanda gösterdiği büyük ustalığı, Partinin faaliyetine ve Leninist yönetimine borçludur. Çin devriminin yetersizlikleri, karşılaştığı büyük zorluklar, bu soruna bulunduğu yanlış çözüm yollarının sonucudur.

Proletaryanın ilk ihtilâli olan Oktobr Devrimi, bize kapitalizmden sosyalizme geçiş konusunda genel bir nazariye sağlamıştır. «Klasik» burjuva

ihtilâlî olan 1789 Fransız Devrimi de, bütün burjuva devrimlerine çok şey öğretmiştir. (Burjuva devrimlerinin herbirine özgü özellikler görüldüğü halde.) Bunun nedeni: Aynı tipteki devrimlerde çeşitli sınıfların karşısına çıkan amaçların özdeşliğidir. Kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının partileri, Oktobr Devriminin evrensel tecrübe niteliğinden şüphe ederse, ters orantılı ilişkilerin tâyin edilmesini sağlayacak «örneksemeler»in kurulamayacağını iddia ederse, lüzumsuz zorluklar çıkarmış olur. Mücadele görünüşte bambaşka şekiller de alsa, bu gerçek değişmez. İyi sonuçlar vermiş, işçi sınıfını zafere götürmüş olan tecrübeleri inkâr etmenin faydası olmaz. Aksine, dostrinimizin temel ilkelerini olduğu gibi korumak; sağdan gelsin, soldan gelsin, bütün fırsatçı sapmalara karşı gelmek zorundayız.

Bu son yıllarda, Batıda, sosyalizme götüren yolu, aşırı solcu ve oportünist bir şekilde yorumlayan bir eğilim belirmiştir. Bu eğilim, çoğu zaman, gerçeklerin karşısında duyulan, gerçekten devrimci bir tutumlu ilgisi olmayan, bir sabırsızlığın sonucudur. Çin devrimini «nazariyede» haklı göstermeye, ihtilâlînin yeni ve en doğru «örneği» diye takdim etmeye çalışanlar var.

Oysa, Çin Devriminin bugünkü döneminde açıkca görüldüğü gibi, bu ihtilâl geliştikçe, genel Leninist doktrininden ve Oktobr Devriminden uzaklaşmaktadır. Bu ise, sosyalist başarılar için büyük bir tehlike teşkil eder. Bu tehlikelerin en büyüğü, işçi sınıfının ihtilâlde oynadığı rolü, bu sınıfın ideolojik yönetimini inkâr eden, küçümseyen eğilimdir. Emekçilerin, gerek maddi, gerek kültürel menfaatleri sun'î bir şekilde, ihtilâlînin menfaatlerine karşı gösterilmeye çalışılıyor. Bu da işçi sınıfının kısa vadeli ve ivadili istekleri uğruna yürüttüğü savaşın, devrimci gelişimi isteklendiren bir unsur haline gelmesine engel oluyor; kapitalizmden sosyalizme geçiş yolunda devrimi barışçı yollarla gerçekleştirmek üzere bütün olanaklardan faydalanmak zorunluluğunu hesaba katan bir stratejiyi tespit isteğini köstekliyor. Bu tutum ise, Oktobr Devriminin arifesinde, devrimi barışçı yollarla geliştirme yollarını araştıran, «bu yola girmek için bütün gücümüzle savaşmamız gerekiyordu» diyen Lenin'in düşüncesinin tam tersidir.

Sağcı oportünistlere ve yukarıda sözü edilen incelemenin yazarına göre, «bugün klâsik komünist görüşlerini en mantıklı şekilde dile getiren, eski 1917 şemasına dayanarak, sanayileşmiş Batı ülkelerinde sosyalist bir devrim gerçekleştirmek isteyenler, daha çok Çinlilerdir» (Yazar «Çinliler» derken Mao-Tse-Tung taraftarlarını kastediyor). Yukarıda belirttiğimiz gibi, bu iddia birçok bakımdan gerçeklere uymamaktadır.

Oktobr Devriminin evrensel önemini ve etkisini başka açıdan inkâr edenler de var. Bazı iddialara göre, bu devrim (aşağı yukarı bütün sosyalist devrimler gibi) «sosyalizmin maddi öncülleri, ihtilâlden önce olgunlaşmadığı», «demokratik geleneklerin mevcut olmadığı bir toplumda» gerçekleşmiştir. Bu ise, «bu tip devrimleri Blanqui'nin nazariyesine uygun şekiller almasına yol açıyor». Bu görüşleri savunanlar gerçekleri görmez-

likten geliyorlar: Oktobr Devrimi tarihin en büyük halk ihtilâllerinden biri olmuştur. Demokratik geleneklere bağlı olan bu ihtilâl, hiç şüphesiz sosyalizme geçebilecek kadar olgunlaşmış bir ülkede meydana geldi. Ama bu bütün bu iddiaların amacı, sosyalizme, Oktobr Devriminin sağladığı tecrübeleri hesaba katmayacak bir geçişin doğru ve mümkün olacağını ispat etmektir. Bu görüş, sosyal-demokratların ötenenberi savunduğu, ve bugüne kadar hiçbir sonuç vermemiş olan «sosyalizme aşamalı yollarla geçme» tezine çok yakındır.

Sosyalizmi barışçı yollarla geçme imkânlarını hesaba katacak stratejiyi tespit ederken, Oktobr Devriminin bizlere sağladığı muazzam tecrübelerden faydalanmak zorunluluğundayız. Hiç şüphesiz mesele, sadece taklit etmek değil. Burada devrimin barışçı gelişiminin öncülerini yaratmak için, Lenin'in sarfettiği çabaları incelemek gerekiyor.

Bilindiği gibi, yürüttüğü muhakemede, Lenin şu noktadan hareket ediyordu: «Sovyetlerin içinde sınıfların ve partilerin yürüttüğü mücadele – Sovyetler tam zamanında iktidarın tamamını ellerine geçirebilmiş olsaydı – en barışçı ve en hissedilmez şekilleri alabilirdi»; işçi sınıfını temsil edenler, işin başında, Sovyetler içindeki çoğunluğu sağlayamadığı halde, bu barışçı mücadele işçi sınıfını zafere götürebilirdi.

Lenin'in bu konuda dile getirdiği çeşitli düşünceler bu bakımdan çok ilginçtir.

Sovyetler «iktidarın tamamını ellerine geçirebilseydi, küçük-burjuva tabakalarının en büyük kusuru, başlıca eksiklikleri – yani kapitalistlere karşı besledikleri güven – pratikte ve kendiliğinden kaybolabilirdi, harcadıkları faaliyetin kendilerine sağladığı tecrübeler bu güveni etkisiz bırakabilirdi. Sınıflar ve partileri iktidarın tamamını ellerinde tutan Sovyetlerin içinde sıra ile ve barışçı yollarla iktidara geçebilirdi; Sovyetlerde temsil edilen bütün partilerin kitlelerle kurmuş olduğu bağlar sağlam kalabilirdi, gevşemezdi.»

Görüldüğü gibi, Lenin, küçük-burjuva tabakalarının beslediği «sermaye ile uzlaşma» hayaline son verme zorunluluğunun önemini görüyordu. Kitlelerle devamlı bağlar kurma, kitlelerin faaliyet yürütme zorunluluğunu ısrarla belirtiyordu: «Sovyetlerde temsil edilen parlerle kitleler arasında kurulacak enine ve derinliğine serbestçe gelişecek bu sıkı bağların varlığı, burjuvazi ile uyuşabileceğini sanan küçük-burjuvaların beslediği bu hayalın dağılmasına yardım edebilirdi.»

Lenin'in büyük bir ustalıkla yaptığı bu çözümleme, evrensel bir önem taşır. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının yürüttüğü savaş göz önünde tutulunca, şu gerçeği iyice anlamak şarttır: Barışçı yollarla gelişme imkânlarından faydalanabilmek için, *kitle hareketlerinin artırılması ve şiddetlendirilmesi* fevkalâde önemlidir. Bunu yukarıda sözü geçen incelemede, sosyalist olduğunu iddia eden Danimarka Halk Partisinin politi-

kasında görebiliyoruz. Halk Partisi günden güne sağa kayıyor, geçirmekte olduğu ciddi bunalım da bundandır.

Barışçı yollarla sosyalizme geçmek demek, gittikçe daha köklü dönüşümler, emekçilerin menfaatlerini savunacak siyasi tedbirler uğruna yürütülen savaşı geliştirmek demektir. Bununla beraber, bu geçişi imkânlaştırmak için, varolan şartlara göre kabul edilecek mücadele yollarının «yürüttükleri faaliyetlerden elde ettikleri tecrübelerle karşılaştırılması» şarttır. Böylece halk kitleleri ve bu kitlelerin siyasi temsilcileri, tekelci sermayenin sınıf hâkimiyetine karşı nasıl savaşıacaklarını daha iyi anlayabileceklerdir. Bu ise, mücadelenin daha geniş, daha şiddetli kitle hareketleriyle desteklenmesi şartıyla ancak mümkün olur.

Gerçekte bu kitle hareketleri her çeşit mücadelenin hareket noktasını teşkil eder.

Bu etken, elde edilmiş dönüşümlerin işçi sınıfının davası uğruna yürütülen mücadelede siyasi araç haline getirilmesine yardım eder. Lenin'in belirttiği gibi: «Hiç şüphesiz, devrimciler dönüşümler uğruna savaşımayı düşmanın önemsiz, ikinci derecede de olsa bir mevziini fethetmeyi hiçbir zaman reddetmeyeceklerdir – bu mevzi kendi saldırılarını güçlenmesine imkân verdiği, mutlak zaferi kolaylaştırdığı takdirde. Ama devrimciler şunu da unutmamalıdır: düşmanın, saldırılarını bölmek, kolayca yenmek için mevzilerini kendiliğinden teslim ettiği durumlar da olur.» Bu tezler bugün değerinden hiçbir şey kaybetmemiştir.

Dönüşümlerin önemini arttırmak, düşman oyunlarını sonuçsuz bırakmak için, herşeyden önce, şu gerçeği sezinlemek, anlamak şarttır: Koparılan tavizler, uzun mücadele sayesinde elde edilmiştir; bu dönüşümler, her çareye başvurularak, devamlı bir şekilde savunulduğu takdirde ancak, emekçilerin menfaatlerine hizmet edebilir. Bu ilkenin sonucu olarak, aynı dönüşümler, ayrı ayrı şartlar içinde, başka başka siyasi anlamlar kazanabilir. Danimarka'da meselâ, hiç kimse, 19-uncu yüzyıl sonlarında demir yollarının millileştirilmesi kararına, devrimci bir olay diye bakmamıştır. Uzun mücadelelerden sonra elde edildiği zaman ancak, demiryollarının millileştirilmesi bu niteliği kazanabilir. Oysa bizde, daha önemsiz tavizler çok daha önemli siyasi bir anlam taşımıştır. Bunlar, İkinci Dünya Harbi sırasında, grevler, kitle hareketleri yolu ile, Alman işgal kuvvetlerinden zorla koparılmış dönüşümlerdi.

Sosyalizme barışçı yollarla geçişin bir aşamasını teşkil edecek dönüşümler söz konusu olunca, Ekim Devriminin bize sağlamış olduğu derslerden faydalanabiliriz. 1917 güzünde teklif ettiği köklü dönüşümlerden söz eden Lenin şu noktayı belirtiyordu: «Bunlar henüz sosyalizm demek değil, ama artık kapitalizm de demek değil. Bunlar sosyalizme doğru atılmış muazzam bir adımdır; bu adım atıldıktan sonra – eksiksiz demokrasi şartları içinde ve kitlelere karşı en korkunç zorbalıklara başvurulmadıkça – geriye dönmek, kapitalizme dönmek imkânsızdır.»

Hiç şüphesiz, mutlaka istenilecek dönüşümler, daha çok, ülkedeki zaman ve mekân şartlarına bağlıdır, onlara göre değişir. Bununla beraber, köklü dönüşümler uğrunda yürütülen savaşın rolünü ele alan tez, evrensel bir anlam ve evrensel bir önem taşımaktadır.» «En korkunç zorbalıklar»ı engelleme ve sosyalizme barışçı yollarla gitme imkânı da, kitlelerin hareketler yürütmelerine, ve demokrasiye saygı gösterilmesini istemelerine bağlıdır. Kitle hareketleri çok büyük çapta yürütülünce, gerici güçler, zorbalığa dönmenin, kötü sonuç verecek bir siyasi tedbir olacağını düşünürler.

Bugün mesele, devrimci bir ortam yaratmaya imkân verecek yeni yollar bulmaktır. Büyük değişiklikler döneminin toplumun «alt sınıfları» eskisi gibi yaşamak istemedikleri, «üst sınıfları»nın ise eskisi gibi yaşayamaz hale geldikleri anda; başka bir deyişle bütün toplum için tehlikeli bir durum, milli bir bunalım meydana geldiği dönem olduğunu söyleyen temel nazarıye herhangi bir değişikliğe uğramamıştır.

Hiç şüphesiz, devrimci ortam çok çeşitli şekiller alabilir. Bu bakımdan, halk kitlelerinin toplum hayatında oynadığı rolün günden güne önem kazanması, pek çok yeni imkânlar açabiliyor. Eski toplumu temelinden sarsan bir felâketin sonucunda, halkın sürüklendiği sefaletten doğacak milli bir bunalım beklenilemez. Kitlelerin tepkilerini en çok etkileyen unsur, gerçek durumları ile karşılıklarına çıkan olanaklar arasındaki uçurumu görebilmeleridir. Bu çelişmeyi şiddetle belirtebilirsek, devrimci bir ortam yaratabiliriz. Ama bir şartla: Tekelci sermayeyi çıkmaza sokmak, kendi siyasetini uygulamasına imkân bırakmamak için, karşısına aşamıyacağı engeller dikmek şartıyla. Bu şart ise, bazı demokratik hakların elde edilmesi ve kullanılması, bir takım demokratik örgüt ve kuruluşun kurulması vb. ye bağlıdır. Ama bu hakların, bu kuruluşların, kitle hareketi temeline dayandığı vakit ancak etkilerini gösterebileceğini unutmayalım.

Bu şartlar içinde, sosyalizme barışçı yollarla geçiş dönemi demek, halk kitlelerinin çok yoğun bir faaliyet yürüttüğü, bir yüksek gerilim dönemi demektir. İnsanlık tarihinde meydana gelen en büyük değişikliklerin başka bir şekilde gerçekleşebileceğini sanmak yanlış olur.

Komünist Partileri kendilerine özgü şartları göz önünde tutarak, çeşitli alanlardaki faaliyetlerini geliştirerek, toplumsal başkalaşmalara giren yolda ilerleyerek programlarını tespit ederler. Bununla beraber, Ekim Devriminin kazandığı zafer, meydana getirdiği örnek, hepimiz için fevkalâde önemlidir. Bu devrimde elde edilen tecrübeleri kendi şartlarımıza göre uygularsak, gerçeklere bakımımızın ne kadar doğru olduğunu görebiliriz.

Bugün çeşitli görüşler arasında yapılan karşılaştırılmalarda, komünist partilerinin sosyalizme doğru yeni yollar aramak üzere harcadığı çabalarla meydana gelen yaratıcı faaliyetin bir halkasını teşkil eden bu görüşü hatırlatmamız kanımıza faydalı olacaktır.

Yunanistan: Cunta diktatörlüğü ve ona karşı savaş

Zisis Zografos

Yunanistan'da 21 Nisan 1967-deki faşist askerî darbeden sonra meydana gelen politik durumun bir özelliği, askerî cunta ile onun yerli ve yabancı kayırcılarının yunan halkına iradesi dışında zorla dayattıkları rejimi sağlamlaştırma çabalarıdır. Cunta bu amaçla orduda, devlet cihazında, genellikle politik ve toplumsal hayatın bütün alanlarında durumunu kuvvetlendirme yolunda çaba harcamaktadır. Cunta dayandığı politik temeli genişletmeğe, halkın ve karşıt güçlerin en ufak direnişlerini bile kırmaya çalışmaktadır.

Durumun ikinci bir özelliği, halkın, bütün demokratik güçlerin beklenmedik darbeden sonra kendilerini toplayarak bugünkü rejime daha güçle ve daha örgütlü olarak karşı koymaya başlamalarıdır. Diktatörlüğe karşı olanların eylemlerinin genişlemesi ve ahenkleşmesi, bütün diktatörlüğe karşı olanların bir tek cephede birleşmeleri gitgide kuvvetlenmektedir.

Yunan halkının haklarını ve özgürlüklerini yoketmek amacıyla Cunta temsilcileri ülke içinde ve dışında açık bir kampanyaya girişmişlerdir.

Yunanistanı, «komünistlerin ve irtikâbın» sürüklediği fecaatten ve kaos'tan kurtarma masalını ortaya atmışlardır. Cuntacılar, ülkede «gittikçe artan istikrar» varmış gibi, «gerçek demokrasi» geliştirmiş gibi bir hava yaratmaya çalışmaktadırlar. Nevarki yürüttükleri kampanya bir sonuç vermemektedir. Çünkü 21 Nisan rejiminin ülkemizi yıllarca gerilere ittiğini, geriliğe mahkûm ettiğini olaylar çürütülmez bir şekilde ispatlamaktadır.

Cunta'nın «icraat»ını herşeyden önce demokratik harekete karşı, halkın örgütlerine, politik partilere, halkın savaşçılarına ve hattâ en ılımlı muhaliflerine karşı aldığı baskı tedbirleri ortaya koymaktadır. Bu tedbirler, – Cunta'nın deyimiyle bir «devrim» yapmış olan – orduda da uygulanmıştır. Hazırlıklı «kazalar», sert disiplin cezaları, askerlere dayak günlük işlerden olmuştur. Cuntaya göre güven beslenemeyecek subaylar görev-

lerinden uzaklaştırılmıştır. Öte yandan Cuntaya sadık subaylar, «ASPIDA» dâvâsının hazırlanmasında, ünlü politikacı Lambrakis'in öldürülmesinde ve bu olayların örtbos edilmesinde faol bir rol oynamış olanların hepsi terfi ettirilmiş ve kilit noktalarına yerleştirilmişlerdir.

Devlet cihazında, il ve ilçe belediyelerinde, diplomatlar arasında, sendikalarda ve tarım kooperatiflerinde temizlik yapılmıştır. Cunta, kurbanları hakkında hiçbir şey duyurmama, onları gizlice işkenceye çekmek ve ortadan kaybetmek taktiğini yürütmektedir. Buna rağmen yurtseverlerin tevkifleri hakkında durmadan veriler ortaya çıkmaktadır. Metaksas diktatörlüğü ve işgal zamanlarındaki gibi yunan gizli polisinin işkence odalarında politik tutuklular, ilerici inançlarından vazgeçtikleri yolunda açıklamalar imzalamaya zorlanarak hakaret ve zilletle ezilmektedir.

Cunta, en direnişli muhaliflerini – hangi partiden olurlarsa olsunlar – fiziki olarak yok etmek, ya da en azından politik bakımdan gözden düşürmek için Yunanistan Komünist Partisi'nin, bütün solcu partilerinin yöneticileriyle fonksiyonerlerinin peşine düşmüştür. Nitekim EDA saygınları mehekemeye verilmiştir. Merkez Birliği'nin tanınmış önderi Andreas Papandreu hakkında kovuşturma hızlandırılmıştır. Hiç bir temele dayanmayan, gizli polisin hazırladığı dâvâlar birbirini izlemektedir. Örneğin bilindiği gibi, sözümona EDA'nın parti merkezlerinde el konduğu öne sürülerek bir takım gizli vesikalar açıklanmıştır. Bu iddialar ne kadar gülünç olursa olsun, dünya kamu oyunun uyanık kalması ve gevşeklik göstermemesi gerekir. Bugünkü rejim bu gibi düzme dâvâlar tertiplemek zorundadır. Bu rejim, korkunç 21 Nisan cinayetini, halka karşı terörü şiddetlendirmek amacıyla yurt içinde ve dışında – karşı tepki de uyandırsa – haklı çıkarmaya çalışmak zorundadır. İçişleri Bakanı Patakos ile Cunta'nın resmi organının, komünistlerin cinayetlere, kundaklamalara, sabotajlara v.b. hazırlanmış oldukları yolundaki açıklaması bir rastlantı sayılamaz. Burada açıkça söz konusu olan, rejimin hazırladığı planları kamufle etmektir, demokratik harekete karşı kışkırtma niyetleridir, demokratik harekete ve halk direnişinin savaşılarına karşı şiddetli saldırıları haklı çıkarmaktır.

Ülkenin aydınları diktatörlüğe boyun eğdirilmek ya da en azından onun keyfi hareketlerine karşı koymamaya zorlanmak istenmektedir. Gizli eller, bilim ve sanat temsilcilerine karşı faal bir saldırı yürütmektedir. Baskı tedbirleri sonucunda 340 gazeteci işinden olmuş, bunların 44'ü hapis hanelere ya da toplama kamplarına atılmıştır. Eski yunan ve dünyaca tanınmış yabancı yazarların pek çok ölümsüz eseri ülkede yasaklanmıştır. Milli radyolar ve özellikle silâhlı kuvvetlerin yayınları gerici fikirlerin propagandasına hizmet etmektedir. Genel ve Yüksek öğrenime karşı girişilen kaba müdahaleleri de hatırlatmak gerekir. Üniversite profesörleri artık şimdiye kadar olduğu gibi profesörler kurulu tarafından seçilmemekte, ordu tarafından tayin edilmektedir.

Cunta diktatörlüğünün iktisadi siyasetinin anlamı ve amacı, 21 Nisan olaylarında oynadıkları rol hiç te az olmayan yerli ve yabancı tekелci sermayenin imtiyazlarını sağlamlaştırmak ve arttırmaktır. Aslında bir kaptülasyon rejimi kuran 98 numaralı özel bir olağanüstü kanun, yabancı ticaret ve sanayi girişimlerini vergi ve gümrüklerden kurtarmaktadır. Cunta, yabancı tekellerin desteğini garanti altına almak için, ülkenin ekonomik çıkarlarına verdiği zararları önemsememektedir.

Yunanistanın ağır ekonomik durumu amerikan emperyalistlerinin yunan ekonomisine daha geniş ölçüde sızmalarına hizmet etmektedir. Bunun apaçık bir örneği, askerî amaçlar için elektronik, cihazlar yapan ve bunları ABD silahlı kuvvetlerine satan Litton Co. firması ile bağlanan anlaşmadır. Anlaşmada koşulan şartlarla bu firmaya – Pentagon'un özel bir stratejik ilgi gösterdiği – Girit adası ile Batı Peloponez'de devlet yetkileri tanınmakta ve bu şartlar millet için bir tehlike olmaktadır.

Ülkenin ekonomik sorunları Cunta'nın canalıcı noktasıdır. 1967 yılının ilk yarısında sanayi üretimi 1966 yılının ilk yarısındankinden daha aşağıya düşmüştür. Özellikle askerî darbeden hemen sonraki aylarda gerileme büyük olmuştur. Ödeme bilançosundaki veriler, birkaçı hariç kötüleşmiştir. 1966 yılının ilk yarısında aktif olan dış ticaret bilançosu 1967'de pasif olmuş ve büyük bir açıkla kapanmıştır. Devlet yatırımlarının en büyük bölümü yol inşaatlarında harcanmakta ve bunlar dolaylı ya da dolaysız olarak askerî amaçlara hizmet etmektedir. Milli gelirin artış hızı azalmaktadır. Dolaşımdaki kâğıt para önemli ölçüde artmıştır. Türlü sanayi kollarında çalışma süresinin azaltılması ve yığın halinde işsizlik tehlikesi başgöstermektedir. İflâslar ve poliçe kırdırmaları gündemde yer almıştır.

ABD'nin zorladığı bazı tedbirlerle bir kat daha büyüyen Cunta'nın ekonomik güçlüklerini hattâ öteki bütün yayınlar gibi Cunta'nın kontrolü altında bulunan «Oikonomiki poria» dergisi bile belirtmek zorunda kalmıştır. Derginin 15–16 Ağustos sayısının başyazısında şöyle denmektedir: «Şüphesiz yunan ekonomisi dış etkenler ve iç durumun etkisi altında ve belirli eğilimi yüzünden imalât alanında (yani sanayi alanında) güçlüklerle karşılaşmakta ve bunun sonucunda gelişme hızının yavaşlaması hattâ üretimin azalması başgöstermektedir.» Durumu göstermesi bakımından küçümsenmeyecek bir olay da, banka sermayesinin iki önder temsilcisinin – Zolotas ile Pesmazoglu'nun istifalarıyla birlikte «milli ekonomiyi tehdit eden feci tehlike» hakkında yaptıkları açıklamalardır.

Cunta'nın iktisadi siyasetinin başka bir yönü, ekonomik güçlükleri işçi sınıfıyla halkın öteki emekçi tabakalarının sırtlarına yükleme çabasıdır. Bu siyaseti Cunta'nın bakanları çizmişlerdir. Yaptıkları açıklamaların pratikteki görüntüsü ücretlerin dondurulmasıdır, devlet memurlarının maaşlarında yapılan değişiklikle kısıtlamalardır, emekçilerin ağır savaşlar sonunda elde ettikleri hakların yokedilmesidir, sosyal sigortaların yağma edilmesidir, işçi ve memurların sokağa atılmasıdır.

Cunta'nın bu faaliyetlerinin etkisini, gelirleri geçen yıla nazaran şüphesiz düşmüş olan köylüler ile halkın öteki orta tabakaları da hissetmektedir. Cunta'nın bir sürü gürültüyle ilân ettiği köylü emeklilik maaşlarına zam yerine toptan ticarete devredilen ürünlerin hepsine % 1 yeni bir vergi konmuştur.

İçişleri bakanı Patakos Cunta'nın dış siyasetinin en başta amerikalılar olmak üzere yabancılara doğrudan doğruya ve tümüyle bağlı olduğunu askeri bir dille açıkça belirtmiştir. Gazeteciler, «Amerikalılar kabul etmeydi hükümet kime başvururdu?» diye sorduklarında Patakos kesinlikle şu cevabı vermiştir: «Başka kime olacak, elbette Amerika'ya.» Kimsenin bunda şüphesi yoktu, ama cevap gene de eşi görülmemiş bir cevaptı. Gerçekten de Cunta'nın Vaşingtona ve saldırgan NATO blokuna körükörüne bağlılığını hiçbirşey değiştiremez. Cunta bakanlarının her davranışları, onların dış siyaset sorunlarındaki bütün tutumları bunu göstermektedir. Cunta'nın başbakanı Kolias 19 Ekimde amerikan gazetecilerine verdiği cevapta bunu en açık bir şekilde şu sözleriyle ortaya dökmüştür: «Biz bir devrim yaptık. Çünkü Yunanistanda "Amerika defol!", "NATO dışarı!" gibi şiarlar fazla duyulmaya başlandı.» Şunu da belirtelim ki bugün askeri mahkemeler ABD'yi «gözden düşürmek»le suçlanan sanıklara ağır cezalar vermektedir.

Amerika'nın Viyetnam saldırısının durdurulması için bütün dünyada hareketin geliştiği bir sırada, bu hareketin doğrudan doğruya Amerikada tepeye ulaştığı ve pek çok amerikalının Viyetnamdaki kanlı harbe karşı protestolarını gösterilerle belirttikleri bir sırada Cunta başbakanı şu açıklamayı yaptı: «Amerikanın Viyetnamda yürüttüğü harp hakkında ancak bundan duyduğumuz sınırsız çöşkünü belirtmemiz gerekir. Amerikan halkı Viyetnamda yürüttüğü kavgadan gurur duymalıdır.» Bu dalkavukça açıklama aynı zamanda Yunanistanın bu kanlı harbe katılmasının psikolojik bir hazırlığıdır.

Sözü geçen «Kollias demeci»nde yeralan iddialar Cunta'nın günümüzün uluslararası ilişkileriyle ilgili sorunlarında nasıl bir tutum aldığını göstermektedir. İşte bunlardan birkaçı: «Demirperde gerisi ülkelere yakınlık gösterenler bu ülkelere daha tehlikelidir.» «Amerikan halkı, hür dünyanın güvenliğini zararına bir kişisel özgürlüğe ve demokrasiye fazla değer veriyor ve bunu yanlış yorumluyor.» «Amerikan askeri yardımının durdurulması dünya komünizmi yararına olur.» «İskandinav hükümetleri bilerek ya da bilmeyerek dünya komünizminin bir organı haline geldiler. Ve hür dünya bugün komünizmle yanyana yaşadığı için kendikendini yok etmeye doğru gidiyor. Bugün dünyada ancak iki kategori vatandaş olabilir: komünistler ve anti-komünistler.» Bugünkü hükümetin dış siyasetine faşist düşünce tarzının ve Amerikan emperyalistleri karşısında Cunta önder-

lerinin yaltaklanmalarının nasıl damgasını vurduğunu bundan daha iyi gösteren bir şey olamaz.

Elbette Cunta bu siyasetini, gene Amerikan çıkarlarının emrettiği biçimde büyük bir dikkatle ya da en azından buna uyacak şekilde yürütmeye çalışmaktadır. Nevarki bu siyasetin özünü saklayabilmek, hele amerikan çıkarlarının büsbütün öne fırladığı anlarda güçleşmekte ve diktatörlük siyasetinin anti-komünist ve anti-sovyet özünü diplomatik amaç çerçevesinin darlığı içine sığdırabilmek başılamamaktadır.

Anti-sovyet histeri, sosyalist ülkelerle dostluk için kurulmuş türlü örgütlerin temsilcilerine yapılan baskılar, NATO generallerinin arkası kesilmeyen Atina ziyaretleri, Yugoslavya ile olan sınırların kapatılması, yakın doğu bunalımı sırasında amerikalıların askeri üsleri kullanmalarına izin verilmesi gibi Cunta'nın bütün bu adımları Balkanlarda, Akdeniz bölgesinde ve bütün Avrupada gerginliği bir kat daha arttırmaktadır. NATO manevralarının düzenlenmesi ve yürütülmesi yalnızca Cunta'ya karşı duyulan güvenin bir belirtisi ve onun manevi bakımdan desteklenmesi amacını gütmemekte, aynı zamanda Balkanlarda durumu gerginleştirmeye yönelmektedir. Cunta'nın Kıbrıs sorununu efendilerinin emrettiği gibi, adayı biran önce kendi füze bazları sistemine sokmak isteyen koruyucularının istedikleri gibi çözmeye hazır olması da amerikan planlarına uygun düşmektedir.

Faşizm ve harp her zaman beraber yürütülür. Yunan faşizmi de, hele onu dünya jandarması amerikan emperyalizmi yürütüp oynattığı için bu bakımdan bir istisna değildir.

Ortadaki bütün verilerden görüldüğü gibi diktatörlük politikası ülkenin sorunlarını çözmekte, hatta bunları daha da dolaşıklığa ve gerginliğe sürüklemekte, başta amerikan emperyalistleri olmak üzere yabancılara bağımlılığını arttırmakta ve ülkenin doğal zenginliklerini peşkeş çekmektedir. Yunanistan geriliğe mahkûm edilmiştir. Son aylar rejimin kararsızlığını göstermiştir. Gerçi Cunta ordu ve devlet cihazında yaptığı temizlik ve kişisel değişikliklerle henüz kendini iktidarda tutabilmektedir. Ama aynı zamanda da yeniden memnunsuzluklar ve çelişmeler doğurmuştur. Her ne olursa olsun halk arasında durumunu sağlamlaştırmayı ve sosyal temelini genişletmeyi sağlayamamıştır. Bizzat Cunta içinde olduğu gibi onun kiral Konstantin ile ilişkilerinde de çatlaklıklar ve çelişmeler kendini göstermektedir.

Hükümet cuntası devlet ve idare cihazında yönetici mevkilere hem kendisine boyun eğen ve hem de halk arasında en azından bir saygı görebilecek kişileri oturtmakta büyük güçlüklerle karşılaşmıştır. Türlü mevkilere hiç olmazsa Cunta ile halk arasındaki uçurumu azaltmaya elverişli ola-

bilecek türlü türlü türemelerin getirilmesi artık günlük olaylardandır. Halk, Cunta diktatörlüğüne karşı barışmaz tutumunu değiştirmemektedir. Çünkü Cunta halkın hayat çıkarlarına ve hislerine darbe indirmiştir. Halkın bu askerlere karşı nefreti artmaktadır. Hayatın kendisi ve askeri diktatörlüğün teknelci çıkarlara hizmet eden davranışları insanları savaşa zorlamaktadır.

Terörün arttırılmasına rağmen pasif ya da aktif halk direnişi artık ilk adımlarını artmıştır. Demokratik güçlerin, diktatörlüğe karşı olanların eylemleri son aylarda gittikçe örgütlü olarak hissedilmekte ve daha da cesaretlenmektedir. Bu eylemler arasında, şikâyetlerin, dilekçelerin iletilmesini; ilişik kurumlara karşı istekler öne süren komitelerin kurulmasını; sorumlu kişilerin istifasını; rejimin temsilcilerini açıkça desteklemeyi reddetme olaylarını hatırlatmak isteriz. Hatta yukardan gelen emirle düzenlenen sendika toplantılarında, en muhafazakâr köylülerin bulunduğu kooperatiflerin toplan – tılarında devlet hizmetlileri ve özel hizmetlilerin kongrelerinde protestolar yükselmiş, açık istekler öne sürülmüştür.

Bildiriler ve açıklamalar dağıtılmakta, duvarlara, bildiriler şiarlar yazılıp asılmaktadır. Askerleri sinirlendiren söylentiler ağızdan ağıza yayılmaktadır. Ses alma cihazlarından diktatörlüğe karşı şiarlar dinletilmektedir. Atina'nın ana caddelerinden birinde gençliğin Cunta'ya karşı yaptığı gösteri yurt içinde ve yurt dışında büyük tepkiler uyandırmıştır.

En önemli olay yurtsever cephenin kurulmasıdır. Bu cephede yalnız solcu partilerin siyasetçileri değil, aynı zamanda merkez partilerinin ve hatta sağcı partilerin de temsilcileri yer almıştır. Ayrıca bir sıra direniş örgütü kurulmuştur. Yurt dışında yaşayan yunanlılar (mülteciler, öğrenciler, aydınlar) diktatörlüğe karşı faal bir hareketi geliştirmektedirler. Bunlar şehirler ya da ülkeler ölçüsünde savaş örgütleri kurmuşlardır ve geniş bir tüm avrupa hareketi ve örgütünde birleşme eğilimindedirler.

■ Ülkemizde diktatörlüğün kurulmasına karşı Yunanistan dışında Cunta'yı suçlayan geniş bir protesto hareketi yayılmaktadır. Bu hareket, Yunan halkının özgürlüklerini ve haklarını boğazlayan darbecilerle onların kiş-kırtıcıları ve savunucularına – ABD emperyalistleri ile NATO generallerine – karşı yöneltilmiştir.

Şüphesiz yakın doğu krizi ve İsrailin Arap dünyasına karşı açtığı harp yunan trajedisini arka plana itmiştir. Ama, harp çarpışmalarının durması ile «yunan sorunu» yeniden tezlikle gündeme geçmiştir. Bunun nedeni, şimdi yunan halkının özgürlüğüne karşı girişilen suikast ile Arap halklarına karşı ve genellikle barış' savaşına karşı suikast arasındaki ilişkinin daha da açıklık kazanmasıdır. Yunanistandaki darbe amerikan emperyalizminin öteki ülkelerde gericiliği destekleme amacını güden saldırganlığının başlangıcı olmuştur. Örneğin, «Prometeus» planı gibi daha başka

planların da varolduğu ortaya çıkmıştır. Bir NATO planına göre faşist diktatörlüğün kurulması aynı zamanda bu saldırgan paktın moral ve ideolojik temel direklerini sarsmış, üyelerini sözümona koruduğunu öne sürdüğü tehlikelerin asıl kendisinden geldiğini doğrulamış ve bu pakta karşı tenkitleri arttırmıştır.

Yunanistandaki darbe, İsrailin saldırganlığı ve Kıbrıs sorununu NATO çıkarlarına uygun olarak çözme yolunda Amerikalıların gösterdiği inatçı çaba, Viyetnam'daki kanlı harple birlikte, Endonezya'da, Gana'da ve daha başka Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkesinde anti-demokratik rejimler kurmasıyla birlikte, tekellerin yağmacı çıkarlarını ve emperyalistlerin maceracı hırslarını garanti altına alma uğruna daki emperyalist global-strateji zincirinin birer halkasıdır.

Dünya kamu oyunun başka başka politik açılardan ışıktutarak yaptığı yorumlar bugünkü rejim için son derece elverişsizdir. Yunanistanda diktatörlük kurulmasına karşı girişilen sayısız protesto eylemleri arasında örneğin şunları hatırlatalım: Atina Festivali'ne ve Selânik Fuarı'na katılmaktan vazgeçilmesi, Bir çok limanda Yunan gemilerine karşı boykota girilmesi, Yunanistan'a yapılacak ziyaretlerin geri bırakılması, Glezos ile Teodorakis'i savunma uğrunda Sovyet hükümetinin yaptığı açıklama, Romanya devlet konseyi başkanı Çivu Stoyka'nın mesajı, İskandinavya ülkeleri hükümetlerinin kararları, Avrupa Konseyi ile Avrupa Ekonomik Birliği Komisyonu'nun, Dünya Hür Sendikalar Konfederasyonu'nun diktatörlüğe karşı getirdikleri karar tasarıları. Bütün bunlar, önemlerini kimsenin inkâr edemeyeceği ya da küçümseyemeyeceği önemli eylemlerdir. Bu, diktatörlüğün hiç te hoşuna gitmemiştir. Diktatörlük temsilcilerinin duydukları memnunsuzluk, «komünist» ve «komünist dostu» olarak nitelendikleri dünya kamu oyununa karşı hiddet ve hışım dolu çıkışlarında kendini göstermektedir. Diktatörlük, hatta yabancı ülkelerin en önemsiz basın organlarında bile olsa, yaptıklarına yalnızca bir tek övücü kelime bulabilmek için büyük paralar harcamaktadır. Yabancı ülkelerde yaşayan yunanlıları susturmak için birçok tedbire başvurulmakta bu arada yurtdaşıktan da atılmaktadırlar.

21 Nisan rejimine karşı gittikçe büyüyen hiddet ve suçlama hareketi, Yunanistandaki darbenin akıl hocalığını ve örgütçülüğünü yapan amerikan emperyalistleri ile NATO'nun yönetici çevrelerine büyük politik ve diplomatik güçlükler çıkarmaktadır. Ve bu güçlükler, ABD'nin saldırganlık siyasetinin gitgide tecrid edildiği ve NATO blokunun içinde (özellikle Fransız hükümetinin tutumuyla) merkezkaç eğilimlerin belirlediği bir sırada başgöstermektedir.

Cunta'nın gerek ülkede ve gerekse uluslararası alanda tecrid edilmesiyle amerikan hükümet çevreleri, generallerin bütün dünyada suçlanan zorbalıkları sonucunda herşeyden önce kendi durumlarının zayıfladığını ve NATO'nun güney-doğu kanadının sarsılabileceğini görmektedirler.

Bunun içindir ki, ABD Harp Bakanı Mc Namara'nın Paris'te yaptığı açıklamada, darbe hazırlıklarından sözümona haberleri olmadığı; ve «Yunanistanda anayasa düzeninin tezelden yeniden kurulacağını» umdukları öne sürülmüştür. (Bu umudu Başkan Johnson, kiral Konstantin'in ziyareti ve yeni Yunan elçisinin, Ksantopulos-Palamas'ın, güven mektubunu sunması sırasında yaptığı açıklamada belirtmiştir).

Nevarki Vaşingtonun çıkarları, Yunanistanda darbe sonunda ortaya çıkan durumun korunmasıdır. Amerikan generali Van Fleet'in, – Yunanistandaki sivil harp sırasında Valilik yapmıştı – açıklaması bubakımdan karakteristiktir. Daha o zaman bugünkü darbe yöneticilerini CIA'in hizmetine çekmiş ve genellikle darbelerin hazırlanmasında özel danışman olarak önemli bir rol almış olan işte bu Van Fleet şöyle demiştir: «Vaşington bugünkü Yunanistan hükümetini alkışlamalıdır, çünkü bu hükümet diktatörlüğü kurmakla ABD'ye yeni bir Viyetnam tehlikesinden kurtarmıştır.» Vaşington generalleri, kendi emirleriyle ve doğrudan doğruya yardımlarıyla kurulmuş olup bu yardımlar olmaksızın dayanması mümkün olmayan Atina askeri rejimini desteklediklerini açıkça belirtmeleri gerektiği inancındadırlar.

■

Büyük Britanya emperyalistlerinin tutumu başka türlü olmuş ve 21 Nisan'da Yunanistanda olagelen değişiklikte baş rolü oynamamalarından hoşnutsuzluk duymuşlardır. Büyük Britanya emperyalistleri, iç politik nedenlerle kendi uluslararası politik çıkarları dolayısı ile Yunanistanda, solcu güçlerin tecrid edilmesi ve etkisiz bırakılmasına da ve halkın yığın hareketlerinin dizginlenmesine de karşı gelmeden, öyle bir durumun doğmasını elverişli bulurlardı ki, görünüşte kanunluluğu korumuş olsun ve kiral tarafından sıkı bir kontrol altında bulundursun. Onlar için kiral, amerikan köleliği kanlarına kadar işlemiş olan generallerin zıddına kendi adamlarıdır.

Cunta diktatörlüğüne karşı halkın barışmaz direnişi ve yabancı ülkelerde Cunta'yı suçlayan geniş hareketin gelişmesi, ERE partisi başkanı eski başbakanlardan Kanellopulos'un ve muhafazakâr «Katimerini» gazetesinin sahibi bayan Vlahu'nun bugünkü rejime açıkça karşı çıkmaları gibi böyle önemli olayların başlıca nedenleridir. Bu olgular sağ kanatta olagelen değişiklikleri gösterdiği gibi ülkenin tüm politik güçlerinin Cunta diktatörlüğüne karşı reddedici tutumunu da bir kere daha ispatlamaktadır.

Aşırı sağın bir temsilcisi olan Pipinellis'in diktatörlüğü desteklediğini bildirmesi ve Cunta'nın başladığı eseri bitirebilmesi için ona zaman bırakılmasını sağlık vermesi, yukardaki gerçeğin özünü hiçbir biçimde değiştirmemektedir. Pipinellis'in kendisi bütün oyunlara perde arkasında katılmıştır. Darbeden önce olduğu gibi sonra da ilk andan başlayarak gene-

rallerin yanında yer almış ve bugün yaptığı, tutumunu kamu oyu önünde ispatlamak olmuştur. Bu davranışı da, Cunta diktatörlüğünün ERE yöneticisi tarafından suçlanmasının – özellikle sağcı çevrelerde – uyandırdığı yankının bir tepkisi olarak değerlendirilmelidir.

İşte bu koşullar altında, dünya kamu oyunun gözünü boyamak, diktatörlüğü «saygıdeğer» göstermek için çalışılmaktadır. 15 Ocağa kadar yeni Anayasa tasarısının hazırlanacağı ve 1968'de bir referandum ile Parlamento seçimlerinin yapılacağı yolundaki resmi açıklama da bu anlamı taşımaktadır. Nevarki, daha şimdiden bugünkü rejimin dayandığı politikacılarla ve Cunta yöneticileri ile kiral arasında çatışmalar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu güçlerin her birinin istediği yeni Anayasada kendi önder rollerini sağlamlaştırmaktır. Yeni Anayasanın gerçek anlamı ise, askeri istibdadın kanunlarla perçinleştirilmesi, halkın hak ve özgürlüklerinin ayaklar altına alınması, yurtdaşların saf dışı edilmesi, partilerin yasaklanması, inançların kontrolü, yüksek mahkemenin herşeyin üstünde yetki kazanması, bu mahkemeye ülkemizde her şeyi kontrol altına alacak bir başına buyrukluğun tanınması, bütün bunların kanunlaştırılmasıdır.

Anayasa «referandumu»na gelince, bunun örneğini amerikan hakimiyeti altında bulunan Güney Kore ve Güney Viyetnam gibi ülkelerde de, hatta harp öncesi ve sonrası Yunanistanında da artık gördük. Bu yüzden «referandum»un anlamı ve amacı üzerinde hiçbir şüphe olamaz.

Partimiz, Haziran ayında yaptığı 11-ci Plenumda Cunta diktatörlüğünü doğuran nedenleri ve diktatörlüğün kurulmasından sonra ortaya çıkan durumu inceledi.

Bu tahlilin başlıca derslerinden biri şudur: Eğer faşist askeri diktatörlüğün kurulması önlenemediyse bunun başlıca nedeni, demokratik partilerin ve güçlerin eylem birliğinin sağlanamamış olmasıdır. Demokratik güçler darbedeb daha çok önce gericiğin saldırılarını adım adım karşılamak ve faşizme yolları kapamak için işbirliği yapmış olsalardı, faşizm tehlikesi giderilebilirdi. Nevarki, darbeden önce birkaç parti ve yönetici solcularla ve komünistlerle birliği reddetti. Çünkü herhalde anti-komünistlerin iftiralarından korktular. Ama, bununla tam da bu kampanyaya hizmet etmiş oldular. Bütün yurtsever ve demokratik güçlerin birliğinin ve ortak eylemlerinin ne kadar kesin bir önem taşıdığını Cunta çok iyi bilmektedir. Ve Yunanistan Komünist Partisine karşı, diktatörlüğe karşı olan herkesi birliğe çağıran bu partiye karşı ve Yunanistan komünist partisi ile işbirliği yapan herkese karşı Cunta'nın böylesine hiddetle savaşması bir rastlantı değildir.

Partimiz şundan hareket etmektedir: en geniş ölçüde gerçekten milli bir hareketin yaratılması için objektif temeller mevcuttur. Bu harekete,

politik görüşleri ne olursa olsun – Yunanistan Komünist Partisi ve solcu güçlerden sağcılara kadar – bütün partiler, örgütler ve kişiler katılabilir. Halkın, diktatörlüğe düşman partilerin ve örgütlerin bütün sorunlarda – en küçüğünden en büyüğüne kadar (ekmek için kavga, işçi sınıfının ekonomik isteklerinin, köylülerin, orta tabakaların ekonomik isteklerinin, yabancı sermaye tarafından yürütülen zararlı faaliyetler altında ezilen iş sahiplerinin ekonomik isteklerinin kabul ettirilmesi uğrunda, Anayasa özgürlükleri ve demokratik özgürlüklerin yeniden sağlanması uğrunda savaşa kadar bütün sorunlarda) – bileşik eylemleri, diktatörlüğe karşı kurulabilecek olan yurtsever cephenin dayanabileceği sağlam temeldir.

Diktatörlüğe karşı bileşik savaşın biçimlerini tartışırken 11-ci Plenum – bunların hiçbirini önceden ihtimaller dışında saymaksızın – bütün bu biçimlerin çok çeşitli olacağını belirtti. Bu, diktatörlükle her türlü işbirliğini reddetmek biçiminde olabileceği gibi, diktatörlüğe karşı sözle propaganda ile de, yazılı şiarlarla ya da grev ve gösterilerle de olabilir. Ve diktatörlüğün devrilmesi için açıkça tüm bir milli savaşa kadar varabilir. Bu savaşın biçimleri, gelişmesi boyunca tespit edilecektir.

İlk ayların tecrübeleri partinin doğru bir yönde bulunduğunu göstermiştir. Partinin görüşüne göre söz konusu olan, yurtsever güçlerin ittifakının kurulmasını hızlandırmaktır. Bu güçler arasındaki güven yeniden kurulmalıdır. Tartışmalar ve ilişkiler birliğin genişlemesine hizmet etmeli ve böylece savaş Cunta Diktatörlüğünün her eylemine, her adımına karşı yönelmelidir. Yurtsever güçlerin birleşmeleri uğrunda aralarında önşartları tartıştıkları bir sırada onların ortak düşmanı olan Cunta'nın davranmasına ve durumunu sağlamlaştırmasına imkân verilmemelidir.

Biz aynı zamanda yurtsever cephenin temelde kurulmasına ağırlık veriyoruz. Yurtsever cephe temelde ne kadar sağlam ve geniş olursa halkların Cunta diktatörlüğüne karşı savaşı da o kadar kuvvetli olur ve tepede işbirliğinin sağlanması olanakları o derecede artar.

Bu savaşta komünistler kendileri için hiçbir özel yer isteginde değildir ve bütün öteki demokratik güçlerin çıkarlarına saygı göstermeye hazırdır. Komünistler, geçmişte bizi birbirimizden ne ayırmış olursa olsun, istisnasız diktatörlük düşmanı bütün güçlerle (partilerle, örgütlerle, yöneticilerle, fonksiyonerlerle) birlikten yanadır. Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi öteki partilere ve yurtsever güçlere ortak bir program teklif etmiştir. Programda şu noktalar yer almaktadır: Diktatörlüğün devrilmesi; Anayasa özgürlükleri ile demokratik özgürlüklerin yeniden sağlanması; bütün parti ve örgütlerin serbestçe faaliyet gösterebilmeleri; bütün politik tutukluların serbest bırakılması; genel politik af; Cunta'nın dağıtılması; basit nisbi seçim sistemine göre serbest seçimlerin, bütün partilerin temsilcilerinden kurulu bir hükümet tarafından düzenlenmesi.

Yunan halkını ilgilendiren sorunlar elbette yalnızca bunlar değildir.

Anayasanın, ve bir kurum olarak monarşinin yeniden düzenlenmesi; ülkenin NATO'dan çıkması; kölelik anlaşmalarının ve en başta da 1953 yılında bağlanan Yunan-Amerikan anlaşmasının bozulması; yabancılara bağımlılıktan kurtulmak, bütün bu sorunlar da hayati önem taşıyan sorunlardır. Bunlar halkımızın ve ülkemizin demokratik güçlerinin çıkarlarına uygundur. Biz diktatörlüğü devirmek için savaşıırken, hiçbir şekilde darbeden önceki duruma yeniden dönmek istemiyoruz. Biz, ortaçağ kurumları ve kalıntıları olmayan yenilenmiş, zamana uygun ve genişletilmiş bir demokrasiden yanayız. Biz, (diktatörlüğe karşı savaşa daha geniş bir perspektif vermeyi temelli bir sorun sayarak, ama tek cephe uğrındaki çabalarımızdan bir an bile vazgeçmeden) bu hedeflerimizde fedakârlık yapmaksızın diktatörlüğe karşı savaşta doğrudan doğruya işbirliği kuruyoruz, isteyenlerle birlikte onlara paralel eylemleri genişletiyoruz. Biz, nereden gelirse gelsin gerçekten diktatörlüğe karşı yönelen her harekete saygı gösteriyor ve bunları destekliyoruz. Biz savaşıyoruz ve inanıyoruz ki, diktatörlüğe karşı ortak savaşta – ülkemizde yer alan sınıf kavgasının sert biçimlerinin bir sonucu olan – geçmişin önyargıları ve psikozları giderilecektir.

Diktatörlüğün kurulmasından alınacak başlıca ders, bizim görüşümüze göre şudur: Yunan Komünist Partisini ve öteki solları sindirme taktiğinden vazgeçilmesi zorunludur, çünkü bunun sonucu her zaman demokratik direnişin ve savaşın zayıflaması olmuştur.

Yunanistan Komünist Partisi İşçi sınıfının politik bir örgütüdür, başlıca milli güçtür. O, anti-faşist harekette hak eşitliği olmayan bir güç olamaz. Biz, en geniş ittifak zorunluğunu anlıyoruz ve Yunanistan Komünist Partisinin yığın halinde halk hareketinin tek gücü olması gerektiği görüşünde değiliz. Ama diyoruz ki, partimiz, bu ittifak içinde öncülük rolünü üzerine alabilir. Varsın her parti günden güne yürütülen sert savaşta, halkın çıkarlarına karşılıksız hizmet etmede hegemonyayı sağlamak için çaba gösterebilir.

Cunta diktatörlüğü baskı ve terör tedbirleri yanında sosyal demagojiden geniş ölçüde yararlanmakta ve Yunanistan Komünist Partisine karşı, solcu güçlere karşı bir iftira kampanyası yürütmektedir. Bunun için biz, propaganda ve ideoloji çalışmalarını kuvvetlendirmeyi ve niteliğini düzeltmeyi tezelden gerekli görüyoruz. Faşist hükümetin kısırtmalarına ve iftira dolu uydurmalarına darbeyi indirmek gereklidir. Burada söz konusu olan, diktatörlüğe karşı savaş sorunlarını daha iyi aydınlatmak ve yunan halkının savaşını daha etkili olarak desteklemektir.

Yunanistanda ve yurt dışında komünistlerin başarılı savaş vermelerinin önemli bir önşartı kendi güçlerini örgütlemeleridir. Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi Plenumu, bununla ilgili olarak şunu belirtmiştir: Parti örgütleri, denemelerden geçmiş olan leninci konspirasyon prensipleri, uyanıklılık prensibi ve sıkı bir merkezîyetçilik prensibi temeli üzerinde kurulmalı ve gayet gizli bir teşkilâta sahip olmalıdır. Önemli olan,

legal ve illegal faaliyetleri doğru olarak birleştirmek ve bunu yaparken partinin geniş halk yığınlarıyla bağlantılarını sürdürerek genişletmek, parti fonksiyonleri ile savaşçılarını ve diğerk diktatörlüğek karşı olanları misilleme ve takipten korumaktır.

Komünistler, saflarını daha da sıklaştırmaya çağırılmıştır.

Parti ne kadar sağlam olursa diktatörlüğek karşı olanların cephesi de o kadar sıkı olur, diktatörlüğek karşı savaş o derecede güçlü, dayanıklı ve etkili olur. Gerek uluslararası tecrübelerden ve gerekse partimizin tecrübelerinden alınan değerli ders işte budur.

İsrail'in durumu

Moiz Vilner

İsrail: dünya basının birinci sayfalarında çok sık geçen bir addır. Güvenlik Konseyi, İsrail-Arap ülkeleri ihtilâfından doğan durumlara, diğer sorunlardan çok daha fazla vakit ayırmak zorunda kalır. Neden acaba?

Siyasi güçler dengesi

İsrail'de Kasım 1965'de yapılan genel seçimler, iktidarda bulunan koalisyonun – MARAI ili Ahdut-Haavada partilerinin, başka bir deyimle, başbakan Levi Eşkol liderliğindeki Siyonist sağcı sosyal-demokratların – zaferiyle sonuçlandı. Bu koalisyon Knesset'teki 120 milletvekilliğinden 45'ini (koalisyona yakın olan Arap adaylarıyla 49) aldı.

Şurasını da belirtelim ki, bu koalisyona oy verenler daha çok, sağcı militarist çevrelerin sözcülüğünü yapan eski başbakan Ben Gurion'un grubu, RAFI'nin gösterdiği adaylara karşı cephe almak istemişti. RAFI ancak 10 milletvekilliği alabildi. Ama sağcı burjuva bloku GAHAL'ın 26 milletvekili ile ittifak kurunca, RAFI muhalefet olarak hükümeti baskı altında tutabildi, politikasına etki yapabildi.

Sağ güçler bu kuvvetlerini Knesset'te 5 milletvekili ile ancak temsil edilen sol muhalefetin güçsüzlüğüne borçludur. Sol muhalefeti büsbütün zayıf düşüren bir etken de MAPAM (Siyonist sosyalist partisi)ın sağa kayması, oldukça kalabalık bir üye sayısının isteğine kulak asmayıp, hükümet koalisyonunu tam anlamıyla desteklemesidir. Levi Eşkol'un idaresindeki koalisyonu, MAPAI-Ahdut-Haavada bloku, MAPAM, Dinsel Milli Parti, ve burjuva bir parti olan Bağımsız Liberaller teşkil ediyor.

Hükümetin izlediği politika, siyasi güçlerin bu oranını dile getirmektedir.

Oysa, Parlâmentonun yapısı, kitlelerin isteklerini ve düşüncelerini yansıtmaktan uzaktır. Birçok seçmen, Levi Eşkol'un partisine, bundan önceki

hükümetlerin halk ve millet aleyhtarı politikasını devam ettirsin diye oy vermediler.

Kısa bir süre için Eşkol hükümeti verdiği beyanatlarda yeni bir ağız kullandı. Ama eski politikayı devam ettireceği, hatta emperyalist devletlerle – özellikle Amerika ve Batı Almanya ile – ilişkilerini bir kat daha kuvvetlendireceği pek çabuk anlaşıldı. Eskiden olduğu gibi, İsrail'in yönetici çevreleri, Batı devletlerinin Arap ülkelerinde günden güne gelişen emperyalist aleyhtarı hareketlere karşı çevirdikleri dolaplara yardım etmeye; Asyada ve Afrikada yeni-sömürgecilere hizmet etmeye; Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelere karşı yürütülen iftira kampanyalarına katılmaya hazırdır.

Bu «dost ve güvenilir hizmetler»e mükâfat olarak, Batı ülkelerinden (özellikle Amerikadan ve Batı Almanyadan) sermaye sel gibi ülkemize akmaktadır.

Bonn'daki yeni-nazi çevrelerle aktedilen «Tazminat Anlaşması hükümlerine göre sağlanan sermaye, Amerikan» hükümlerine göre sağlanan sermaye, Amerikan kredileri, yabancı yatırımlara tanılan imtiyazlar, özellikle tarım, hafif sanayi, harp ve inşaat endüstrileri alanlarında, kapitalist ekonomide büyük bir gelişme sağlamıştır, hiç şüphesiz. Ama öte yandan, bu etkenler, gerçek bir tehlike teşkil eden dengesizliklere yol açtı. İsrail ekonomisi, titrek bacaklar üzerinde duran, her an yıkılma tehlikesiyle karşılaşılan, dev bir gövdeyi andırmaktadır.

Kurulduğu günden bu yana, yani 19 yıldan beri, İsrail'e akan yabancı sermaye, diğer bütün kapitalist ülkelere oranla fevkalâde yüksek olmakla beraber, iktisadi bağımsızlığımızı hiç kuvvetlendiremedi. Tersine: Bu sermaye seli, İsrailin iktisadını ve güvenliğini, yabancı tekellere ve emperyalist devletlere bir kat daha bağladı.

Burada birkaç örnek vermekle yetinelim.

İsrailin tediye bilançosundaki açık 1965'de 485 milyon dolar buldu. Bu son yıllarda, yarım milyarlık bir açık, olağan bir durum haline gelmiştir.

809 milyon İsrail lirası (3 İsrail lirası bir dolar eder) gibi muazzam bir para, iç ve dış borçların ödenmesine ayrılmaktadır. (Bu miktar 1966–1967 devlet bütçesinin % 17,6'ı demektir.) Başbakanın yaptığı bir açıklamaya göre, yaklaşık olarak, bütçenin % 40'ı açık veya gizli askeri masraflara gidiyor. Askeri amaçlara ve borçlara ayrılan para miktarı bütçenin % 57'ini yutmaktadır.

Bu şartlar içinde İsrailin yabancı sermayeye bağımlılığı bir kat daha artıyor. Yabancı ülkelere yeniden muazzam borçlar almak zorunda kalıyoruz. Bu borçlar 623 milyon lirayı bulacaktır. Bunlara 500 milyonluk yeni iç borçlar da katılacaktır. 1966 yılında, Devlet borçlarının tutarı 6 milyarı aşmıştır. Bu da İsrail gibi ufak bir ülke için çok muazzam bir para demektir.

1966–1967 yılı bütçesi, İsrail tarihindeki bütün bütçeler arasında en gerici niteliği taşıyan bütçedir. Kalkınma işlerine ayrılan bölümde 121 milyon liralık bir indirim yapılmıştır. Mesken sıkıntısına rağmen, inşaatla ayrılan kredilerde de büyük indirimler yapılmıştır.

Maliye bakanı Pinhas Safir, Knesset'te verdiği bir demeçte, hükümet politikasının başarısızlığa uğradığını, herhangi bir perspektifi olmadığını, dolaylı bir şekilde de olsa, kabul etmiştir. Bakanın belirttiği gibi: «Tediye bilançosundaki açık, büyüme eğilimini göstermektedir.» Hükümetin izlediği politika, görüldüğü gibi, İsrail Devletine büyük zararlar vermektedir: iktisadi bağımlılık ülkenin bütün ekonomisini tehlikeye düşürmektedir.

Sanayiye gereken iptidai maddeler, donatım, tarım makineleri, yakıt, hatta buğday, tamamiyle ithal edilmektedir. Görüldüğü gibi, bugünkü hükümetin izlediği siyaset, sorumluluk duygusundan dan tamamen yoksun bir macera politikasıdır.

Bu politikadan vazgeçmek şöyle dursun, yeni hükümet aynı yolda ilerlemeye karar v.e.di, iktisadi güçlüklerini de, bir yandan emekçileri kemerleri sıkıya davet ederek, öte yandan Ortak Pazarla, özellikle Batı Almanya ile kurmuş olduğu ilişkileri kuvvetlendirerek çözümlemeye çalışıyor. Bugün İsrail-Batı Almanya ilişkileri, Amerikan tekelleriyle kurmuş olduğumuz ilişkileri bile aşmaktadır. Batı Almanyanın İsrailde yaptığı yatırımlar – sadece 1965 yılı içinde ve 1964 yılına oranla – 4 kat artmıştır. Daha da artacağı anlaşıyor.

İktidar çevreleri emekçilerin yaşama seviyesinde meydana gelen düşüşü haklı göstermeye çalışıyor, bu seviyenin «fazlasiyle yüksek» olduğunu iddia ediyor. Aslında bu seviyeyi hesaplarken halkın çeşitli tabakaları ve yaşama düzeyleri arasında fark gözetmiyorlar. Ama resmi istatistikler gerçekleri meydana çıkarmaktadır. Burada Histadrut (MAPAİ yönetiminde bulunan İsrail Genel İş Konfederasyonu)un yayınladığı istatistiklerden birkaç sayı ele alalım.

Aylık Ücret (İsrail lirası)	Emekçi yüzdesi
200'e kadar	18,6
201–300	12,4
301–400	12
401–500	12,4
501–600	14,8
601–700	7,7
701–800	4,2
801–900	4,2
901 ve fazlası	13,7

Görüldüğü gibi, emekçilerin % 31'i ayda 300 İ. lirasından az; % 43'ü, 400 İ. lirasından az; % 55,4'ü, 500 liradan az, % 70,2'si, 600 liradan az ücret almaktadır. Hayat pahalılığı şartları içinde, bu ücretler çok yetersiz kalıyor. Üstelik şurasını da belirtelim: burada verdiğimiz sayılardan gelir vergisi, Devlet sigortası, bölgesel vergiler, ve Histadrut'a ödenen aylık çıkarılmamıştır.

Komünist Partisi, aylık geliri 600 İsrail lirasını geçmeyen vatandaşların gelir vergisinden muaf tutulmasını istedi. Çünkü 600 İ. Lirası, 4 kişilik bir ailenin asgari geçim karşılığı demektir.

İşsizlik çok artmıştır. Maliye Bakanı Pinhas Safir bu gerçeği inkâr edemedi. İsrail ekonomisinde yer alan 900.000 işçinin 100.000'nin bir «fazlalık» teşkil ettiğini açıkladı.

Eylül 1966'da, işsiz sayısı, resmi açıklamalara göre, 15.000 idi. Gerçekte işsiz sayısı çok daha yüksektir.

*

İsrail'de yaşayan ve nüfusun % 12'sini teşkil eden Araplara karşı, ırk ayırımı politikası – geniş çevrelerin itirazlarına rağmen – hâlâ uygulanmaktadır. Arapların topluca yaşadıkları bölgelerde, ülke içinde seyahat ve ikamet özgürlüğü, çeşitli yönetmeliklerle tahdit edilmiştir. Arap köylülerin toprakları hâlâ ellerinden alınmaktadır. Devlet bütçesinde bile bu ayrıcalığın dile geldiğini görebiliriz. Bu konuda birkaç örnek verelim:

Mesken inşaatına ayrılan kredilerin pek ufak bir kesimi ancak (% 2,5) Arap köylerine tahsis edilmektedir. Sağlık işlerine ayrılan 151 milyon İsrail lirasından bu köyler 30.000 liralık bir miktardan ancak faydalanabiliyor. Resmî istatistiklerden anlaşıldığına göre, Arap nüfusun – yaklaşık olarak – % 55'i elektriksiz evlerde yaşamaktadır.

İsrail hükümetinin izlediği kısa görüşlü, milletin gerçek menfaatlerine aykırı düşen politika işte budur.

İşçilerin yürüttüğü mücadele

İşçi sınıfı, şehir ve köy emekçileri, aydınlar, girişkenliklerini çeşitli şekillerde ispat etmişlerdir. Çıkarlarını ve haklarını savunurken, kapitalistlerin saldırılarına karşı koyarken, günden güne artan savaştanlıklarını belirtiyorlar. 1965 yılında, etkisi ve sonuçları iktisadi alanı aşan büyük sınıf savaşları yürütüldü. Sanayi işçileri, köylüler, aydınlar ve halkın diğer kısımları saflarını kuvvetlendirmeyi, aralarındaki ideolojik ve politik anlaşmazlıkları çözümlmeye, ortak çıkarlarını savunmayı öğrenmişlerdir.

Şu noktayı belirtmeliyiz: iktidar partilerinin yöneticileri gerek Knesset'te, gerek hükümette, işçi aleyhtarı bir bütçe kabul ederken, vergi ve fiatları

yükseltirken, sosyal hizmetlere ayrılan kredileri kısarken, parti tabanındaki üyeler, bütün işletmelerde, hükümet politikasına karşı savaşa girmekte, işverenlere, Devlet idarelerine, Histadrut ve Yahudi Ajansındaki yetkililere isteklerini bildirmektedirler. İşçiler çok geniş grevler düzenliyorlar.

Histadrut çok geniş, kalabalık bir teşkilâttır. Gizil (potansyel) gücü fevkalâde büyüktür. Ama sağcı yöneticileri genellikle hükümete yardım etmektedir. Başlıca amaçları işçilerin yürüttüğü mücadeleyi engellemek; toplumsal sınıflar arasında uzlaşmayı sağlamaktır. Bu şartlar içinde işçiler, grevlerin çoğunu Atelye Komiteleri veya doğrudan doğruya savaşın içinde seçilmiş Faaliyet Komitelerinin yardımı ile, düzenlemek zorunda kalıyorlar. Çeşitli işletmelerde Faaliyet Komiteleri kurulmaktadır. Bu komitelerin ileride yurt çapında teşkilatlanıp işçi sınıfının yürüttüğü savaşı yönetmesi çok mümkündür.

İsrail'de, grevler çoğu «gayri-resmî», «kanunsuz» – yani Histadrut idarelerinin onaylamadığı – grevlerdir.

1966'da Çalışma Bakanlığınca yayınlanan grev tablosunu verelim:

		1964	1965
Genel veriler	Grev sayısı	132	275
	katılan işçi sayısı	43.630	93.366
	gün sayısı	92.584	203.452
Histadrutun onayladığı grevler	gre sayısı	46	66
	katılan işçi sayısı	8.358	8.033
	gün sayısı	29.636	23.139
Histadrutun onaylamadığı grevler	grev sayısı	86	909
	katılan işçi sayısı	35.272	85.333
	gün sayısı	65.948	180.313

Bu tablo bize ne gösteriyor? 1) 1965 yılında, işçi sınıfının yürüttüğü savaşın çok geliştiğini. 2) Histadrut'un onaylamadığı grev oranının yıldan yıla yükseldiğini: 1963 de % 56, 1964'te % 65, 1966'de % 76. 3) Büyük grevlerin, yani işçi çoğunluğunun katıldığı, ve en çok iş günü kaybına yol açan grevlerin, Histadrut idaresinde desteklenmediğini görüyoruz.

1965 yılı içinde grevcilerin % 91,4'ü, Histadrut'un onaylamadığı grevler düzenlemiştir.

1966'da grevler art arda ülkenin her yanına sardı. Hükümet Meclise, grev hakkını sınırlandıran, işçi sınıfının yıllarca savaşıarak elde ettiği sendika haklarını kısıtlayan bir kanun tasarısı getirdi. Bütün emekçiler bu tasarıyı durdurmak üzere mücadeleye geçti. Histadrut'un sağcı yöneticileri ile

emekçiler arasındaki çatışmalar günden güne keskinleşmektedir. Bu sağcı yöneticilerin yerlerini terketmek zorunda kalacağı, Histadrut'un savaştan bir sınıf örgütü haline geleceği günler her halde uzak değildir.

Dış politika: İsrail-Arap ilişkileri

İçte gerici bir politika izleyen İsrail hükümeti, dış politikasında açıktan açığa emperyalistlerden yanadır.

Mısır'a yapılan utanç verici saldırının onuncu yıldönümü münasebetiyle İsrail Dış İşleri Bakanı Abba Eban, *Jerusalem Post* gazetesinde yaptığı bir mülâkatta (28 Ekim 1966) hiç çekinmeden, Süveyş seferinin «başarıyla sonuçlandığı»ni iddia etti. Bakan sözlerine şöyle devam etti: «Sina savaşı Amerika ile münasebetlerimizde hiçbir kötü iz bırakmamıştır. Aksine, Eisenhower başkanlığının son yıllarında aramızdaki dostluk ve anlaşma sonsuzdu. Bize verilen yardım artırıldı, gerek Yakın-Doğuyu, gerekse bütün dünyayı ilgilendiren meseleleri, bizimle, günden güne artan bir güvenle görüşmeye başladılar.»

Gerçekten de iktidar çevreleriyle Amerikan emperyalistleri arasındaki ilişkilerde görülen bu karşılıklı güven, defalarca belli olmuştur. Özellikle, Birleşmiş Milletler Genel Meclisinin son oturumunda, Dış İşleri bakanımız Abba Ebanın Viyetnamdaki Amerikan saldırısını desteklemesi bunu bir kere daha ispatlamıştır.

Parlâmentonun Dış İşleri ve Milli Güvenlik sorunları Komisyonu başkanı David Hacoben'in yazdığı ve 24 Mayıs 1966 tarihinde yarı resmi *Davar* gazetesinde yayınlanan mektup, iktidar çevrelerinin Viyetnam meselesi karşısında takındığı tutumu açıkça belirtmektedir. Hacoben şöyle demektedir: «Amerikanın Viyetnam'da yenilmesi demek, bütün Güney-Doğu Asya halklarının bağımsızlığına son verilmesi, dünyanın her tarafında, insan özgürlüğünün, bağımsızlığının sonu demek olur...»

Bonn-İsrail ilişkilerinin kuvvetlenmesi de bu bakımdan büyük anlam taşır. Milli haysiyet, milli sorumluluk duygularından yoksun iktidar çevreleri, Hitlerin Batı Almanyadaki halefleriyle yakınlaşmaya gayret ettiler. Dış İşleri Bakanı Abba Eban Knesset'te Demokratik Alman Cumhuriyetini yermekten bile çekinmemiştir.

Ama işin en tehlikeli yönü, İsrail yöneticilerinin, Yakın-Doğu'daki amaçlarını gerçekleştirmeye çalışan emperyalistlere bu alanda yardım etmeleridir. Meselâ, Eşkol hükümeti, Yakın-Doğu'yu atomdan arınmış bir bölge haline getirme tekliflerinin hepsini reddetmiştir. 4 Nisan 1966'günü Başbakan *Davar* gazetesine verdiği demeçte, nükleer silâhların yayılmasına cephe alan devletlerin tutumunu «ahlâka aykırı, samimiyetsiz» diye nitelemiştir. Oysa İsraili komünistlerin kanaatine göre, ilk plânda gelen ödev-

lerdin biri, Yakın-doğu'nun atomdan adınmış bir bölge haline getirilmesi için, kamu oyunu seferber etmektir.

Eskiden Amerika İsrail'e doğrudan doğruya silâh satmaktan çekiniyordu. Batı Almanya ve diğer NATO devletleri aracılığı ile bu işi görüyordu. Ama Suriyede yeni rejim kurulduktan sonra bu tutumdan vazgeçen Amerikalılar Eşkol hükümetini Skyhawk tipi bombardıman uçakları sağlayacaklarını resmen açıkladılar.

Knesset'deki komünist milletvekilleri bu Amerikan silâh meselesinin iç yüzünü ve emperyalist-aleyhtar Suriye rejimine karşı yürütülen entrikaları açıkladılar.

Başbakan Levi Eşkol Knesset'te, 16 Ekim 1966 günü, Güvenlik Konseyi İsrail lehine karar vermediği takdirde, hükümetinin Suriyeye karşı hareket edeceğini açıklayınca, İsrail'in Suriyeye karşı hazırlanan saldırıya katılması tehlikesi bir kat daha artmış bulundu. Başbakanın o günkü konuşmasından sonra, koalisyondaki bütün partilerin ve sağcı muhalefetin teklif ettiği ve meşru müdafaa prensibine dayanarak Suriye'ye karşı askeri harekete geçmeyi tavsiye eden ortak bir bildiri, Parlamentoda kabul edildi. Mecliste 3 komünist milletvekili aleyhte, iki milletvekili daha da çekimser oy verdi.

Ülkemizi ve halkımızı tehdit eden tehlikeyi idrak eden İsrail komünistleri, İsrailin Suriye'ye karşı girişeceği askeri bir müdahalenin sonuçlarını defalarca belirttiler. İsrail halkının gerçek çıkarlarının, emperyalizmle birleşip Arap halklarına karşı değil, Arapların yanibaşında emperyalizme karşı cephe almamıza bağlı olduğunu ısrarla anlattılar. Süveyş seferinin tekrarlanmasını engellemek üzere ülkenin her tarafında büyük gösteriler tertip ettiler.

Bununla beraber komünistler Al-Fatah teşkilâtının tedhişçi faaliyetlerini; İsrail'e yaşama hakkını bile tanımayan beyanatları da şiddetle suçluyorlar: emperyalistlerle yerli gerici güçler bu gibi beyanatları saldırı plânlarını haklı göstermek için kullanıyorlar.

Öte yandan İsraili komünistler, Sovyetler Birliğinin tutumunu İsrail halkının çıkarlarına aykırı göstermeye çalışan gerici iddiaları şiddetle reddetmektedirler. Sovyetler Birliğinin tutumu Yakın-Doğuda barış davasına hizmet ediyor, ve bu davaya hizmet eden her şey, İsrail ve Arap halklarının temel milli menfaatlerine uygun düşmektedir.

17 Ekim 1966 tarihli *Davar* gazetesi Başbakan Levi Eşkol'un şu sözlerini yayınladı: «Sovyetler Birliğinin Suriye hükümetine açıktan açığa sağladığı yardım, İsrailin askeri alanda girişeceği her çeşit misilleme hareketini güçleştiren bir durum yaratmaktadır.»

Askeri saldırının yolunu kesen, barışı kurtaran Sovyetler Birliği, İsrail halkı de dahil, bütün Yakın-Doğu halklarına değer biçilmez bir hizmette bulunmaktadır.

Bazı çevreler resmi politikamızın çıkmaza girdiğini anlamaya başlamıştır. 1966 başlarında yapılan genel seçimlerden sonra, MAPAM Merkez Komitesinin 20 üyesi, hükümet politikasını destekleme teklifinin aleyhine oy vermişlerdir.

İsrailin birkaç şehrinde kahraman Viyetnam halkını destekleyen büyük gösteriler yapıldı. Komünistlerden başka, çeşitli siyasi partilere mensup tanınmış barışseverlerin de yer aldığı İsrail Barış Komitesi, Viyetnam halkına sağlık malzemesi sağlamak üzere para toplamaktadır.

Kamu oyunun çok geniş kesimleri hükümetin Bonn'daki Hitler'in nafileleriyle yamlaşma politikasına cephe almaktadır. Partimiz bu politikayı protesto eden kitle hareketlerinde büyük bir faaliyet sarfetmektedir.

Kanaatımıza göre Arap-İsrail sorunu, ancak ve ancak barışçı yollarla, iki halkın menfaatlerine saygı gösterilerek çözümlenebilir. Emperyalistlerle gerici güçler Araplarla İsraililer arasında bir harp çıkmasını istiyorlar. Filistin sorunu ile Arap-İsrail anlaşmazlığı çözümlenebilir, ama bir şartla: her çeşit emperyalist müdahale tehditi ortadan kaldırılmalıdır. İsrail, Filistin Araplarının milli haklarını tanımalıdır. Özellikle Filistin mültecilerine, Birleşmiş Milletlerin kararlarına uygun olarak, vatanlarına dönme imkânı sağlanmalıdır; veya kendilerine gereken tazminat verilmelidir. Böylelikle ancak Arap devletlerinin İsraili ve milli haklarını tanıması için zemin hazırlanmış olur.

İsrail komünistleri tek bir işçi cephenin, demokratik ve milli bir cephenin kurulması için çaba harcıyorlar; böylelikle, hükümeti emperyalistlere karşı bağımsız, tarafsız, barıştan yana bir politika; Sovyetler Birliği ve bütün sosyalist ülkelerle dostluk kuracak, halklar arasında kardeşlik, sosyal kalkınma ve demokrasiden yana bir politika izlemek zorunda bırakmaya çalışıyorlar.

Komünistlere göre, emperyalist müdahaleden korkusu kalmamış, sınıf sömürsünden, baskıdan eser kalmamış bir Yakın-Doğuda, Arap ülkeleri ile İsrail arasındaki ilişkiler, Araplarla Yahudilerin birliği temeline dayanacaktır.

Kanaatımıza göre, zamanla, ve bütün zorluklara rağmen, İsrail'de barıştan ve milli bağımsızlıktan yana bir hükümetin kurulmasına yol açacak yeni bir kuvvet dengesi meydana gelecektir.

Hep zafere doğru

Emperyalizm ve oligarşinin egemenliğinden halkların kurtuluşu uğrunda can veren Lâtin Amerika devrimcileri, gelecek kuşakların belleğinden hiç silinmiyecek olan destanlara yaraşır kahramanlıklar gösteriyorlar. Bu ölümsüz kahramanlar parmakla sayılamıyacak kadar çoktur. Ve bazılarının isimleri ancak zaferden sonra bilinecektir.

Son aylarda Bolivya toprakları nice devrim savaşçısının kanlarıyla yine bol bol sulandı. Güney Amerika kıtasının orta yerindeki bu memlekette sınıfsal çatışmalar her bakımdan alabildiğine sertleşti. Bugün bu çatışmalar devrimci silâhlı savaşın gelişmesinde de ifadesini bulmaktadır.

Bolivya halkına bu savaş yolunu dayatanlar, onu yüzyıllardır ezgi altında tutanlardır. Bolivya yönetici sınıflarının izlediği politikanın daimi nitelikleri olarak, despotizm ve gaddarlığın geleneksel metodlarına başvuran iç gericilik, artık yıllar var ki, emekçilerin her türlü protesto gösteri ve eylemine karşı kanlı bir baskı ve terör uygulamaktadır.

Bolivya ormanlarında Amerikancı kukla hükümet tarafından pusuya düşürülerek öldürülen kahraman devrimci Ernesto Çe Guevara'nın mücadelesi, enternasyonalist fedakârlığın yüksek bir örneğidir.

Yaralı durumdaki Çe'yi diktatoranın kiralık ajanlarının yakalamasına engel olmak için insanüstü çabalar harcarken kurban giden partizan Villi'nin (Bolivya madencilerinden Simon Kuba'nın savaşçı adı) gösterdiği eşsiz kahramanlık, gelecek kuşakların belleğinde, Çe'nin anısı ile bağlı olarak, daima yaşıyacaktır.

24 Haziran günü, diktatora askeri birlikleri, bütün emekçilerin mücadelesini yönetmede tek bir merkez meydana getirilmesine engel olmak üzere, bir madenciler köylü olan «Siglo XX» yi ele geçirme emri aldılar. Askeri birlikler komutanlığı yakalanacak bütün sendika yöneticilerinin öldürülmesini emretti. Bu maden bölgesine silâhlı askeri birliklerin girdiğini ilk sezen, sendika önderi ve Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Rosendo Garsia Maysman oldu. Rosendo, ilk iş olarak, sendikanın radyo istasyonu vasıtasıyla tehlikeyi duyurdu. Aynı zamanda bir grup arkadaşı ile birlikte silâhlı direnişi örgütledi ve sonuna kadar da çarpıştı. Askeri

birlikler bu komünist sendikacıyı ancak yaralı olarak ele geçirdiler ve derhal kurşuna dizdiler. Fakat onun kahramanca direnişi, birçok işçi önderinin hayatının kurtarılmasını sağladı.

Horse Vaskes Viania'yı da partizan gruplarının faaliyet bölgesinde yaralı olarak ele geçirdiler. Daha sonra ordu subayları onu hastahaneden çekip çıkardılar. Kendisi, ağır yaralı haliyle adım atacak durumda bile olmadığı halde, askerler ona «kaçmaya teşebbüs ettiği» gerekçesiyle işlem yaptılar. Ve gerçekte, Horse, kendisine yapılan işkenceler yüzünden can verdi. Arkadaşlarını ele versin diye ordu subaylarının yaptığı bütün baskıya, bu yurtsever kesinlikle red cevabı verdi. Kendisine polis ve ordu istihbarat ajanları tarafından yapılan işkence sırasındaki kahramanca tutumu, komünistlere özgü devrimci yiğitliğin, dürüstlük ve yurtseverliğin parlak bir örneğidir.

Antonio Jimenes, silâh elde, çalaçakmak çarpışırken vuruldu. Daha çocuk denecek yaşta olan bu kahraman, sınıf kavgalarına katılmaya başlamıştı. Hükümetin 1965 Mayısındaki gaddar baskı ve terörüne karşı direnme hareketinde ilk yarayı almış, daha sonra Milli Kurtuluş Ordusu'na girmişti. Jimenes işte bu ordunun saflarında uzun süre savaştı. Ve nihayet, hükümet askerleriyle bir çarpışmada, partizan arkadaşlarının taktik çekilmesini himaye ettikleri bir kesimde vurularak can verdi.

Hulio Oskar Velasko da, adı Bolivya halkının kurtuluş savaşı tarihine geçecek kahramanlardan biridir. O da, yüzlerce savaş arkadaşı gibi, sömürücülere karşı mücadeleye sendika hareketi saflarında başladı. Zaman zaman o da polis baskı ve terörüne uğradı. Daha sonra partizan birliklerine katıldı ve silâh elde savaşıırken hayatını verdi.

Ağustos sonuna doğru Rio Grande nehrinin suları genç bir partizan kıza mezar oldu. Cesedini suların sürüklediği bu genç partizan kızın savaşçı adı Tanya idi. Hitlerci faşistler tarafından idam edilen ve darağacında boynuna ilmik geçirilirken, «Biz ikiyüz milyonuz. Hepimizi asamazsınız. Zafer bizimdir!» diye haykıran genç Sovyet kızının partizan adı Tanya Sovyet gençliği için nasıl sembol olmuşsa, bu Bolivyalı genç kızın partizan adı Tanya da Bolivya gençliği için aynı gücte bir sembol olmuştu. Yani Bolivya partizan savaşlarında döğüşürken düşen Laura Gutieres Bauer, partizan adıyla Tanya, ikinci Harpte Petrişçevo'da faşistlerin astığı Zoya Kosmodemyanskaya-Tanya'yı kendisine örnek edinmişti.

Partizan önderlerinden Roberto Peredo (Koko), devrimci savaşa henüz pek genç yaşta katılmıştı. Önceleri Komünist Gençlik Birliği üyesiydi. Sonra Bolivya Komünist Partisi'ne girdi. 1967 Martında başlayan partizan hareketinin en seçkin ve aktif organizatörlerinden biriydi. Partizanların en cesur eylemlerinde onun kesin bir rolü vardı. Peredo da, Eylül sonuna doğru, Igeras bölgesinde hükümet askerleriyle bir çarpışmada vuruldu.

Böylece kurban gidenlerin kahramanlıkları ve onlara bağlı anılar, geride kalanları daha kesin savaşa çağırıyor. Savaşın bütün yöntem ve biçim-

lerinden yararlanarak Bolivya'daki halk düşmanı hunhar rejime karşı ölüm-kalım savaşına girişen yılmaz kahramanlar, bundan elli yıl önce Rusyada yüce zaferle sonuçlanmış olan savaşı Lâtin Amerika topraklarında devam ettiriyorlar. Bu savaşta düşen arkadaşlarımız, artık Boliviya topraklarında bu zaferi göremeyeceklerdir. Ama onlar bu zaferi yaklaştırmak için neleri varsa vermişlerdir. Ve bu zafere mutlaka ulaşılacaktır.

RAMİRO OTERO

Sovyet egemenliği uğrunda savaştan Bulgar devrimcileri

Oktobr Devrimi'nin kıyas kabul etmez bir milletlerarası önemi vardır. Bu devrimin fikirlerinde ve ülkülerinde yalnız Rusya halklarının hayatı menfaatleri değil, diğer memleketlerin milyonlarca emekçisinin de içten emelleri en canlı ifadesini bulmaktadır. Bütün dünyada halk yığınları tarafından Bolşevik Devrimi'ne gösterilen ve gerek gücü gerekse ölçüleri bakımından emsalsiz olan dayanışma işte bu temel üzerinde meydana gelmiştir. Bu dayanışma, kahraman Rus işçi ve köylülerinin, on kapitalist devlet tarafından girilen emperyalist müdahaleyi suya düşürmelerine yardım etmiştir.

Bulgar tarihçisi Panayot Panayotof'un geçenlerde yayımlanmış olan bir kitabında⁽¹⁾, binlerce Bulgar emekçisinin Oktobr Devrimi'ne katılmalarıyle ilgili zengin ve gerçek bilgiler verilmektedir.

Yazar, bu kitabında, Oktobr Devrimi sıralarında Rusyada bulunmakta olan Bulgarların eylemlerini anlatıyor. Ve Rus ordusunda komutanlık görevleri almış Bulgar harp esirleri, üniversite öğrencileri, işçileri ve XVII-XIX. yüzyıllarda Bulgaristandaki Osmanlıların elinden kurtularak Rusyaya sığınmış olan göçmenler hakkında bilgi veriyor. Yazarın belirttiği gibi, bu zümreler arasında, gerek Rus Bolşevikleri, gerekse Lenin'in «gerçek enternasyonalistler» olarak nitelendirdiği Bulgar İşçi Sosyal-Demokrat Partisi («Dar sosyalistler») önderleri yoğun bir devrimci propaganda faaliyeti yürütmüşlerdir. Bu propaganda faaliyeti sonucu olarak, Bulgar harp

(1) Panayot II. Panayotof. Oktobr Devrimi zaferine Bulgarların katkısı. Sofya. BKP Yayınevi. 1967. 246 sayfa.

esirlerinin büyük bir kısmı Sovyet egemenliğini silâh elde savaşıarak savunmuş; nice Bulgar işçi ve öğrencileri Bolşeviklerin partisine girmişler ve devrimci çalışmalara katılmaya başlamışlardır. Rus ordusunda görev almış Radko Dimitrief, Pavel Staef, Hristo Mateef, Marin Draganof, Simeon Vankof gibi generaller ve diğer birçok subay ve asker Sovyet egemenliği tarafına geçmişlerdir. Kızıl Ordu saflarında Bulgar kolonisinden büyük bir grup da görev alarak çarpışmalara katılmıştır.

Yazar, Oktobr savaşlarına ve Sovyet egemenliğini içli-dışlı düşmana karşı savunma çarpışmalarına Bulgarların katılmaları üzerinde önemle duruyor ve geniş bilgi veriyor. Bu cümleden olarak, Oktobr günlerinde, Petrograd'da Kışlık Saray'a, Nikolaef Garı'na, Merkez Postahanesi'ne ve Menzil Hapishanesi'ne hücum eden silâhlı müfrezeler içinde Bulgarları da görüyoruz. Tiflis ve Taşkent'te Sovyet egemenliğini kuran savaş birlikleri içinde de Bulgarlar vardır.

Oktobr Devrimi zaferinden kısa bir zaman sonra, Bulgarların yoğun olarak bulundukları Benderi ve Bolgrad'da Bulgar Devrim Alayları meydana getirilmiştir. A. Hristef, V. Raynof, G. Sadakli ve diğer bazı Bulgarlar, bu bölgede Sovyet egemenliği düşmanlarına karşı emekçilerin yürüttüğü savaşa önderlik etmişlerdir. 1918 yılı Ocak ayında G. Sadakli, V. Raynof ve diğer Bolşeviklerin komutasındaki savaş birliği, Odesa'da Sovyet egemenliğinin kurulmasına ve gar'ın ele geçirilmesi çarpışmalarına katılmıştır. Kırım'da Bulgar Nikolay Kovaçef'in komutasındaki müfreze Sovyet egemenliğinden yana savaşmıştır. Kırım Bulgarları burada Sovyet egemenliği organlarının kurulması çalışmalarına da katılmışlardır. Kubana'da karşı-devrim kuvvetleriyle çarpışan müfrezeler arasında, Benef'in komutası altında savaşan bir Bulgar müfrezesi de vardır.

Bulgar devrimcileri, 1918 Haziranında Irkutsk'ta karşı-devrim ayaklanmasının bastırılması savaşlarına katıldılar. Aynı yılın Ağustos-Eylül aylarında yüz kadar Bulgarın da dahil bulunduğu 400 kişilik bir enternasyonalistler birliği, Bulgar Jorof ile Popof'un komutasında harekete geçerek, Hazer Denizi bölgesinde Biçerahof müfrezelerine karşı çetin savaşlar vermiş ve Petrovsk şehrini canla-başla savunmuştur.

1919 yılında, Kızıl Ordu memleketin güneyinde harekâta giriştiği sıralarda, bu kesimde birçok Bulgar devrimcisi de toplanmış bulunuyordu. 1919 yılı 20 Nisanında, daha önce Moskova'da bulunan Bulgar Komünist Grupları Merkez Bürosu Odesa'ya geldi. Burada Bulgar Asker ve İşçi Delegeleri Sovyeti örgütlendi. Merkez Bürosu ve bu Sovyet örgütü, Bulgar ahalisi arasında yoğun bir devrimci propaganda eylemine girişti. 1919 Mayısı başında, Odesa'da, Sovyet Rusyada ilk Bulgar gazetesi «Komuna» haftalık olarak yayınlanmaya başladı. Bu gazetede hemen de her yazı, önemli bir şiarı, yani «Burada Kızıl Ordu'ya yardım eden Bulgar, aynı zamanda kendi yurdundaki kardeşlerine yardım etmiş olur» şiarını enine-boyuna açıklıyordu.

Okuyucular, tarihçi Panayotof'un bu kitabında, Sovyet iktidarının zaferi için savaşmış olan Bulgar devrimcilerine dair daha birçok ilginç bilgiler bulacaklardır. Bu cümleden olarak, kitapta, Kırım'da partizan müfrezesi komutanlığı yapmış Georgi Markof'a, 96. Alay Komiseri Ivan Nakşef'e, Budyonni Ordusuna mensup bir tuğayın komiseri olan Yoçko Yoçkof'a dair anılar yer almaktadır. 1918-de ölen Bulgar generali Radko Dimitrief'in Sovyet iktidarı uğrındaki hizmetleri de lâıkiyle değerlendirilmektedir. V.İ. Lenin bu ünlü Bulgar generalinin feci ölümünden ötürü duyduğu acıyı çok defalar belirtmiştir.

Sovyetler ülkesine karşı emperyalist müdahalesi sıralarında, Bulgar komünistleri Karadeniz Filosunda da büyük bir faaliyet gösterdiler ve yararlı işler başardılar. Örneğin, o sıralarda Bulgar Filosundan «Nadejda» zırhlısı Sevastopol'da tâmirde bulunuyordu. Komutanın niyeti, bu zırhlıyı, Kızıl Ordu'ya karşı kullanılmak üzere, müdahalecilere vermek idi. Bu niyeti sezen mürettebat, gemideki gizli komitenin yönetimi altında ayaklanıverdi. Böylece, komutanın hain niyetini gerçekleştirmesi önlendi. Bu eylemlere daha birçok örnek verilebilir.

Bu kitapta, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'ne aktif olarak katılmalarından dolayı SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu tarafından «Lenin Nişanı» ile taltif edilen Hristo Boef ve Georgi Gologinkof'un faaliyetleri hakkında da geniş bilgi verilmektedir.

Tarihçi Panayotof'un kitabı, okuyucunun önüne, Bulgar-Rus devrimci işbirliğini yansıtan heyecan ve kıvanç verici sayfalar açmaktadır. Günümüzde bu devrimci işbirliği, Sovyetler Birliği ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti halkları arasında kardeşçe ilişkilerin daha da gelişmesi sonucu olarak önemli derecede genişlemiş ve derinleşmiştir.

D. SIRKOF

Bildiri

47 yıl önce, milli kurtuluş savaşının en harlı günlerinde Türkiye Komünist Partisinin önderleri, emperyalizmin en amansız düşmanları Mustafa Suphi, Ethem Nejat ve diğer öndört yoldaşımız Emperyalizmin maskeli ajanları eliyle vahşice ve kâhpâce öldürölmüşlerdi. Bu kanlı cinayetin kimlerin çıkarına işlendiğini ve kimlerin işine yaradığını her geçen yıl biraz daha aydınlığa çıkarmış ve bütün çıplaklığıyla meydana koymuştur.

Emperyalistler ve yerli ajanları silâhlı savaşın kazanılmasıyla halkımızın bağımsızlık mücadelesinin sona erdiği fikrini yönetici çevrelere aşılama gayretlerinde oldukça başarı sağladılar. Oysa, elde edilen politik bağımsızlığın sağlamlaştırılması, onun ekonomik temellerinin meydana getirilmesi, milli devrimin geliştirilmesi için yabancı emperyalist sermayeye ve onun yerli ajanlarına karşı mücadele başka bir şekil altında devam etti. Tam bir milli bağımsızlığa giden yol daha uzun ve daha birleşik bir mücadeleyi zorunlu kılıyordu. Son zaferin asıl garantisi, ancak, bu mücadelede milli birliğin korunması, sağlamlaştırılması olabildi. Fakat kazanılan zafer milli bağımsızlık mücadelesinin son aşaması sayıldı ve memleketin iç ve dış politikası buna göre ayarlandı. Bu tutum, anti-emperyalist kuvvetlerin parçalanmasına yol açtı. Köylü, memlekette emperyalizme dayanak olan gericî toprak ağalarının keyfine bağılı bırakıldı. Emperyalizmin en amansız ve barışmaz düşmanı olan işçi sınıfı baskı altına alındı. Emekçi sınıfların vazgeçilmez haklarını savunan ve cumhuriyet Türkiye-sinde ilk politik parti olarak kurulmuş olan Türkiye Komünist Partisinin legal çalışması yasak edildi. Kaybettikleri mevzileri geri almak için her fırsattan faydalanmaya çalışan emperyalizme ve gericiliğe karşı milli cephe birliğinin memlekette yeniden kurulması uğrunda partimizin bütün çabaları sistemli ve aktif bir şekilde engellendi. Memleket yeniden emperyalistlerin ekonomik, politik ve askeri hegemonyası altına sürüklendi. Türk komünistlerini karşı girişilen baskı ve terör, emperyalizmin yeniden memleketimize nüfuzuna paralel olarak, biteviye arttı. Anti-komünizm Türkiye-de bir devlet politikası haline getirildi.

Özellikle milli bağımsızlıklarını kazanmak ve kuvvetlendirmek için savaşan memleketlerde anti-komünizm politikasının emperyalistlerden ve onların yerli ajanlarından başka kimsenin işine yaramadığına Türkiye cumhuriyetinin 45 yıllık tarihinden daha parlak bir örnek bulmak zordur.

Ne uzun yıllar süren ağır illegal çalışma şartları, ne durmadan sertleşen baskı ve terör havası, ne çeşitli işkence metodları, ne provokasyonlar, ihanetler, hiçbir şey Türkiye Komünist Partisini emekçi sınıfların haklarını, memleketin gerçek milli menfaatlerini savunmaktan alıkoymadı.

TKP-ye cephe taarruzlarıyla yıkamayan işçi sınıfının düşmanları onu içinden yıkmaya taktiğine baş vurdular; uzun ve çetin mücadele yıllarının yorgunluğunu, yılgınlığını duymuş, dejenere ve deklase olmuş veya türlü yollardan işçi hareketine musallat edilmek istenmiş maskeli ajanlarda bir destek aramaya ve bu kanalla «Türkiyede illegal faaliyetin hiyanet olduğu fikrini yaymaya kalkıştılar.

TKP, 45 yılı illegal çalışma şartları altında geçen 48 yıllık faaliyeti boyunca, saflarına sızmayla ve çalışmalarını felce uğratmaya çalışan bu çeşit yabancı sınıf ve gizli servis ajanlarıyla, provokatörlerle de savaştı, savaşmakta devam ediyor.

Özellikle emperyalizmin memleketimizi bir harp ocağı, bir anti-komünizm yuvası halinde tutmaya çalıştığı, fakat anti-emperyalist mücadelenin geniş halk yığınlarını sardığı son yıllarda Amerikan emperyalistlerine bağlı gizli servislerin Türkiye Komünist Partisine karşı ilgisi bir hayli artmışa benziyor. Emperyalizme ve gericiliğe karşı demokratik milli cephe şairinin Türkiyede bayraktarı olan TKP-ye ve genel olarak işçi hareketine cepheden saldırılara paralel olarak, onu içten kundaklama ve parçalama yeltenişlerine hız verilmiştir. Komünist Partisine karşı seri halindeki provokasyonlarıyla tanınmış, partiden atılmış veya ona hiçbir zaman girememiş ajanlar bile yeniden görevlendirilmişlerdir. Bunlar, düşürülmüş maskelelerini yeniden takınarak, komünist ve işçi hareketinde kendilerine yer edinmeyi, fakat komünist partisinin faaliyetini, yani onun emperyalizme, gericiliğe karşı ve emekçi sınıfların menfaatleri uğrunda mücadelesini zararlı ilân etmeyi, TKP yöneticilerine, ömürlerini emekçi halkın dâvasına bağlamış bütün namuslu ve aktif komünistlere çirkef atmaya, legal işçi kuruluşlarını yürürlükteki anti-demokratik kanunların yasakladığı illegal faaliyetlerle ilişkili göstermek için en kaba yollara baş vurarak resmi çevrelere jurnallamayı başlıca iş edinmişlerdir. Bu provokatörler ve ajanlar, Komünist Partisinin sıkı bir baskı ve takip altında bulunmasından faydalanarak ve bunu fırsat bilerek polisin teşvik ve himayesi altında görevlerini pervasızca yerine getirmektedirler. Türk komünistleri, maskeleri çoktan düşürülmüş, içyüzleri meydana çıkmış bu provokatörlere, ajanlara, likidatörlere karşı uyanık ve uyanık olmak zorundadırlar.

Türkiye Komünist Partisi, 1921 Karadeniz faciasından sonra da bir çok ağır kayıplar verdi, çetin imtihanlar geçirdi, ve karşısına çıkan bütün engelleri yıkarak emekçi sınıfların haklı dâvasına, Marksizme-Leninizme bağlılığın verdiği kuvvet ve inançla yılmadan yoluna devam etti. Bugün bu yol üzerinde bulunuyor ve güvenle hedefine doğru ilerliyor.

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ**

**Öldürölmelerinin
47-inci yıldönümü
münasebetiyle
MUSTAFA
SUPHI'leri
anıyoruz**

Mustafa Suphi

*«Hapıs, terör, kan ve ateş, halkın sava-
şını, milli kurtuluş ve demokrasi hare-
ketini durduramaz.»*

(Mustafa Suphi)

Ahmet Akıncı

Türk burjuvazisinin gerici kanadı, bundan tam 47 yıl önce, 1921 yılının 28 Ocak ayını 29 Ocak'a bağliyan karanlık gecesinde Trabzon açıklarında TKP yöneticileri, Türk halkının en yiğit evlâtları Mustafa Suphi'leri alçakça öldürmekle milli kurtuluş hareketine, emekçi halk yığınlarına karşı, yakın tarihimizin en büyük politik cinayetini işlemiş oldu.

Türk halkı bu cinayeti unutmamıştır. Gericı çevrelerinin çeşitli düşünce ve kasıtlı amaçlarla Türk kamu oyundan saklamak istediğı bu gerçek, bugün kamu oyuna artık resmen duyurulmuştur. TKP-nin kurucusu Mustafa Suphi ile TKP yöneticilerinin öldürölmeleri olayı bugün, Türkiye'de devrimci hareketin tarihçesi ve gelişmesiyle ilgilenen halkçı her aydının, ilerici her Türk vatandaşının, sömürölen işçilerimizin, emekçi köylü yığınlarının, ilerici askerin, subayın, tek sözle demokratik Türk toplumunun büyük bir önem

ve ilgiyle, gereken ayrıntı ve sosyal-politik nedenleriyle öğrenmek istediği, toplumsal bir konu olmuştur.

Bugün, bundan 47 yıl önce, Karadeniz dalgalarının o karanlık fırtınalı Ocak gecesinde gömdüğü M. Suphi'lerin aziz hatırasını hürmetle anarken, okuyucumuza meselenin sosyal-ekonomik ve politik yönünü biraz daha açıklamak ve M. Suphi'nin kimliğini tanıtmak istedik. M. Suphi'nin yaşadığı ve savaştığı çağ, Türkiye ve dünya tarihinde devrimler çağıdır. M. Suphi 1905–1907 Rus Burjuva Devrimi dönemini yaşadı. O, 1908 Türk Burjuva devrimini hazırlayan güçlerin politik akımına katıldı. M. Suphi, dünyayı kökünden sarsan, halklara sosyalist, milli kurtuluş devrimleri yolunu gösteren Büyük Ekim Sosyalist Devrimine katıldı; bu devrimi silâhı ve kafasıyla savundu. M. Suphi, ve onun kurduğu Türkiye Komünist Partisi, halkımızın en yiğit evlâtlarını Milli Kurtuluş Savaşı cephelerine gönderdi.

M. Suphi, bu sıralarda Türkiye emekçilerinin çıkarlarını savunan, ülkenin demokratik yoldan gelişmesini sağlayacak olan bir Marksist-Leninist politik örgütün, Türkiye Komünist Partisinin başındadır. Memleketimizdeki anti-empyralist savaşın, demokrasi, özgürlük savaşının ön saflarındadır. O, Türk burjuvazisinin iki yüzlü, tavizci politikasını bütün gerçekleriyle açığa vuran dürüst bir savaşçı, inanmış bir enternasyonalci idi. M. Suphi, gerek Türkiye içinde, gerekse milletlerarası ilişkilerde, Marksist-Leninist öğretinin ateşli, bilgili bir propagandacıydı. M. Suphi, tek sözle, çağını yaşamış, çağının olaylarına katılmış, bu olaylardan etkilenmiş ve bu olayları etkilemiş büyük bir savaşçıydı. M. Suphi'yi olayların kuyruğunda değil, olayların, tarihi sürecin içinde, tarihi gelişmenin aktif bir elemanı olarak görmek, M. Suphi'nin dâvasına, ideolojisine bu yönden yanaşmak gerektir. Öldürülmesinin 47-inci yıldönümünü anarken bu yazımızda okuyucumuza M. Suphi'yi, M. Suphi'leri bu açıdan tanıtmak istedik.

Mustafa Suphi, 1883 yılında Giresunda doğdu. Erzurumda Orta okulu bitirdi. İstanbulda Hukuk fakültesinde tahsil gördü. Paris'te «Sorbon» Üniversitesinin sosyal bilimler fakültesinde okudu.

M. Suphi sosyalist bilim üzerinde özel bir çabayla çalışıyordu. Paris'te okurken sosyalist kitapları inceliyordu. II. Enternasyonalin Milletlerarası Sosyalist Bürosu ile bağlandı. O, empyralizme, yağmacı sömürge harplarına karşı savaşanların en seçkin önderlerinden Jan Jores'le sık sık buluşuyor, görüşüyordu. Sonraları, Kominternin I. Kongresinde konuşan M. Suphi: «Joresin dostları, onun başladığı dâvadan, yürüdüğü yoldan dönmemişlerdir.» demiştir.

M. Suphi, Balkan Harbinden sonra «Tanin» gazetesine yazılar yazmağa başladı. İşçilerin durumu ve sendika hareketleri üzerinde duruyordu. Fransız proletaryasının yaşantısı ve savaşlarıyla ilgilenmesi, tanışması, genç Suphi'de sosyalist görüşün biçimlenmesine, olgunlaşmasına çok yardım etti.

M. Suphi Fransa'dan yurda döndükten sonra İstanbulda Yüksek Ticaret ve Tarım Okulunda politik-ekonomi öğretmeni oldu.

Mustafa Suphi'nin adı herşeyden önce Türkiye'de işçi-köylü hareketinin gelişmesi, Milli Kurtuluş, milli bağımsızlık hareketimizle, TKP-nin kurulmasıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Türkiye o sıralarda ölüm kalım savaşı yürütüyordu. Padişahlık hükümeti memleketi emperyalizme satmış, halkımız için milli felâket, esaret günleri başlamıştı.

Memlekette hüküm süren sultan Abdülhamidin terörüne rağmen, mutlak padişahlık idaresine karşı başlayan hareket her geçen günle kuvvetlenip canlanıyordu. Bu muhalif hareketin başında, ekonomik hayatın gelişmesiyle ilgili Türk burjuvazisi bulunuyordu. Gayesi burjuvaziye gelişme imkânları sağlamak olan «İttihat ve Terakki» Cemiyeti, üretim güçleri ve ilişkilerinin gelişmesini zincire vuran istipdada karşı harekete girişmişti. Faaliyetinin başlangıcında ileri görüşlü olan bu harekete o sıralarda İstanbulda öğretmenlik ve gazetecilik yapan genç Mustafa Suphi de katılmıştı.

«Meşrutiyet» hareketinin ekonomik ve politik nedenlerini memleketin o zamanki durumunda, ekonomik, politik ve sosyal hayatın o dönemdeki gelişme eğiliminde görebiliriz. Bilindiği gibi feodal üretim ilişkilerinin yıkılmağa ve Osmanlı imparatorluğunun çökmeğe yüz tuttuğu, XIX. yüzyılın sonlarında ve XX. yüzyılın başlarında Türkiye ekonomisi yeni bir gelişme dönemine girmişti. Doğmakta olan kapitalist üretim ilişkileri, yıkılmaya yüz tutan Türk feodal sistemi içinde, Batıda gelişen kapitalizmin sürekli ve konke etkisi altında geliyordu. Ozamanlar Türkiye sanayii yarı zanaatçı, yarı manifaktür nitelikteydi. Kapalı lonca (esnaf) teşkilâtları, ülkemize giren ucuz Avrupa mallarının rekabeti, iç güvensizlik ve daha birçok etkenler, ülkemiz sanayi gelişmesini engellemiştir. Gelişmiş Avrupa memleketlerinin etkisi ve yardımıyla Türkiye'de o sıralarda az da olsa bazı sanayi işletmeleri kurulmuş, özellikle, Kırım Harbinden (1853–1956) sonraki elli yıllık devrede yerli sermayenin gelişmesine yol açan objektif ekonomik şartlar yaratılmıştır.

Sanayiın ve dolayısıyla işçiliğimizin gelişmesini sağlayan ilk sermaye birikimi süreci, Osmanlı İmparatorluğu hudutları içinde ekonomik hayatın bazı feodal biçimlerinin kısmen yıkılmasıyla bağlıdır. Bu durum, yeni ekonomik şekillerin gelişmesini de etkilemiş, fakat ülkenin gayet yavaş tem-polarla başlayan bu gelişmesi, çoğu hallerde, ekonomik hayatın eski şekilleriyle karışmıştır.

Memleketin ekonomik gelişmesinin başlıca özelliklerinden biri de, gelişmemizin uzun yıllar İngiltere, Fransa, Rusya ve daha sonraları da Almanya ve Amerikanın ekonomik baskısından kurtulamamasıdır. Yabancı sermaye, özellikle Batı Avrupa sermayesi, milli sanayiın gelişmesinde belirli ölçüde olumlu rol oynamasına rağmen Türkiye'yi ekonomik çıkarlarına uygun bir gelişmeye yöneltmiştir. Ekonominin bazı kollarında işletmelerin çoğu doğ-

rudan doğruya yabancı sermayenin elindeydi. Tersanelerin kurulması, ticaret gemilerinin tamiri İngiliz şirketlerine verilmiş; demir yolları inşaatı ve nakliyatı, maden ocakları vb. tamamen yine yabancı sermayenin eline bırakılmıştı. Belirli ölçülerde ve ekonominin belli alanlarında canlanmaya başlayan yerli sermaye yabancı kapitalin, Türkiye’de kökleşen kapitülasyonların ekonomik ve politik baskısı altında ikinci derecede sanayi kollarına itildi, Batı Avrupa kapitalizmi rekabetinin ağır darbeleri altında ezildi.

Bugün gerici büyük burjuvazinin desteği ve yardımıyla ekonomimizin ana kollarını kısılcasına almak çabalarını gösteren Amerikan sermayesinin yakın Doğuda yayılma politikası, ülkemizde üstünlükler sağlama ve sanayi kollarına girme eğilimi tâ Osmanlı İmparatorluğu zamanında başlar. Amerikan misyonerleri ülkemizde özellikle XIX. yüzyılın sonlarına doğru, gerek ekonomik, gerekse politik alanlarda aktif bir faaliyete geçmişlerdi. Yayınlanan resmi verilere göre o zamanlar, ülkemizde faaliyette bulunan 300 Amerikan misyoneri, Amerikan etkisinin ülkemize yayılmasında büyük rol oynamışlardır.

Türk proletaryası henüz gençti; işçiler, feodal sömürmenin en çok ezdiği, ağır iş şartlarının ve acıklı hayatın en çok yıpratdığı okuma yazma bilmiyen kimselerdi. İşçilerin büyük bir çoğunluğu feodalizmin ağır darbeleri altında inliyen zanaatçılar ve köylülerdi. Hafif sanayi ve bütün fabrikalarında çalışan işçilerin çoğu, ağır iş ve çalışma şartlarına daha kolay boyun eğen kadınlar ve çocuklardı. İş günü 12–14 saatten az değildi. Ücretler oldukça düşüktü.

İşçilerimiz, içinde bulundukları acıklı durumdan ancak mücadele yolu ile kurtulabileceklerini gün geçtikçe daha iyi anlıyorlardı.

Zaman zaman duraklamalarla karakterize edilen işçi hareketi, özellikle Birinci Dünya Harbinden önceki devrede oldukça gelişti, Türk proletaryasının sınıfı bilincini oldukça etkileyen en önemli olaylar arasında 1905–1907 Rus Burjuva-Demokratik devrimi gelir.

Bu devrim, Mustafa Suphi üzerinde de derin etkiler yaptı. 1905–1907 devrimi, Doğu halklarını «yeni bir yaşantıya, insan haklarının alfabetesi olan demokrasi için savaşa çağırdı».

1905–1907 Rus burjuva devrimi, 1908 Türk burjuva devrimini de şiddetle etkilemiştir. Liberal Türk burjuvazisinin, sultanlık rejiminin ifratçı yönlerine doğru çevrilen bu hareketi, ikinci döneminde devrimci savaş şeklini almıştır. Halk yığınları «1908 Devrimini» desteklediler, fakat müstakil politik ve ekonomik istekler ileri sürmediler. Türk proletaryası binbir sancılar içinde doğuyordu. Henüz devrime öncülük edebilecek bir kuvvet değildi. Burjuvazi de halk kitlelerinin hareketine yol açmaktan korkuyordu. Bu ve buna benzer sebeplerden dolayı «1908 Türk Devrimi», halk devrimi aşamasına geçemedi, dar bir burjuva devrimi olarak kaldı. Büyük Lenin’in de belirttiği gibi, «1908 Türk Devrimi» bir halk devrimi değildir... «halk

yığınları devrime, kendi ekonomik ve politik istekleriyle, aktif ve müstakil olarak katılmamışlardır . . .» «1908 Devrimi», ilk anlarında, ilk adımlarında emperyalistleri korkutur gibi oldu. Fakat çok geçmeden, emperyalistler, İttihat ve Terakkicileri öve öve bitiremediler – Lenin'in de yazdığı gibi: «Emperyalistler, "Genç Türkleri" – Türk burjuvazisini – zayıf oldukları için, derebeyliğe, sömürgecilerin Türkiye'deki dayanaklarına dokunmadıkları için, onların Türkiye'deki ağalıklarına el sürmedikleri için, sömürgecilerle, yabancılarla anlaşma yolundan, onlara uşaklık etmek yolundan yürüdükleri için, özellikle memleket içinde emekçi yığınlarını, proletaryayı barbarca ezdikleri için övüyor, göklere çıkarıyorlardı.»

«1908 Devrimi» memlekette kapitalizmin gelişmesine yol açtı fakat ekonomik ve politik hayatta ortacağ – feodal üretim bağıntılarını yok edemedi.

Devrimin başlıca olumlu tarafı Meşrutiyetin ilânıdır, padişahlık idaresi yetkilerinin biraz sınırlandırılması, iktidarın, padişahla, burjuvazi arasında ortaklaşa bölüşülmesidir. Meşrutiyet idaresi, sömürücülerin temsilcilerinin egemenliğinden başka birşey değildi. Jön Türklerin amacı, can çekişen «Hasta Adamı», çöken Osmanlı imparatorluğunu diriltmek, yoşatmaktır.

Meşrutiyetçiler, memleketimizde burjuva-demokratik devriminin en önemli, en ivedili meselelerini çözemediler, halk yığınlarının yardımıyla Türk toplumunda köklü dönüşümler yoluna geçemediler, burjuva üretim ilişkilerinin ve demokrasinin gelişmesini sağlayacak tedbirlerle yanaşmadılar.

Meşrutiyetçiler, iktidarı ele geçirmekle yetindiler. İdare metodlarında aynen, sultanlık-feodal düzeninin geleneksel idare biçimlerini uyguladılar. Toprak devriminin genişlemesini önleyecek bütün tedbirleri olan Meşrutiyetçiler, kendi sınıfı amaçlarını gerçekleştirebilmek için imparatorluğun hudutları içinde burjuvaziyi birleştirmek yollarını oradılar. Fakat Jön Türklerin bu yolda gösterdikleri bütün gayretlere rağmen, Türk burjuvazisi ile, sınıfı menfaatlerinin gerçekleşmesini milli kurtuluşlarında gören başka milliyete mensup burjuvazi arasında birçok çelişmeler başgösterdi.

«1908 Devrimi», memlekette kapitalizmin gelişmesine yol açtı, fakat ekonomik ve politik yoşontıda ortacağ- feodal ilişkilerini yok edemedi. Bu devrim, üst katlarda geçen bir burjuva devrimiydi.

1908 de iktidarı olon «İttihat ve Terakkiciler», idareye gelmeden evvel halka vaatlerini çiğnediler, burjuvazinin hakiki temsilcileri olarak halk kitlelerinin devrimci eğilimlerinden korktular, memleketteki devrimci güçleri ezmeye başladılar. Programlarındaki toprak meselerini de çözümediler ve böylece toprak yine büyük toprak sahiplerinin elinde kaldı. Müslüman olmıyan azınlıklara milli bağımsızlık verilmediğinden başka, onları zorla müslümanlaştırmaya kalkıştılar.

İktidarın işçi hareketine karşı takındığı bu tutumu, mevcut bunalımı daha da derinleştirdi. Meşrutiyetçiler, işçi hareketine karşı do çok gerici bir tutum takındılar; bütün güçleriyle işçi – köylü hareketinin üstüne

çullandılar. Yönettikleri devrim sırasında bile işçi sınıfının gösterilerinden, özellikle İstanbul işçilerinin 1908 de yaptıkları grevlerden son derece korkan Meşrutiyetçiler (bu grev, objektif olarak Jön Türkler hareketine yardım etmiştir), işçi hareketini boğmak, bu hareketi önlemek için gereken bütün tedbirleri aldılar. Meşrutiyetçilerin «endüstri, müteahhitlik ve işçiler üstüne» çıkardıkları kanun, herşeyden önce işçi haklarını son derece kısıtlıyor, iş verenlere büyük hak ve imtiyazlar tanıyordu. Fakat buna ve 1909-da çıkarılan işçi teşekküllerini ve grevleri yasaklayıcı kanunlara rağmen genişliyen işçi hareketini, yerli ve yabancı sermayedarlerin ekonomik ve politik ezgisine karşı mücadele yolundan ayıramadı. 1908 yılı, ülkemiz işçi hareketin bir dönüm noktası, grev hareketinin o devreye kadar ulaştığı en yüksek zirvesidir.

«Hürriyet ve eşitlik», «kardeşlik» diye bağırان halk kitlelerine katılan amele yığınları da halklarını istemek, sömürmenin ezgisinden kurtulmak için harekete geçtiler. İşçiliğimiz teşkilâtlanıyor ve daha belirli sınıflı amaçlarla burjuvazinin karşısına çıkıyordu.

M. Suphi, «İttihat ve Terakkicilerin» ihanetine dayanamadı. Onların niteliğini açıklayan geniş bir faaliyete geçti. M. Suphi, daha 1912 yılında «Milli Anayasacılar» adıyla bir grup kurmuştu. «İlfham» adlı bir gazete çıkarmaya başladı. Bu gazetede o, emekçi yığınlarını aldatan, ümitlerini boşa çıkaran İttihatçıların içyüzlerini amansızca açığa vurdu. Hükümetin harp maceralarına, halka, emekçilere yıkım ve felâketler getiren harbe karşı çıktı. M. Suphi'nin bu faaliyetinden korkan «İttihatçılar» idaresi 1913 yılında M. Suphi'yi tevkif ettirerek, ağır kürek cezasıyla, Sinop kalesine kapadılar. M. Suphi, Sinop'tan kaçarak Rusya'ya sığındı. Çarlık polisi M. Suphiyi, evvelâ Kalugaya, daha sonra da Urala sürgün etti. Denilebilir ki, esas itibarıyla, M. Suphi'nin politik görüşlerinde ve hayatındaki dönem noktası, Uralda başladı. Sürgünde bulunan M. Suphi, bazı Bolşevik teşkilâtlarıyla bağlantı kurdu. Bu teşekküllerin ideolojik etkisi altında, sürgünde bulunduğu sürede Marksist literatürle, özellikle Lenin'in eserleriyle daha yakından meşgul olmağa başladı. Daha sonraları, devrimci Marksist öğretiyi benimseyen M. Suphi Bolşevik Partisi saflarına alındı.

Bu sıralarda dünya genel ekonomik bunalınının açık bir göstergisi olan Birinci Dünya Harbi patlak verdi. Türk halkı, daha Balkan Harbinin yaralarını iyi edemeden yeni bir milli harp felâketine sürüklendi... Harb neticesi memleket ekonomisi altüst oldu, sayısız insan kaybı verdi ve maddi zararlara uğradı. Harbin doğurduğu sefalet ve karışıklık Türkiye emekçilerinin yaşantısı üzerinde de yıkıcı ettiler yaptı. Ozaman yayınlanan resmî malumatlara göre orduya alınan, 2.850.000 kişiden 500 bini cepheelerde öldürülmüş, 275 bini, harpte aldıkları yaralardan ve çeşitli hastalıklardan ölmüş, 400 bini yaralanmış çoğu sakat kalmış, 1.565 binide izi belli olmadan kaybolmuştu.

Memleketin ekonomisi tamamen çökmüştü, özellikle köy ekonomisinin durumu ağırdı. Hububat ve teknik bitkilerle ekilen topraklar ve alınan mahsul 1917 yılı istatistilerine göre, iki defadan fazla azalmıştı. Emekçi yığınlarının durumu ağır ve acıklıydı. Köy ekonomisi ürünleri istihsalinin azaltılması, fiyatların haddinden fazla yükselmesine sebep olmuştur. Vurgunculuk, tefecilik bütün memleketi sarmıştı. Sınıf çatışmaları memleketin içinde bulunduğu ağır durumla paralel olarak geliyor, kızışıyordu.

1919-1922 tarihlerinde Antant kuvvetleri Türkiyeyi aralarında bölme plânlarını gerçekleştirmek maksadiyle İstanbula ordu çıkardılar. Sultanlık hükümeti, padişah, memleketi satmıştı. Emperyalistler, yer yer ayaklanan halkın silâhlı direnişlerini kırmak amacıyla yurdun birçok yerlerinde en azılı gerici, kışkırtıcılar. Bandırma, Bolu, Konya, Adapazarı, İzmit taraflarında Delibaşları, Anzavurları halka karşı sürdüler. İstanbuldaki padişah hükümetine «Halife ordusu» kurdurdular. İngilizler, harp gemileriyle Anzavur haydutların Bandırma, İzmit kıyılarına çıkardılar. İşgal ordularının İzmir ve Çukurova bölgelerinde yaptıkları katliamlar bütün Anadolu halkını harekete getirdi. Kısa bir zamanda ülkenin çeşitli bölgelerinde düşmanla dövüşen savaş birlikleri kuruldu. Türk ordusunun dağılan birlikleri de bu savaş kollarına katıldılar. Bu birliklerin başında M. Kemal vardı. Böylece Türk halkının işgalçi ordulara karşı milli kurtuluş savaşı, kemâlist hareketi başlamış oldu. Aradan çok geçmeden bütün Türkiye Milli Kurtuluş Hareketi tarafına geçti.

Türk proletaryası o sıralarda henüz zayıftı, sayıca azdı, teşkilâtsızdı. Yönetici bir politik partisi yoktu. Mevcût proleter teşkilâtları birbirinden ayrı, bir merkezi teşkilâttan yoksun olarak çalışıyorlardı. Bundan ötürüdür ki, milli kurtuluş Hareketinde hegemoniye, daha güçlü, daha teşkilâtlı olan, özellikle harp yıllarında ekonomik bakımdan kuvvetlenen milli burjuvazinin eline geçti. Osmanlı imparatorluğunun diriltilmesi temayülünü besleyen komprador burjuvazinin, büyük toprak sahiplerinin bir kısmın da milli burjuvazinin öncülüğünü yaptığı bu harekete katıldılar.

Sultanlık, Padişah ve emperyalistler, Türk halkının milli kurtuluş hareketini, daha doğduğu gündenberi ezmeğe, boğmağa çalışmışlardır. Emperyalistler ve gerici güçler bütün memlekette büyük bir terör hareketine giriştiler. Memleketin çeşitli bölgelerinde gerici, ayaklanmalar, kışkırtmalar teşkilâtlandırıdılar. Milli Kurtuluş Hareketi güçleri bu ayaklanmaları bastırdı.

1917 de Rusya'da üstün gelen Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi, Milli Kurtuluş Hareketini çok yönlü etkiledi, bu harekete en büyük maddi ve manevi yardımı sağladı!...

Mustafa Suphi, Rusya'da üstün gelen Büyük Oktobr Sosyalist Devrimini büyük bir heyecanla karşıladı. İnsanlık tarihinde yeni bir dönemin, sosyalist ve milli kurtuluş, devrimleri döneminin başlangıcı olan Büyük Oktobrun zaferini Türk emekçi yığınlarına müjdeliyordu. M. Suphi, «Sovyet egemen-

liğinin kurulması bütün ezilen milletlere ve sınıflara büyük kurtuluş ümitleri veriyor» diyordu. Bütün inancıylara, sarsılmaz bir proletar enternasyonalist alan M. Suphi, Oktobr Devriminin verdiklerini sonuna kadar savunmayı kendisine bir borç bilmiştir. O, yığın mitingleri tertipliyor, Türk harp esirleriyle toplantılar yapıyor, onlara Sovyet egemenliğinin önemini anlatıyor, Beyazorduculara, Sovyetlere saldıran yabancılara-empyalistlere karşı döğüşmek için gönüllü savaş birlikleri kuruyordu. Bir çok halkların silâhlı birlikleriyle beraber Türk gönüllüleri, silâhlariyle, canlariyle, Oktobr Devrimin başarılarını savundular. M. Suphi, Sovyet Rusya'daki müslüman halklar arasında da geniş bir faaliyet gösterdi.

M. Suphi, Büyük Oktobru bütün gücüyle destekledi. O, bu sıralarda, «Büyük Oktobru silâhla savunan Kızıl Türk Savaşçı Birliklerin.in» başındadır.

Büyük Oktobrun savunulması uğrunda, M. Suphi Kırım'da, «Doğü Gönüllüleri Enternasyonal Alay'ını Kuranlar arasındadır. Bu Alaya, yerlilerden başka, Türkler, Romenler ve Bulgarlar giriyordu. Bu savaş birliği, Beyazorduculardan general Slaçev'e karşı savaşlara doğrudan doğruya katıldı.

1919 «Ağustosunda, Denikin kuvvetleri Rusyanın Güneyine çıkarma yapınca, M. Suphi, Komiternin Güney Bürosunda çalışan Türk, Bulgar, Yunan, Romen komünistleriyle beraber, Kuzeye doğru yol açan kahraman 12-nci orduya katıldı. Durum çok ağırdı. M. Suphi bu durumu şöyle çiziyor: «Sağımızda Mahno ve Denikin. Solumuzda Romenler ve başkaları. Önümüzde Petlürä. Arkada gene Mahno, Denikin ve daha bir sürü düşman!» Savaşlar aralıksız sürüp gitti. Bu savaş yürüyüşüne katılanların hepsi, özellikle komünistler, olağanüstü bir direnme ve kahramanlık gösterdiler. M. Suphi, mektuplarında, yabancı komünistlerin – Komintern görevlilerinin – yiğitliklerini belirtirken şöyle diyor: «Genci, ihtiyarı, ellerinde silâhla Kızılordu ile beraber yürüyen bu komünistler, erlerle beraber bir karavanadan yemek yiyor, her zaman en tehlikeli yerlere, gözlerini kırpmadan atılıyorlar...»

Sovyet Rusya'daki Türk devrimci gruplarının bir araya gelmesi, bir teşkilâtta birleşmesi için gereken şartlar olgunlaşmıştı. 18 Temmuz 1918'da Türk Sol Sosyalistleri Moskovada bir kongre topladılar. Türkiye Komünist Partisinin devrimci kollarından biri işte bu tarihi Kongrede kuruldu. Kongre bir Merkezi Büro seçti ve bu teşkilâtın yayın organı olarakta «Yeni Dünya» gazetesinin çıkarılmasına karar verdi. «Yeni Dünya» o dönemde özellikle harp esirlerini uyarmak, aydınlatmak işinde çok önemli rol oynadı.

Türk Sol Sosyalistlerinin Birinci Kongresinde kurulan Türkiye komünist teşkilâtının bu kolu III. Enternasyonal'e ilişki kurdu. ve bu teşkilâtın başkanı seçilen M. Suphi, Türkiye Komünist teşkilâtının temsilcisi olarak III. Enternasyonalin I. Kongresine katıldı. Türk devrimcilerinin, Türk İşçi sınıfının, emekçi yığınlarının istek ve duygularını dile getirerek ilginç bir konuşma yaptı. Bu konuşmasında şöyle diyordu.

«Burada Moskovada, bütün dünyanın geleceğini değiştirecek olan III. Enternasyonalin büyük Kongresinde konuşmak, ezilen Türk köylüsü ve işçi sınıfı adına konuşmak, kurtuluş, hürriyet, eşitlik, kardeşlik için konuşmak, emperyalist canavarlardan çekmediği kalmıyan Türkiye halkı adına konuşmak en büyük bir kıvanç, en büyük bir saadettir.»

Birinci Kongre, dünya devrim hareketi sorunlarını görüştü; emekçi Türk halkının çıkarlarına en uygun kararlar aldı. Sovyet Rusya'nın her suretle desteklenmesi, Oktobrun kazançlarını savunmak için enternasyonalist kızıl Türk savaşçı birlikleri teşkili kararlaştırıldı. Emigrasyondaki Türk solcu sosyalistlerinden bir komünist grup teşkiline karar verdi, Mustafa Suphi'nin başkanlığında bir merkezi Büro seçti.

M. Suphi Ekim Devrimi yıllarında olduğu gibi Devrimden sonra da büyük bir faaliyet gösterdi. Ural'da, Volga boylarında, Azerbaycanda Türkmenistan'a v.s. yerlerde Sovyet egemenliğinin zaferi ve sağlamlaşması uğrunda var kuvvetiyle çalıştı.

M. Suphi'nin yönetmenliğinde «Doğuda, Taşkente Enternasyonal propaganda teşkilâtı kurulmuştur. Bu teşkilât Ekim Devriminin idelerini, ezilen halkların enternasyonal dayanışması ve bu halkları arasında dostluk idelerini propaganda ediyordu.»

Türk işçi ve köylüleri Vatandaş Harbi sıralarında Sovyet halkına yardım ettiler. Türk harbi, esirleri arasında gönüllü askeri birlikleri kuruldu. Komünist Enternasyonalin Birinci Kongresinde söz alan M. Şuphi bu durumu şu sözleriyle belirtiyordu:

«Rusyanın Kudretli Genç Kızıl Ordusuna katılmak üzere, Türk askeri birliklerinin kurulmasına ve birliklerin takviyesine başlanılmıştır. Şu anda Rusyanın çeşitli cephelerinde, binlerce kızıl Türk askerleri, Sovyet egemenliğini silâh elde savunmaktadırlar.»

M. Suphi'yi, bu dönemde büyük bir teşkilatçı, bir hareket adamı olarak görüyoruz. M. Suphi, Doğu halkları arasında Ekim Devrimi idelerinin propagandacısı, Oktobrun savunmak için Türk devrimci ve harbi esirlerinin teşkilâtının yöneticisi, Vatandaş harbi barikatlarında, ideolojik cephede savaşan, cepheden cepheye koşan büyük bir devrimci. M. Suphi'nin gerçek bir enternasyonalci oluşu onun yalnız Ekim Devrimini tutması, elinde silâhiyle bu devrime katılması, bu devrimin korunması için milletlerarası olanda örgütçülük işlerini üzerine almasıyla değil, aynı zamanda milletlerarası örgütlerin niteliğini değerlendirmesi bakımından da önemli ve ilgi çekicidir. 1919 yılının Martında Türk Komünistlerinin temsilcisi olarak katıldığı Komünist Enternasyonalinin Birinci Kongresinde M. Suphi, İkinci Enternasyonalin işçi hareketine ihanet eden önderlerinin tutumunu ve Üçüncü Enternasyonalin çalışmalarını şu sözleriyle değerlendiriyordu:

«İkinci Enternasyonal önemini artık kaybetmiştir. Önderlerinin bir çok ihanet hareketinden, dört yıl süren emperyalist harbinden, harbeden memleketlerin tutumunu doğrulayan ve hattâ bu memleketleri destekliyen

sosyal hiyanetçilerin hareketlerinden sonra, İkinci Enternasyonal, otoritesini ve teşkilâtçı gücünü kaybetmiştir. İşte bunun içindir ki, özellikle Rusya'yı ve Almanyayı saran büyük devrim yangını karşısında Üçüncü Enternasyonalin toplanmasını selâmlıyorum!»

Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin Rusyada üstün gelmesi, Türkiye'deki ilerici, demokratik hareketi etkiledi, M. Suphi'ye daha geniş çalışma ve savaşma yolları açtı.

M. Suphi, halkın devrimci savaşının başına geçecek, devrimci bir örgütün kurulması işine bütün gücüyle sarıldı. Birbirlerinden ayrı savaşan devrimci grup ve örgütlerin tek bir örgütte, politik bir partide birleştirilmesi en önce gelen, halk yığınlarının savaşının belkemiğini teşkil eden en önemli meseleydi. Bunun için Marksçı-Leninci fikirleri yaymak, bütün sol sosyalistleri bir Marksist gazetenin etrafında toplamak, bir örgütte birleştirmek gerekiyordu. Bu amaçla M. Suphi, büyük çabalar sarfederek 1918-de Moskovada Marksist-Leninist fikirler yayan bir gazetenin çıkarılması işini başardı. «Marksist-Leninist fikirler Türk dilinde katıksız olarak ilk defa, M. Suphi'nin çıkardığı «Yeni Dünya» gazetesiyle yayılmaya ve Türkiye'ye girmeğe başladı.»

Bütün Türk sosyalistleri, devrimci bütün güçler bu gazete etrafında toplandı. Çok geçmeden bu gazete, Türk devrimci güçlerini bir çatı altında toplayan savaşçı bir organ oldu. «Yeni Dünya» gerek Türkiye içinde, gerekse, memleket dışındaki Türk sol sosyalist gruplarının politik bir örgütte birleşmeleri işine ideolojik ve politik bakımdan da önayak oldu ve bu yönde büyük hizmetlerde bulundu. Mustafa Suphi'nin kurduğu bu gazete, TKP-nin kurulmasına, memleket içinde ve dışındaki ayrı ayrı kol, küme ve teşkilâtlarının birleşmesine, Türkiye Komünist Partisinin kurucu I-nci Kongresinin toplanmasına çok yardım etti. Türk sol sosyalistlerinin 1918 deki Moskova toplantısında sonra, M. Suphi'nin büyük çabaları sonucunda birkaç sosyalist grup birleşti ve daha sonraları bu örgüt Türkiye Komünist Partisinde kaynaştı. M. Suphi, bu sosyalist örgütün ilk başkanıdır. M. Suphi, o sıralarda saflarında geniş bir faaliyet yürüttüğü, Astarhan, Saratov, Kazan, Samara, Ryazan da Türk harb esirlerinin kurdukları sol sosyalist birliklerin yönetmeniydi.

M. Suphinin faaliyeti, Doğu Halkları Komünist Teşkilâtları Merkez Bürosunda geniş bir alanı kapsıyordu. M. Suphi, Doğu ve Batı felsefesini iyi anlıyor, birkaç dili iyi bilmesinden faydalanarak zamanının çetin koşulları içinde bile Doğu dillerinde basın-yayın işlerini idare ediyordu. Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin idelerini dile getiren birçok önemli belgeler kaleme aldı, bunları Türkçeye o çevirdi.

M. Suphi, Türk emekçi yığınlarının, sol sosyalistlerin Marksist-Leninist terbiyesine büyük önem veriyordu. Bu amaçla Marksizm-Leninizm klâsiklerinden bazılarını ilk defa olarak yine o, Türkçeye çevirdi, ideolojik çalışmaları organize etti.

K. Marks ve F. Engelsin «Komünist Manifestosu»nu, V. I. Lenin'in «Rusya ve Doğunun bütün Müslüman emekçilerine çağırısı»nı, «Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Dışişleri Komiserinin Türkiye işçi ve köylülerine çağırısı'nı, Lenin'in biyografisini, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin programını, ilk Sovyet Anayasasını», Marksın, Engelsin ve Lenin'in daha başka bazı eserlerini Türkçeye çeviren M. Suphi, Türk komünistlerinin nazari hazırlığı ve Türkiye emekçilerinin Sovyet sistemini daha yakından tanımaları için büyük hizmetlerde bulundu.

1919 Mart ayında yayınlanan Doğu Halkları Komünist Teşkilâtları Bürosunun hesap raporunda, M. Suphi, bir yıl içinde, çeşitli dillerde, 6 milyon sayı gazete, broşür, çağrı ve beyanname basılıp dağıtıldığını yazıyor M. Suphi bu hesap raporunda şöyle der:

«Doğu, derin, geniş bir cephegerisi ve dünya emperyalizmi için bir gıda kaynağıdır. Doğu ayaklanır ve sosyalist Batıya elini verirse, emperyalizm kuşatılır, o zaman dünya sosyalizminin zafer çanları çalar. İşte bundan ötürü, Merkez Bürosu, Doğu halklarının uyanma ve uyarılması işini kendisine başlıca vazife bilir. İşte ben bu inançla «Yaşasın, ezilen Doğu halklarının Rusyanın ve Avrupanın sosyalist işçileriyle inkılâpçı birliği!» parolasını haykırıyorum.»

M. Suphi, Kominterinin I. Kongresinde önemli bir konuşma yaptı. Türk işçi ve köylülerinin Rusyada bulunan temsilcileri adına söz aldığını belirterek şöyle dedi: «Kapitalizme karşı savaşa karar vermiş bulunuyoruz... İngiliz, Fransız kapitalistlerinin başları kelleri Avrupadaysa, işkembelerinin Asyanın semiz ve bereketli topraklarında olduğunu herkes bilir. Bizim, Türk sosyalistlerinin başlıca ve ilk vazifesi, Doğuda kapitalizmin köklerini sökmektir.»

1919 yılının yazında M. Suphi, Kominternin Güney Bürosuna gönderildi. Daha çok Kırım'da çalışıyordu. Büroda büyük bir ideolojik ve örgütçü faaliyette bulunan M. Suphi, «Yeni Dünya» gazetesini Kırım'da çıkartmağa devam etti.

M. Suphi bu arada Türkistana gitti. Orada Türkistan Cephesi Politik Şubesi'nde bir zaman çalıştı. Orta Asyada Sovyet egemenliğinin yerleşmesine yardım etti. Taşkent'te «Yeni Dünya»yı çıkardı. Gönüllü Kızılasker savaş grupları kurdu. «Enternasyonal Propaganda» Bürosu'nu yönetti. Bu sıralarda Türkiyede istilâcı ordulara karşı hareket başlamıştı. Memleketin çeşitli bölgelerinde yer yer çete birlikleri kuruluyordu. M. Suphi Antant kuvvetlerinin istilâ ordularına karşı Türkiyede başlayan silâhlı savaşları, çete hareketlerini kuvvetlendirmek işini, Türk komünist ve sol sosyalistlerinin, bütün yurtseverlerin önemli ödevi ve görevi sayıyordu. Rusyada bulunan Türk komünistlerinin çoğu, yurda dönmek, istilâcı kuvvetlere karşı başlayan milli kurtuluş hareketine katılmak için can atıyorlardı. M. Suphi, Büyük Oktobr Sosyalist Devriminden sonra özgürlüklerine kavuşan Türk harb esirlerinin yurda dönme, çete ve milli kurtuluş savaşlarına

katılma hareketinin başında bulunuyordu. Bu amaçla, Türk komünistleri 1920-nin Mayıs aylarında düşmanla savaşan silâhlı birlikleri kurdular.

M. Suphi Türkiyede başlayan ve amacı işgalci emperyalistleri memleketten kovmak olan milli kurtuluş hareketini yakından takibediyordu. Türk komünistlerinin bu harekete katılmasını örgütledi ve sağladı. Doğu halklarının Bakûda toplanan Birinci Kongresinde Milli Kurtuluş Hareketinin özelliğini belirten M. Suphi' şöyle diyordu: «İstanbul hükûmeti ve ingilizlerle birleşmiş olan padişah, memleketi sattılar. Zulüm altında inliyen Türk işçileri, köylüleri ve askerleri süngülerini bu alçaklığa ve hiyanete, karşı çevirdiler.»

Gelişen olağanüstü olayların etkisiyle, Milli Kurtuluş Savaşının bayrağı altında bütün ilerici, yurtsever, komünist ve sosyalist birlikler, gruplar, örgütler birleşiyor, aralarında, düşmana karşı işbirliği yapıyorlardı. K. Suphi bu yönde büyük çabalar gösterdi. Böylece bu dönemde sosyalist hareket, büyük bir başarıya ulaştı. M. Suphi, Türk komünistlerinin bir partide birleşmeleri için, TKP-nin kurulması için çok çaba gösterdi. İşçi-köylü birliğinin, sınıf mücadelesinde sarsılmaz bir teminat olduğunu defalarca tekrarlayan M. Suphi, yayınladığı bir çağrıda şöyle yazıyordu: «Zalimlerin yok edilmesi, üzerinde yaşadığınız bu toprakların kurtarılması ancak ve ancak bu ortak savaşla sağlanabilir ve yalnız o zaman hayatımızın efendisi olabilirsiniz.»

Milli Kurtuluş Savaşının başlarında Anadoluda-Ankarada, İzmirde, Zonguldakta, Eskişehirde Samsunda Adanada, Konyada, Trabzonda Erzurumda, Erzincanda vb. bölgelerde komünist grupları doğmuştu. Bu komünist grupların kurulmasında, Büyük Oktobr Sosyalist devriminin ilkelerini Türkiye'ye getiren harb esirlerinin, Almanyada devrimci işçi-köylü hareketlerine katılmış, özellikle devrimci «Spartaküs» hareketinden geçmiş işçi hareketinin hızla geliştiği bu memlekette devrimci politik teşkilâtlar kurmuş olan Türk işçi, aydın ve öğrencilerinin rolü çok büyüktür.

Türkiyedeki komünist grupları hem İstanbul grupuyla hem de memleket dışındaki komünistlerle bağlanmışlardı. 1920 yılının 14 Temmuzunda Ankara grubunun teşebbüşü üzerinde Ankarada, Anadolu komünist teşkilâtlarını bir araya getiren «Halk İştirakiyun Fırkası» Halk Komünist Partisi resmen kuruldu.

«Emek» ve «Yeni Dünya» gazeteleri partinin basın-yayın organlarıydı. Halk Komünist Partisi, özellikle Ankarada ve Eskişehirde geniş ve halk yığınlarını etkileyen bir faaliyet yürütüyordu. M. Suphi, Ankara grubunun çalışmalarını özellikle izliyordu. Bu grup kısa zamanda gelişti; toplumu etkileyen bir örgüt niteliğini kazanmaya başladı. Ankara Komünistleri aynı zamanda, hükûmetin 1920-de kamu oyunu şaşırtmak, Komünist Partisinin çalışmalarını etkisiz bırakmak, Partinin gittikçe artan ve genişleyen faaliyetini kösteklemek amacıyla kurduğu sahte «Komünist Partisi»ne karşı kesin bir savaş yürüttüler. Egemen çevrelerin kurdukları bu «parti», halk

dāvâsına, genç komünist hareketine, gerçek savaşıtlara karşı girişilen baskı ve provokasyon zincirinin bir halkasıdır.

Bu durum karşısında gerek memleket içindeki komünist örgütlerin, gerekse memleket dışındaki Türk komünist ve sosyalistlerinin bur politik partide – Türkiye Komünist Partisinde – birleşmeleri zamanı gelmişti. Türk halkının yürüttüğü Anti-emperyalist savaşta, bütün güçleri birleştirmek, bütün ilerici güçleri, komünistleri, sosyalistleri, demokratik güçleri, halk yığınlarıyla beraber, Milli Kurtuluş Savaşına seferber etmek gerekiyordu.

28 Nisan 1920 de Ayaklanan Bakü işçileri, Müsavatçılar hükümetini devirdiler ve Azerbaycanda Sovyet iktidarını kurdular. Türk gönüllüleri Bakünün kurtarılmasına aktif olarak yardım ettiler. Aradan çok geçmeden M. Suphi Baküye geldi, ve hemen mevcut komünist teşkilâtlarının birleştirilmesi, tek bir komünist partisinin kurulması işine girişti. Baküde tekrar «Yeni Dünya» gazetesi çıkarmağa başladı. İstanbul ve Anadoludaki komünist teşkilâtlarıyla bağlandı.

Türkiye Komünist Partisinin Birinci Birleştirici Kongresinin hazırlıkları bitmişti. Kongrenin Ankarada toplanması isteniyordu. Ankara hükümeti buna izin vermeyince Birinci Kongrenin Baküde açılması kararlaştırıldı. 10 Eylül 1920'de Baküde açılan Kongreye, İstanbul, Ankara ve Baküden 15 parti teşkilâtı ve grupundan 74 deleğe geldi. Bunlardan 51-i İstanbul ve Ankara-dandı. M. Suphi Kongreye başkan seçildi.

Kongreyi açış konuşmasında, Türkiyede devrim hareketinin gelişmesinde Büyük Oktobr Devriminin çok geniş etkisi ve önemi olduğunu belirten M. Suphi şöyle diyordu: «Türkiye Komünist Partisinin kurulması, yalnız Türkiye için değil, bütün Doğu için büyük bir önem taşır.»

1917 Büyük Oktobr Sosyalist Devriminden sonra Rusyada esirlikten kurtulan, Türk asker yığınlarının doğrudan doğruya Rus olaylarının etkisi altında teşkilâtlandıklarını, ve yine 1917–1918 yıllarında Almanyada çalışan işçilerin aydınların bu memleketlerin işçi sınıfıyla bağlandıklarını, devrimci işçi ve komünist hareketlerine katıldıklarını görüyoruz.

I. Kongreye kadar mevcut olan üç büyük komünist örgütten biri, İstanbulda büyük bir faaliyet gösteren gruptur. Bu grup daha 1919-da işgalci kuvvetlere karşı başlayan mukavemet hareketinde doğmuştur. Çok ağır gizlilik koşulları içinde çalışıyor, Türk işçilerinin devrim hareketini, sendikaların gelişmesini yönetiyordu. İstanbuldaki komünist örgütü işçi sınıfı ile doğrudan doğruya en sıkı ve yakın temas kuran TKP-nin ana özeğidir. Türkiye Komünist Partisi, halkımızın Milli Kurtuluş Savaşları verdiği, anti-emperyalist mücadele yürüttüğü yıllarda, o karışık savaş döneminde Türkiyemizin çeşitli yerlerinde, istilacıları karşı savaş grupları olarak doğmuş, sonradan gelişerek, komünist örgütler olarak biçimlenmiş ve memleketin çeşitli yerlerindeki bu grupların birleşmesiyle İstanbul ve Ankara örgütleri kurulmuş ve bu örgütlerde memleket dışındaki komünist gruplarla, Bakü-

deki I. Birleştirici Kongresinde birleşerek en yüksek şeklini, Türkiye Komünist Partisinin kurulmasında bulmuştur.

TKP III. Enternasyonal'e bağlandı. Komünist teşkilâtlarının gittikçe genişleyen etkisi burjuvaziyi telâşa düşürdü. Ozamanki hükümet Rauf Bey kabinesi, her türlü komünist propagandasını ve partinin çalışmalarını yasaklayan tedbirler aldı.

Türkiye Komünist Partisi, Türk işçi ve köylülerinin, işçi ve emekçi dâvâsına bağlı devrimci Türk aydınlarının en yüksek politik örgütüdür. Türkiye Komünist Partisi, emekçi Türk halkının toprağında doğmuş, bağrında beslenmiş ve gelişmiştir.

Birleştirici I. Kongresinde Marksçı-Leninci bir program kabul eden TKP, memleketin tarihi ve konke şartlarını incelemiş, memleket olaylarının tahlilini yapmış ve ilk amaçlarını şöyle tesbit etmiştir:

«Anti-emperyalist savaşın, nihai nedefine alışıncaya kadar kayıtsız şartsız desteklenmesine devam edilmesi; padişahlığın halifeliğın ortadan kaldırılması; tam hak eşitliğine dayanan tek dereceli seçim sisteminin kabulü; bütün görevlerin halk tarafından seçilen kişilere devri; sendika kurma, toplanma, grev yapma serbestliğinin, basın hürriyetinin, kişi dokunulmazlığının garanti altına alınması, işçiler için sekiz saatlik üşğünün kabul edilmesi, işçi gündeliklerinin artırılması, işverenlerle kollektiv sözleşme hakkının tanınması, iş kanununun uygulanmasını denetleyecek işçi kontrol komisyonlarının meydana getirilmesi, işçiler için sosyal sigorta sağlanması; toprakların ve tarım aletlerinin parasız olarak topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılması; mevcut vergilerin kaldırılması, progresis gelir vergileri kabülü; herkese parasız öğrenim imkânı sağlanması v.s.(!)»

Kongre, memlekette yürütülen milli kurtuluş savaşını oybirliği ile selâmladı ve bu savaşı komünistlerin dört elle tuttuklarını bildirdi.

TKP, bu sürede, «tam bir milli bağımsızlık uğrunda herkes cepheye, herşey düşmana karşı», çağrısıyla bütün güçlerini seferber ederek cephele, milli kurtuluş hareketini destekledi. Kongrede, Türk komünistleri, ayrıca emekçilerin sınıfı çıkarlarını savunduklarını açık ve kesin olarak belirttiler. Kongrenin kararlarında şöyle deniliyor: «Türkiye Komünist Partisi, memlekette emperyalizme karşı açılan milli kurtuluş savaşının gelişmesine yardım edecektir. Bununla yanyana, bu hareketi tutmakla beraber, emekçilerin egemenliğini kurmak için gereken şartları ve temelleri hazırlamaya çalışacaktır.»

Kongre, «Türkiye işçilerine» başlığıyla bir çağrı yayınladı. Bu çağrıda, emperyalizme ve sömürücülere karşı savaşta bütün yurtseverlerin Milli Cephe olmaları gerektiği özellikle belirtilmiştir. M. Suphi, burjuvazinin gerici kanadının tavizci politikasını her zaman yermiş, onun ikiyüzlülüğünü

(!) Bak: Yakub Demir, «Yeni Çağ» s. 9–10, 1967, sf 645.

açığa vuran gerçek bir yurtseverdi. M. Suphi, bir yandan Partinin kurulması, emekçi yığınları arasında Marksist-leninist öğretinin propağandası işleriyle uğraşırken, öte yandan da daha Milli Kurtuluş Savaşı yıllarında burjuvazinin gerici kanadı içindeki emperyalizmle birleşme eğilimini halk yığınlarına şu sözleriyle duyurmuştur: «Gericiler, Batı emperyalistlerle anlaşma imzalamağa ve Türk halkının menfaatlerini satmağa her zaman hazırdırlar. Dün memleketi Vilhelm Almanyasına satan bu efendiler, bugün ingilizlere satıyorlar ve yarın da Amerikalılara satmaktan çekinmiyecekler.»

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakub Demir yoldaş bu soruna değinerek, durumu şu sözleriyle değerlendiriyor:

«TKP bütün kuvvetlerini, çabalarını Mustafa Kemal'in idare ettiği kur-tuluş hareketini desteklemeye yöneltmişti. Türk halkının istilâcılara karşı açtığı savaşın, başında burjuvazi bulunmasına rağmen, objektif olarak devrimci bir savaş olduğu, Türk emekçilerinin ve dünya devrimci seyrinin menfaatlerine uygun bulunduğu Birinci Kongrenin manifestosunda da belirtilmişti.»

«Yabancı sermaye ile menfaat bağları kopmamış gerici burjuvazi ve büyük toprak sahipleri bloku, anti-emperyalist mücadelenin, geniş halk yığınlarının istediği ve beklediği bir toprak devrimine yükselebileceğinden korkuyorlardı.»

Komünist Partisi, memleketin objektif şartlarının iktidarı ele alması için hazır ve elverişli olmadığını biliyordu, ve partinin yönetimi Marksizmi-Leninizmi kılavuz edinmiş, Oktobrun alevleri içinde pişmiş, hiçbir avantürizme yol vermiyecek devrimcilerin elinde bulunuyordu. Mustafa Suphi, «Büyük Millet Meclisi ve Komünist Partisi» başlıklı bir yazısında «Komünist Partisi bugün sosyalist devrim yapabilecek ve iktidarı ele alabilecek siyasi bir parti gibi hareket edemez» derken bunu açık ifade ediyordu.

M. Suphi 2 Ocak 1921 de Moskovada Ali Fuad Cebesoyu ziyaretinde Üçüncü Enternasyonalin Türkiye hakkındaki görüşünü belirterek şöyle demiştir:

«Üçüncü Enternasyonal Türkiye dahilinde mutlaka komünizmin tatbikini kabul etmiş değildir. Türkiyenin içtami mukadderatı kendisine bırakılmıştır. Anadolu hareketinin içtami bir ihtilâl olmaktan ziyade, Türk milletinin emperyalist düşmanlara karşı istiklâl ve hürriyetini kurtarmasından başka bir şey olmadığına kani bulunuyoruz. Türkiyedeki bey ve paşaları burjuvazi sınıfından addetmiyoruz. Bilâkis halk kütlelerinin en yakın yardımcılarını biliyoruz. Anadolu hareketini idare edenlerin ve bilhassa Mustafa Kemal Paşanın prensiplerini anlatmaya çalışıyoruz. Anlayabildiklerimizi umumi siyaset bakımından muvafık görüyoruz.»

Yaratıcı Marksist-Leninist politikayı daha kuruluşunun ilk günlerinde uyguluyan TKP, kendisine program edindiği MİLLÎ CEPHE parolasıyla Tür-

kiye'nin kapitalist olmanın yoldan, köklü demokratik reform ve dönüşümler yolundan gelişebileceği imkânları üzerinde durmuş, emperyalizme karşı olan bütün kuvvetleri, yurdumuzun bağımsızlık ve demokratik yoldan gelişmesi uğrunda savaşıyor, savaşmak isteyen bütün milli güçleri MİLLİ CEPHE'de birleştirmek imkân ve yollarını aramıştır. TKP, Leninci kompromiler metodunu tâ kuruluşunun başlangıcından beri benimsiyen ve uygulayan yeni tipten bir parti olarak gelişmiştir. Hattâ cesaretle diyebiliriz ki, zamanında «solculuğun çocuk hastalığına» tutulan ve burjuva parlâmentolarına girmeği boykot eden birçok komünist ve işçi partilerinden farklı olarak, TKP, yabancı ideolojinin etkisi altında bulunan sendikalarda ve öteki işçi teşkilâtlarında çalışmak yollarını aramış ve bulmuştur.

«Türkiye Komünist Partisi, emperyalizme karşı Milli Cepheyi, kurtuluş mücadelesi sona erdikten sonra da, her türlü baskıya rağmen, devam ettirmeye çalıştı. Kazanılan siyasi bağımsızlığı kuvvetlendirmek, emperyalizmin ekonomik köklerini söküp atmak, memleketin gelişmesini engelleyen toprak ağalığını yıkmak, köklü bir toprak reformu yapmak, devrimi demokratik bir yönde geliştirmek için memleketin bütün ilerici kuvvetlerinin birliğine, dayanışmasına ihtiyaç vardı. Fakat burjuvazi milli zaferin sağladığı imkânları tekelinde tutmaya, devrimi kendi dar sınıf menfaatlerinin çerçevesiyle sınırlandırmaya niyetliydi. Milli Cepheyi bozdu.»

«TKP'nin nüfuzu, komünizm fikri emekçi yığınlar, aydınlar subaylar arasında hızla yayılıyordu. Onun yönetimi altında devrimci sendikalar hızla gelişmeğe başladı. Partinin köylüler, özellikle milli savaşın ilk öncüleri, vurucu kuvvetleri olan anti-emperyalist, anti-feodal köylü savaşçı çeteleri arasında nüfuzu önemli derecede arttı. Bu durum milli mücadeleyi destekleyen bir kısmı büyük toprak sahiplerini, milli burjuvazinin sağ kanadını, onlarla bağlı gerici generalleri korkutmaya başladı. Bunların yönetici çevreler üzerindeki baskıları arttı. Bu baskılar etkisini göstermekte gecikmedi. Emperyalizme karşı silâhlı mücadelenin ön saflarında savaşıyor devrimci çeteler zorla dağıtıldı.(1)»

Gittikçe genişleyen devrimci hareketten korkan gericiler, komünist basınına, komünistlere, karşı harekete geçtiler, Komünist Partisini konundışı ilân eden Türk burjuvazisi, doğan, gelişen Komünist hareketini boğma faaliyetine bu hareketin öncülerini yoketmekle başladı. Partimizin başkanı Mustafa Suphi, genel sekreteri Edhem Nejat, diğer ondört yoldaşımızla birlikte, toprak ağalarının ve gerici generallerin tertiplelediği bir komploda kahpeçe öldürüldüler.

Türk proletaryası, Türkiye halkı, bu büyük yurtseverleriyle M. Suphi, Etem Nejat, Hakkı, Nazmi, İsmailiyle büyük bir kıvanç duyar. M. Suphi'leri ölümsüzleştiren onların dâvalarıdır. Kurdukları Marksist-Leninist Türkiye Komünist Partisidir. Bugün Türk toplumun en devrimci, en dayanıklı, işçi-

(1) Bak: Yakub Demir, «Yeni Çağ» s. 9–10, 1967, sf 645.

köylü aydın dâvalarına en sadık, köklü demokratik dönüşümler mücadelesinin en ön saflarında sıralanan, bağımsız, barışsever demokratik Türkiye uğrunda savaşan Türkiye Komünist Partisi, M. Suphi'lerin savaş yolundan hiçbir zaman ayrılmamıştır. TKP bugün 48 yıldır bu savaş yolundadır. Çetin sınıf savaşlarıyla dolu bir aşama, gizli çalışma şartlarının, işkence ve terörün, kovuşturmaların ve zindanların, tabutlukların ve sürgünlerin, sıkı yönetim ve garnizon mahkemelerinin yıldırmadığı 48 yıl.

Bu Parti 48 yıldır M. Suphi'lerin savaş parolasını uyguluyor. «Bu parti, ağır şartlar altında ve uzun yıllar illegal çalışmanın yarattığı anormal tesirlerden de korumak zorunda kaldı. Bir taraftan polisin daimi provokasyonlarına karşı, öbür taraftan ağır baskı ve şiddetli terör havasının demoralize ettiği küçük burjuva unsurlarında kendini gösteren yabancı ideoloji tesirlerine karşı, likidatörlere, bozgunculara ve provokatörlere karşı savaştı; fakat Marksizmin-Leninizmin yüce bayrağını elinden bırakmadı.» Bu parti, bugün de M. Suphi'lerin yolundan yürüyor, yaşıyor ve savaşıyor. Bu Parti bugün geniş bir cephede yürütülen Milli Bağımsızlık Savaşındadır. Bu savaş yeni çabalar, yeni fedakârlıklar istiyor. Burjuvazinin, gericilerin bütün çabalarına rağmen bu savaş üstün gelecektir.

Mustafa Suphi, Ethem Nejat (sağda) ve arkadaşları

İÇİNDEKİLER

P. Palme Dutt

Kapitalizmin genel bunalımında son elli yıllık dönem 1

F. Fürnberg

Demokratik ve barışçı akım saldırıya karşı birleşmelidir 13

İb Nörlund

Gelişmiş kapitalist ülkeleri sosyalizme götürecektir yol ve
Oktobr Devrimi 26

SERMAYE DÜNYASINDA

Zisis Zografos

Yunanistan – cunta diktatörlüğü ve on karşı savaş 33

YAKIN DOĞUDA

Mois Vilner

İsrail'in durumu 45

KOMÜNİZM SAVAŞI KAHRAMANLARI

Ramiro Otero

Hep zafere doğru 53

D. Sirkof

Sovyet egemenliği uğrunda savaştaki Bulgar devrimcileri 55

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Bildiri 58

Ahmet Akıncı

Öldürülenlerin 47-inci yıldönümü münasebetiyle
MUSTAFA SUPHI'leri anıyoruz 60

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» — Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira